

7382

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KONYA İLİ OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA
"SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ EĞİTİM
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ"**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Aysel ÇAĞDAŞ

Tez Yöneticisi
Y. Doç. Dr. S. Savaş BÜYÜKKARAGÖZ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Prog. ve Öğretim Bilim Dalı

KONYA - 1989

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

ÖNSÖZ

Okulöncesi eğitim kurumlarının günlük faaliyet programında yer alan serbest zaman faaliyetlerinin programda önemli bir yeri vardır. Okulun fizikî şartları elverişli ise, günlük programda bölüntüsüz, bir saatten az olmayan, uzunca bir serbest zaman faaliyetine yer verilir. Bu süre içinde, her çocuk kendi ilgisi, isteği ve kabiliyeti doğrultusunda, öğretmenin rehberliğinde elişi faaliyetlerinden ve ilgi köşelerinden bir ya da birkaçını seçer. Serbest zaman faaliyetleri planlı ve programlı faaliyetlerdir. Asla başıboşluk olarak düşünülmemelidir. Bu faaliyetlerdeki serbestlik, çocukların faaliyeti kendi isteği doğrultusunda seçmesidir. Ancak, serbest zaman faaliyetleri eğitim programının değişik şekillerde ele alınarak uygulandığı, okullar arasında farklı uygulamaların yapıldığı ve bir örnekliğin sağlanamadığı görülmektedir.

Bu araştırma ile, okulöncesi eğitim kurumlarının programında yer alan, serbest zaman faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar tesbit edilip, mevcut uygulamaların program geliştirme açısından değerlendirilmesi yapılarak araştırmanın, alanla ilgili sorunlarının çözümüne katkıda bulunacak bulguların elde edilmesine ve öneriler geliştirilmesine ışık tutması beklenmektedir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemine, ikinci bölümde alanla ilgili araştırmalara, üçüncü bölümde yöntem, dördüncü bölümde bulgular ve yoruma yer verilmiş, elde edilen bulgular tablolar halinde düzenlenmiştir. Beşinci bölümde ise, araştırma özetlenerek sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmanın yapılması sırasında bana her bakımdan yardımcı olan Sayın Hocam Y.Doç.Dr. S.Savaş Büyükkaragöz'e, değerli görüşlerini esirgemeyerek bu çalışmada büyük katkısı olan Sayın Doç.Dr. Nilgün Çelebi'ye, araştırmanın bilgi işlemlerinin bilgisayarla yapılmasını sağlayan

ve tezin yazım işini organize eden Sayın Doç.Dr.Muharrem Şen'e ve Fen-Edebiyat Fakültesi Yöneticilerine, Bilgisayar Uzmanı Sayın Yusuf Ali Erkek'e, örnekleme alınan okulöncesi eğitim kurumlarının Sayın yönetici ve öğretmenlerine, gözlemlerin yapılmasına yardımcı olan Jüri Üyelerine, Sayın meslektaşlarıma, Anaokulu Öğretmenliği son sınıf öğrencilerime, araştırmamı maddî olarak destekleyen S.Ü. Araştırma Fonu'nun değerli yöneticilerine ve manevî desteklerini esirgemeyen aileme içten teşekkürlerimi sunarım.

Konya, 1989

Aysel Çağdaş

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	ii
TABLolar LİSTESİ	vii
BÖLÜM I	
GİRİŞ	
A. Problem	1
B. Amaç	30
C. Önem	31
D. Varsayımlar	31
E. Sınırlılıklar	32
F. Tanımlar	32
BÖLÜM II	
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	36
BÖLÜM III	
YÖNTEM	
A. Araştırma Modeli	44
B. Evren ve Örneklem	44
C. Verilerin Toplanması	45
D. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	47
E. Süre	53
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUM	55
A. Kişisel Bulgular ve Yorum	56
B. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programı İle İlgili Bulgular ve Yorum.....	
1. Genel Nitelikli Bulgular ve Yorum.....	59
2. Amaçlarla İlgili Bulgular ve Yorum ...	60
3. Öğretmenlerin Serbest Zaman Faaliyet- leri İçin Hazırlıkları ve Çocukları Yönlendirmeleri ile İlgili Bulgular ve Yorum	63
4. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Prog- ramında Yer Alan Çalışmalar ile İlgili Bulgular ve Yorum	
a. Elishi Faaliyetleri ile İlgili Bul- gular ve Yorum	
(1) Yoğurma Maddeleri ile İlgili Bulgular ve Yorum	72
(2) Boya Çalışmaları ile İlgili Bulgular ve Yorum	80
(3) Kağıt İşleri Çalışmaları ile İlgili Bulgular ve Yorum	92

	Sayfa
(4) Artık Materyaller İle Yapılan Çalışmalarla İlgili Bulgular ve Yorum	102
b. İlgi Köşeleri İle İlgili Bulgular ve Yorum	
(1) Kitap Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	106
(2) Evcilik Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	113
(3) Blok Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	117
(4) Masa Oyuncakları Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum ...	122
(5) Fen ve Tabiat Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	129
(6) Kukla Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	134
(7) Müzik Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum	139
5. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesiyle İlgili Bulgular ve Yorum	140

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

A. Özet	145
B. Sonuçlar	147
1. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Sonuçlar.	148
2. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programı İle İlgili Sonuçlar	
a. Genel Nitelikli Sonuçlar.....	148
b. Amaçlarla İlgili Sonuçlar	149
c. Öğretmenlerin Serbest Zaman Faaliyetlerine Hazırlığı ve Çocukları Yönlendirmeleri İle İlgili Sonuçlar	149
d. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programında Yer Alan Faaliyetler İle İlgili Sonuçlar	
(1) Elişi Faaliyetleri İle İlgili Sonuçlar	
(a) Yoğurma Maddeleri İle İlgili Sonuçlar	150
(b) Boya Çalışmaları İle İlgili Sonuçlar	151
(c) Kağıt İşleri İle İlgili Sonuçlar	152
(d) Artık Materyaller İle Yapılan Çalışmalar İle İlgili Sonuçlar	153
(2) İlgi Köşeleri İle İlgili Sonuçlar	
(a) Kitap Köşesi İle İlgili Sonuçlar	154

	Sayfa
(b) Evcilik Köşesi İle İlgili Sonuçlar.....	155
(c) Blok Köşesi İle İlgili Sonuçlar	155
(d) Masa Oyuncakları Köşesi İle İlgili Sonuçlar....	156
(e) Fen ve Tabiat Köşesi İle İlgili Sonuçlar....	156
(f) Kukla Köşesi İle İlgili Sonuçlar	157
(g) Müzik Köşesi İle İlgili Sonuçlar.....	157
e. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi İle İlgili Sonuçlar	157
C. Öneriler	158
EKLER	161
A KONYA İL MERKEZİNDEKİ OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ KROKİ ÜZERİNDEKİ DAĞILIMI.....	162
B KONYA İL MERKEZİNDE BULUNAN OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ SAYISAL DURUMU	163
C ÖRNEKLEME GİREN OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI VE ÖĞRETMENLERİN SAYISAL DURUMU.....	164
D İZİN YAZILARI	165
E GÖZLEM FORMLARI	174
F GÖRÜŞME FORMU	191
KAYNAKLAR	215

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO	Sayfa
A. χ^2 ÇÖZÜMLEMESİ	48
B. t TESTİ ÇÖZÜMLEMESİ	51
1. ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMLARI...	56
2. ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARI KURUMLARA GÖRE DAĞILIMLARI	56
3. ÖĞRETMENLERİN EN SON MEZUN OLDUKLARI OKULLARA GÖRE DAĞILIMLARI	57
4. ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDEKİ KİDEMLERİNİN DAĞILIMLARI	58
5. ÖĞRETMENLERİN MESLEKLERİYLE İLGİLİ HİZMETİÇİ PROGRAMLARINA KATILMA DURUMLARI	58
6. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ PROGRAMIN HAZIRLANMASINDA EN UYGUN YOL	60
7. AMAÇLARIN AÇIK VE NET OLARAK BİLİNMESİNİN EN ÖNEMLİ FAYDASI	61
8. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNE EN ÇOK HANGİ AMAÇLARI GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN YER VERİLDİĞİ.	62
9. ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDEN ÖNCE İLGİ KÖŞELERİNİN TEMİZLİK VE DÜZENİNİ SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI	63
10. ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN İSTEDİKLERİ İLGİ KÖŞELERİNDE OYNAMALARINA FIRSAT VERİP VERMEDİKLERİ	64
11. ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDEN ÖNCE ELİŞİ ÇALIŞMALARINI İÇİN RAHAT BİR ÇALIŞMA ORTAMINI SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI...	65
12. ÖĞRETMENLERİN ELİŞİ ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN TEMİZLİK KURALLARINA UYGUN ÇALIŞMALARINI İÇİN GEREKLİ TEDBİRLERİ ALIP ALMADIKLARI...	66
13. ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN İSTEDİKLERİ ELİŞİ FAALİYETLERİ İLE ÇALIŞMALARINA FIRSAT VERİP VERMEDİKLERİ	67
14. ÖĞRETMENLERİN BÜTÜN ÇOCUKLARI AYNI ELİŞİ FAALİYETLERİNİ SIRA İLE YAPMAYA ZORLAYIP ZORLAMADIKLARI	68
15. ÖĞRETMENLERİN ELİŞİ FAALİYETLERİNDE ÜNİTEYE YÖNELİK ÇALIŞMALARINA YER VERİP VERMEDİKLERİ.	70
16. ELİŞİ FAALİYETLERİNDE ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARA GEREKLİ REHBERLİĞİ YAPIP YAPMADIKLARI.	70

	Sayfa.
17. ELİŞİ FAALİYETLERİNDE YOĞURMA MADDELERİ İLE ÇALIŞMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ..	72
18. ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARIN GÖRDÜKLERİNİ, DÜŞÜNDÜKLERİNİ YAPMALARINA İMKÂN VERİP VERMEDİKLERİ	74
19. ÇOCUKLARIN YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI	75
20. ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ ÇEŞİTLERİNE YER VERME SIKLIKLARI	75
21. YOĞURMA MADDELERİNİN KIVAMININ ÇOCUKLARIN RAHATÇA ÇALIŞMALARINA UYGUN OLUP OLMADIĞI.	77
22. ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ İLE ÇALIŞMALARDA ARTIK MATERYALLERDEN YARARLANIP YARARLANMADIKLARI	78
23. YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ARAÇ-GEREÇLERDEN FAYDALANILIP FAYDALANILMADIĞI	79
24. YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ARTIK MATERYALLERİN ÜNİTEYE UYGUN OLARAK SEÇİLİP SEÇİLMEDİĞİ	80
25. ELİŞİ FAALİYETLERİNDE BOYA ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	81
26. BOYALAR İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARIN GÖRDÜKLERİNİ, DÜŞÜNDÜKLERİNİ YAPMALARINA İMKÂN VERİLİP VERİLMEDİĞİ	82
27. ÇOCUKLARIN BOYALAR İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI	83
28. ÖĞRETMENLERİN BOYA ÇEŞİTLERİNE YER VERME SIKLIKLARI	84
29. BOYA ÇALIŞMALARINDA CANLI VE DEĞİŞİK RENKLERE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	85
30. BOYA ÇALIŞMALARINDA RENKLERİ TANITICI KONUŞMALARLA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	86
31. BOYA ÇALIŞMALARINDA PROJE ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	87
32. SULU BOYA İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA YER VERİLME SIKLIĞI	88
33. BOYA ÇALIŞMALARINDA KALIN UÇLU FIRÇALARIN KULLANILIP KULLANILMADIĞI	89
34. BOYA ÇALIŞMALARINDA RESİM SEHPALARININ KULLANILIP KULLANILMADIĞI	89
35. BOYA ÇALIŞMALARINDA DUVARDA ASILI TAHTALARDAN YARARLANILIP YARARLANILMADIĞI.....	90

	Sayfa
36. BOYA ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN YERDE RESİM YAPMALARINA FIRSAT VERİLİP VERİLMEYİŞİ	91
37. ELİŞİ FAALİYETLERİNDE KAĞIT İŞLERİ İLE ÇALIŞMALAR YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	92
38. KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARA ÖRNEKLER VERİLİP VERİLMEYİŞİ...	94
39. KAĞIT İŞLERİ ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN İLAVELER VE DEĞİŞİKLİKLER YAPMALARINA İMKAN VERİLİP VERİLMEYİŞİ	95
40. ÇOCUKLARIN KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI.....	96
41. KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN TEMEL TEKNİKLERE YER VERİLME SIKLIĞI	97
42. KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÖĞRETMENLERİN ÇEŞİTLİ KAVRAMLARI KAZANDIRICI ÇALIŞMALAR YER VERİP VERMEDİKLERİ.....	98
43. KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA PROJE ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ..	99
44. KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN MAKASLARIN NİTELİKLİ OLMASININ DİKKATE ALINIP ALINMADIĞI.....	100
45. KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN YAPIŞTIRICININ ÖĞRETMENLER TARAFINDAN HAZIRLANIP HAZIRLANMADIĞI	101
46. ELİŞİ FAALİYETLERİNDE ARTIK MATERYALLERLE ÇALIŞMALAR YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ.....	102
47. ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARA ÖRNEKLER VERİLİP VERİLMEYİŞİ.....	104
48. ÇOCUKLARIN ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI.	104
49. ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA PROJE ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	105
50. OYUN ODASINDA KİTAP KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	106
51. KİTAP KÖŞESİNİN OYUN ODASININ SESSİZ, AYDINLIK, TRAFİĞİN YOĞUN OLMADIĞI BİR YERDE DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ.....	108
52. KİTAP KÖŞESİNDE KİTAPLARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN YÜKSEKLİKTEKİ RAFLARA KONUP KONMADIĞI	108
53. KİTAP KÖŞESİNDE DEĞİŞİK BOYUTLARDA KİTAPLARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ.....	109

	Sayfa
54. KİTAP KÖŞESİNDE SAYFALARI KOPMUŞ, DAĞILMIŞ, YIRTILMIŞ KİTAPLARIN BULUNUP BULUNMADIĞI	110
55. KİTAP KÖŞESİNDE KÜÇÜK BİR MASA VE SANDALYELERİN BULUNDURULUP BULUNDURULMADIĞI	111
56. KİTAP KÖŞESİNDE BULUNAN MASA VE SANDALYELERİN DİĞERLERİNDEN FARKLI OLMASININ DİKKATE ALINIP ALINMADIĞI	112
57. KİTAP KÖŞESİNDE ÇOCUKLARIN DİLEDİKLERİNDE YERE OTURARAK KİTAP BAKABİLECEKLERİ BİR BÖLÜMÜN DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ	113
58. OYUN ODASINDA EVCİLİK KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	114
59. EVCİLİK KÖŞESİNDE NE GİBİ ARAÇ VE GEREÇLERİN BULUNDUĞU	115
60. EVCİLİK KÖŞESİNİN ETRAFININ BİR PARAVANA YA DA DOLAPLARLA ÇEVİRİLİP ÇEVİRİLMEYİŞİ....	117
61. OYUN ODASINDA BLOK KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ ;	117
62. BLOK KÖŞESİNİN UYGUN BİR YERDE DÜZENLENİP DÜZENLENMEYİŞİ	119
63. BLOK KÖŞESİNDE DEĞİŞİK BOYUTLARDA VE ŞEKİLLERDE BLOKLARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ.	119
64. BLOK KÖŞESİNDE BLOKLARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN RAFLARA YERLEŞTİRİLİP YERLEŞTİRİLMEYİŞİ	121
65. BLOKLARIN İNCE BİR KAT VERNİK YA DA MAT YAĞLI BOYA İLE BOYANMIŞ OLUP OLMADIĞI	122
66. OYUN ODASINDA MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	123
67. MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE BULUNMASI GEREKEN OYUNCAKLAR	124
68. MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE OYUNCAKLARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN YÜKSEKLİKTEKİ RAFLARA KONUP KONMADIĞI	125
69. MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE RAFLARIN YAKININA MASA VE SANDALYELERİN KONULUP KONULMADIĞI	126
70. MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE BULUNAN MASA VE SANDALYELERİN DİĞERLERİNDEN FARKLI OLARAK SEÇİLİP SEÇİLMEYİŞİ	127
71. MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE BULUNAN OYUNCAKLARIN ÖĞRETMENLER TARAFINDAN HAZIRLANIP HAZIRLANMADIĞI	128

	Sayfa
72. OYUN ODASINDA FEN VE TABİAT KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	129
73. FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE NE GİBİ ARAÇLARIN BULUNMASI GEREKTİĞİ	130
74. FEN VE TABİAT KÖŞESİNİN ÇOCUKLARIN RAHAT ÇALIŞMALARINA UYGUN BİR YERDE DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ	131
75. FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE ÇİMLENDİRME VE Kİ YETİŞTİRMEYE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ..	132
76. FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE HAYVAN BESLEMeye YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	133
77. OYUN ODASINDA KUKLA KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	134
78. KUKLA KÖŞESİNDE ÇOCUKLARIN KUKLA OYNATABİLMELERİ İÇİN GEREKLİ DÜZENLEMENİN YAPILIP YAPILMADIĞI	135
79. KUKLA KÖŞESİNDE KUKLALARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN RAFLARA KONULUP KONULMADIĞI	136
80. KUKLA KÖŞESİNDE ÖĞRETMENLER TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ KUKLALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	137
81. KUKLA KÖŞESİNDE ÇOCUKLAR TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ KUKLALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ..	138
82. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İÇİNDE ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMALARINDA ÇOCUĞA DESTEK OLACAK GERÇEĞE DAYALI ÖVGÜLERDE BULUNUP BULUNMADIKLARI	140
83. ÖĞRETMENLERİN YAPILAN ÇALIŞMALARI GÜNÜ GÜNE SERGİLEYİP SERGİLEMEDİKLERİ	141
84. ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN YAPMIŞ OLDUKLARI ÇALIŞMALAR HAKKINDA KONUŞMALARINI YA DA HİKÂYELER ANLATMALARINI SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI	142
85. ÖĞRETMENLERİN SINIFIN DÜZENLENMESİNE KATKIDA BULUNAN ÇOCUKLARI ÖVÜP ÖVMEDİKLERİ...	143
86. ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDE ÇALIŞMALAR KATILMAYAN, BAŞKALARININ ÇALIŞMALARINI ENGELLEYEN, OYUNLARINI BOZAN ÇOCUKLARA CEZA VERİP VERMEDİKLERİ	144

BÖLÜM I

GİRİŞ

A. Problem

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında eğitim alanındaki yeni gelişmelerin, daha çok okulöncesi eğitim çağında bulunan çocuklara ve onların ana-babalarına yönelik olduğu görülmektedir.

Değişen ekonomik şartlar köyden kente göç olayını artırmakta, bu olay öncelikle aile yapısını etkilemektedir. Ailede kadının çalışma hayatına atılması ile annelerin çocuklarından ayrı kalması sonucu meydana gelen boşluğun doldurulması, çocuğun fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, annenin iş hayatında huzur içinde çalışarak iş verimini artırmak okulöncesi eğitim kurumlarının önem kazanmasına ve yaygınlaştırılmasına neden olmuştur.

Çocuğun aile çevresindeki imkânları ne kadar iyi olursa olsun, onun doğumdan itibaren toplumun beklentileri doğrultusunda davranışlar kazanmasını sağlamak, geleceğe ve ilkokula hazırlamak için, uygun ortama, eğitimcilere ve uzmanlara ihtiyaç vardır.¹

Eğitimin doğuştan başladığı, görüşü sadece alanla ilgili bilim adamları ve eğitimciler tarafından değil, bütün toplum tarafından benimsenmiştir. Ulçay'a göre, eğitimin amacı, ferdin içinde bulunduğu topluma dengeli uyum yapmasını sağlamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda okulöncesi eğitimin amacı, çocuğun bedenî, sosyal, hissî ve zihni gelişimini sağlamak, mutlu bir hayat sürmesi için gerekli olan temelleri sağlıklı bir şekilde oluşturmaktır. Böylece çocuğun bir yandan doğuştan getirdiği kabiliyet ve özellik-

¹Halûk Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, (İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1984), s. 168.

lerini geliştirerek kendini gerçekleştirmesi sağlanır, diğer yandan da geleceğe hazırlayarak topluma faydalı bir şekilde katılımı gerçekleştirilir.²

Okulöncesi eğitim çağında çocuk, içinde bulunduğu çevre ile iletişim içindedir. Çocuğun doğuştan getirdiği kabiliyet ve özellikler zamanla bu etkilenme sonucunda gelişir. Çocuk bir yandan kendi varlığının bilincine varırken, bir yandan da toplumun ondan neler beklediğini, kendisinin topluma neler vermek durumunda olduğunu öğrenir. İçinde bulunduğu toplumun gelenek ve göreneklerini benimser.

Öz'e göre, okulöncesi eğitim alanı, diğer eğitim alanlarına göre daha yeni yeni gelişen bir eğitim alanıdır. Önceleri aile eğitimini ilköğretim izlemiştir. Fakat eğitim anlayışı geliştikçe, aile eğitimi ile ilköğretim arasında bir boşluğun bulunduğu ve bu boşluğun gereği gibi değerlendirilmesinin önemi ortaya çıkmıştır.³

Yörükoğlu'na göre ise, iyi bir okulöncesi eğitim kurumu çocuğa en uygun ortamı sağlayan bir yerdir. Çünkü çocuk evde bulamadığı imkânları burada bulur. Grup oyunlarına yönelir, yaşıtlarıyla iletişim halinde olan çocuk yardımlaşma, paylaşma, işbirliği yapma gibi iyi alışkanlıkları kazanır. Çocuk paylaşmayı ve kendi haklarını korumayı öğrenirken, başkalarının haklarına da saygı duyarak bencilikten kurtulur. Ayrıca çocuk ana-babasından ayrı kalmaya alışır. Kendi kendine yeme, giyinme, kendi işini görme alışkanlığını kazanır. Böylece bağımsızlığa da ilk adımını atmış olur. Bağımsız hareket etmelerine imkân sağlayan uyarıcı bolluğu onların, zihnî gelişimlerini olumlu yönde etkilediği gibi kelime hazinelerini de artırır, sıkılgan ve çekingen çocukların da zamanla gruba girmelerine, güven duygusu kazanmalarına yardımcı olur.⁴

²Sema Ulcay, Okulöncesi Gelişimi ve Eğitimi Kurumlarında Yıllık Program, (İstanbul:Milli Eğitim Yayınevi, 1983), s. 1.

³Feyzi Öz, "Okulöncesi Eğitimi," Cumhuriyet Döneminde Eğitim, (İstanbul:Milli Eğitim yayınları, 1983), ss.236-237.

⁴Atalay Yörükoğlu, Çocuk Ruh Sağlığı, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983), ss. 51-52.

Çocuğu okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden ane-babalar, genellikle çocuğunun okulda her gün yeni bir şey öğrenmesini beklerler. Oysa ki, okulöncesi eğitim kurumlarında amaç çocuklara bilgi aktarmaktan çok, çocuklarda öğrenmeye karşı ilgi uyandırmak ve varolan kabiliyetlerinin gelişmesine yardımcı olmaktır.

Varış'a göre, örgün eğitimde istekler çoğunlukla mevcuda üst sınıfların veya yılların ilavesi, eğitim imkânlarının yukarı kademelere doğru artırılması şeklinde olmuştur. Temele doğru inerek mevcudu sağlam bir temele oturtma ve kalite kazandırma eğilimleri hayli zayıf kalmıştır. Çeşitli eğitim kademelerine yıl ilave ederek daha iyi öğrenici yetiştirilebilmesi öne sürülürken, eğitim önlemlerinin ilk çocukluğa doğru uzatılmasının yararları ve bu alandaki imkânlar üzerinde durulmamıştır. Oysa ki, özellikle 3-6 yaş çocuklarının hayata uyumu, ihtiyaçlarının sağlıklı bir şekilde karşılanmasının tesadüfî yaşantılara bırakılmasının zararları üzerinde durulduğu zaman okulöncesi eğitimin önemi daha da belirginleşmektedir.⁵

Ülküer'e göre, dünyanın hemen her ülkesinde hayatın ilk beş yılına ait olan eğitim, ana-babanın temel görevleri arasında kabul edilmektedir. Böyle bir durumda da çoğunluk okulöncesi eğitim kurumundan yararlanması daha çok ailelere bağlıdır. Ailenin okulöncesi eğitime ihtiyaç duyması, ülkenin kültürel, ekonomik şartları, geleneksel çocuk yetiştirme metodları ile yakından ilgilidir. Her millet, kendi geleceğini oluşturacak genç kuşakların daha iyi yetişmesi ve kadının iş ve meslek sahibi olarak yerini alabilmesi için çaba sarfetmektedir.⁶

Türkiye'de de Milli Eğitim Şûra çalışmalarında ve kalkınma planlarında okulöncesi eğitim çalışmalarına yer verilmektedir. Özellikle son yıllarda sayılarında artışlar

⁵Fatma Varış, Eğitim Bilimine Giriş, (Ankara: Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1985), ss. 152-153.

⁶Ayla Oktay, "Okulöncesi Eğitime Toplu Bir Bakış," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları, (Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983), ss. 13-14.

görülen bu kurumlar Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın ilkokullara bağlı anasınıfları ya da özel kişi ve kuruluşların açmış oldukları çoğunluğu büyük şehirlerde bulunan okulöncesi eğitim kurumları sayıları ve nitelikleri yönünden bu dönemdeki çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılamaya yetmemektedir.⁷ Bu çalışmalara üniversitelerin bünyelerinde yer alan Fakülte ve Yüksekokullardaki okulöncesi eğitim programlarına bağlı uygulama anaokullarını da ekleyebiliriz.

Bugün Türkiye'de endüstri merkezlerinde ve büyük şehirlerde okulöncesi eğitim hizmetlerine olan istek giderek daha büyük artış göstermektedir. Bu artışın sadece çalışan annelerin daha çok ihtiyaç duyduğundan kaynaklandığı söylenemez. Burada bir diğer faktör de anne-babaların okulöncesi eğitimin önemi konusundaki bilinçlenmeleri olabilir.

Okulöncesi eğitimin temel öğelerinin başında çocuğu yönlendirmesi açısından öğretmenin yeri büyüktür. Anaokulları ve anasınıflarının amaç ve görevlerini gerçekleştirebilmesi, iyi hazırlanmış bir programa ve programın uygulayıcısı olan öğretmene bağlı olduğu söylenebilir. Programın öğelerinden olan öğretme-öğrenme süreçleri içinde yer alan öğretmen, anne-babadan sonra çocuk için, en önemli varlıktır. Günün büyük bir bölümünü öğretmenle geçiren çocuk, Öğretmeni model olarak alıp onunla özdeşleşir. Bir anaokulunun fizikî şartları, oyun araç gereçlerinin çocuklar için uygunluğu yeterli bir öğretmenle değer kazanır.

Öğretmen fedakâr, cana yakın, yardımsever, temiz, işbirliği yeteneği yüksek, cesur, demokratik, güvenilir, ağırbaşlı, adil, doğru, cömert, neşeli, alçak gönüllü, açık fikirli, zevkli, iyimser, sakin, yurtsever, dengeli, olumlu, hürmetkâr, mizaha karşı hassas, fiziksel olarak güçlü, sempatik, anlayışlı, hoşgörü sahibi, içten ve doğru sözlü olmalıdır.⁸

⁷Ayla Oktay, "Okulöncesi Eğitimde Bazı Temel Kavramlar," Ya-Pa Okulöncesi Eğitim Semineri 1984-1, (İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1984), s. 34.

⁸Education In The Kindergarten Fester And Headley's, "The Kindergarten Teachers," (y.y.), s. 42.

Sükan ve diğerlerine göre; öğretmen kaynak ve imkânları en iyi şekilde değerlendiren, yeni bilgilere ve deneylere açık, bireyleri etkileme gücü yüksek, katı düşünce kalıpları içine sıkışmamış, kendini iyi tanıyan, esnek bir anlayışa sahip, kendini kabul etmiş, mesleğini benimseyen, bedence ve zihince sağlıklı ve ses tonunu kontrol edebilen bir kişi olmalıdır.⁹

Öğretmen, öğrencilerini ilgi, kabiliyet ve kişilik özellikleriyle ayrı ayrı tanımaya çalışmalı ve eğitim öğretimi faaliyetlerini mümkün olduğu kadar ferdileştirmeli, çünkü her çocuk kişilik, kabiliyet, ilgi ve öğrenme gücü yönünden birbirinden farklıdır. Öğretmen pasif bir öğretici durumunda olmayıp çocuğun inceleme, araştırma ve gözlem yaparak öğrenmesine fırsat sağlayan, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir ortam yaratmalı, çocuğun yetersiz yönlerini ortaya koymak yerine başarısını birinci planda tutarak çocuğu teşvik etmeli ve yaratıcılığa yönelten faaliyetlere yer vermelidir.

Eğitim süreci belirli şartların sağlandığı, belirli temel ihtiyaçların karşılandığı bir ortamda oluşmaktadır. Bu nedenle eğitimcilere düşen temel görevlerden biri de eğitim araç ve gereçlerinden yararlanma imkânlarını sağlayacak faaliyetlerde bulunmalarıdır.¹⁰

Hızal'a göre, günümüzde öğretim-öğrenme ortamında değişik tür ve nitelikte araç ve gereçlerden yararlanılmaktadır. Ancak teknolojinin ürünlerinden eğitim alanında yararlanılması konusundaki yaklaşımlar yakından izlendiği zaman, bunların çoğunun, eğitim sistemine "iğreti bir yama" olarak sokulduğu görülmektedir.¹¹ Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenler, çocuğun öğrenmesi

⁹Zafer Sükan ve Diğerleri, Okulöncesi Eğitimi El Kitabı, (İstanbul: Redhouse Yayınevi, 1980), s. 66.

¹⁰Alişan Hızal, "Eğitsel Araç Olarak Televizyon", Meslekî ve Teknik Öğretim Dergisi, 27, 320 (1979), s. 8.

¹¹Alişan Hızal, "Eğitim Teknolojisi Uygulama Yöntemi: Bilgisayarla Kendi Kendine Öğrenme", A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 17, 1-2 (1985), s. 390.

ve iletişim alanındaki araştırmalara dayalı olarak daha kolay ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmek için araç-gereçlerden gereği gibi yararlanarak öğretme-öğrenme süreçlerini sistematik olarak tasarlama yoluna gitmelidir.

Oğuzkan ve Oral'a göre, Toplumda bazı yetişkinlerin düşündüğü gibi, küçük çocuklar ilkökul olgunluğuna erişinceye kadar, okulöncesi eğitim kurumlarında sadece oynamalı ve hoşça vakit geçirerek bakımları yapılmalıdır düşüncesi artık doğru değildir."12

Çünkü bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar, okulöncesi çağlarının öğrenme bakımından önemli olduğu, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikteki kişilik yapısını, alışkanlıklarını ve değer yargılarını etkilediğini ortaya koymuştur. Bu nedenle öğretmen çocukların çok yönlü geliştiğini her gelişim alanı içinde belli becerileri öğrenmesi gerektiğini, gelişim hızlarının farklı olduğunu, aralarında ferdi farklılıklar bulunduğunu dikkate alarak geniş kapsamlı, ayrıntılı ve yaratıcı bir faaliyet programı hazırlamalıdır. Okulöncesi eğitim kurumlarında plan ve program ögesi de önemlidir.

Demiral'a göre, okulöncesi eğitim kurumlarının plân ve programlarının hazırlanmasında uyulması gerekli ilkeler şunlardır:

a. Programı hazırlarken hedefler çocukların gelişim düzeylerine göre belirtilmeli. Çünkü ülkemizde, değişik bölgelerde yaşayan çocukların, aynı yaşlarda olsalar bile gelişim düzeyleri farklıdır.

b. Program çocuklara, bazı öğrenim yaşantıları kazandırabilmeli, inceleme ve deney yapmaya fırsat vermelidir.

c. Program hazırlanırken denge prensibine uymalıdır. Burada dengeden amaçlanan, bir hareketli faaliyeti, bir sakin faaliyetin takip etmesidir. Böylece hareketli faaliyetleri üst üste yaparak çocuklar yorulmamış olacağı gibi sürekli sakin faaliyetleri peşpeşe koyarak onların yaşları gereği olan hareket ihtiyaçları da engellenmemiş olur.

d. Programlar hem grup, hem de ferdi faaliyetlere imkân sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır.

e. Programlar fiziki şartlara uygun olmalıdır. Çünkü çok mükemmel bir program hazırlanabilir, an-

¹²Şükran Oğuzkan ve Güler Oral, Okulöncesi Eğitimi, (İstanbul: Milli Eğitim Yayınevi, 1983), s. 110.

cak bu binanın ve çevrenin fizikî şartlarına uygun değilse uygulanamaz.

f. Çocukların yaratıcılıklarınının gelişmesi için, program belli sınırlılıklar içinde katı kurallardan uzak olmalıdır. Faaliyetlerin süresi ve konusu belirlenmeli, ama çocuğa istediği faaliyeti seçmesine fırsat vermelidir.

g. Hazırlanan programların uygulanmasında esneklik ilkesine uyulması gerekir. Eğitimde, çocuğun ilgi ve ihtiyaçları önemli olduğu için, olağanüstü bir durum ya da çocuğun ilgi ve ihtiyacı farklı olduğu bir durumda belirlenen konu ve sürede değişiklik yapılabilir.¹³

Okulöncesi eğitim kurumu öğretmenleri, yıl içinde yapılacak çalışmalarda, bazı konuları anahatlarıyla planlamak, gerekli araç gereçleri seçmek, onarmak, çocuklarda geliştirilmesi amaçlanan kavramları tesbit etmek, özel günlerle ilgili faaliyetleri planlamak, çocukların gelişmelerini izlemede gerekli olan formları hazırlamak için yöneticilerin rehberliğinde her öğretim yılının başında bir yıllık plan hazırlar. Yıllık planda yer alması gereken konular, millî ve dinî bayramlar, mevsimler, aile, alış-veriş hayvanlar, bitkiler, yiyecekler, taşıtlar ve trafik, sağlık çevre vb. konulardır. Bu konular çocukların ilgilerine ve çevrenin özelliklerine göre öğretmen tarafından değiştirilebilir.

Öğretmen, yıllık planı hazırlarken konuların birbirine uyumlu ve çevre şartlarındaki değişikliklerle bağdaşacak bir şekilde birbirini izlemesine dikkat etmelidir. Böylece çocuklar bir konudan diğerine kolaylıkla geçerler ve öğrendikleri bilgilerin, diğerlerinin öğrenilmesine nasıl yardımcı olduğunu görerek yeni bilgilerini daha önceki bilgileri ile bütünleştirerek öğrenirler.¹⁴

Yıllık planda konular tesbit edildikten sonra, çocukların içinde buldukları çevre şartları, gelişim ve olgunluk düzeyleri ile hazıroşlukları dikkate alınarak konuları ayrıntıları ile incelenebilecek bir ünite planı hazırlanır.

¹³Özgör Demiral, "Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Durumu ve Sorunları," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları, (Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983), s. 259.

¹⁴Ulçay, Ön.ver., s. 127.

Bu anlayışla oluşturulan bir ünite konusu uygulandığında, okulun tüm imkânları ve çevresel kaynaklar çocuğun öğreniminde araç olarak kullanılır. Bu açıdan ünite konusu içindeki bilgiler, çocuğun günlük hayatta karşılaştığı olaylara uygun olurken karşılaştığı çeşitli güçlüklerin üstesinden gelmesine yardımcı olacak bilgi ve becerileri içermelidir.¹⁵

Öğretmen ünite planına dayalı olarak bir günde yapılacak faaliyetlerin ayrıntılarını belirlemek ve çocukların günlük ihtiyaçlarını, isteklerini düzenli bir şekilde karşılayabilmek amacıyla günlük plan hazırlamalıdır.

Ulcay'a göre, hazırlanacak günlük faaliyet programının yararları şöyle sıralanabilir:

- a. Çocuklara düzenli ve planlı çalışma alışkanlığı kazandırır.
- b. Çocukların bir faaliyetten, diğer faaliyete geçmesini kolaylaştırır.
- c. Çocukların ihtiyaçlarını zamanında ve uygun bir biçimde karşılanmasını sağlar.
- d. Çocukların kendilerine ve çevreye olan güvenlerini artırır.
- e. Çocuklara düzenli çalışma alışkanlığı kazandırır.
- f. Çocukların zamanlarını verimli ve yararlı olarak değerlendirmelerini sağlar.
- g. Öğretmene öncelikleri belirler.
- h. Çocuklara gerekli bilgileri, becerileri, alışkanlıkları ve olumlu davranışları kazandırır.
- i. Çocuklara çevreyi saymayı öğretir.¹⁶

Günlük faaliyet planı hazırlanırken, çocuğu en iyi düzeyde eğitmek için, gerekli görülen tüm faaliyetlere yer verilmelidir.

Oğuzkan ve Oral'a göre, okulöncesi eğitim kurumlarında bir günlük faaliyet programı üç temel faaliyet grubundan oluşur:

- a. Programın iskeletini meydana getiren faaliyetler.(Okula geliş, tuvalet, kahvaltı, dinlenme, eve gidiş).
- b. Serbest zaman faaliyetleri (Elişi çalışmaları ve ilgi köşelerinde oyun).

¹⁵ Aynı, s. 105.

¹⁶ Aynı, s. 95.

c. Öğretmenin önderliğinde yapılan grup faaliyetleri (Hikâye, müzik, oyun, fen ve tabiat çalışmaları).¹⁷

Okulöncesi eğitim kurumlarına çocuklar aynı zamanda gelmeyebilirler. Tek tek ya da bir kaç bir arada gelen çocuklar öğretmen tarafından karşılanarak serbest zaman faaliyetleri için oyun odasına alınır. Burada çocuklar ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış olan ilgi köşelerine ve elişi faaliyetlerine yönlendirilir.

Bu araştırmanın konusunu oluşturan serbest zaman faaliyetleri anaokulu ve anasınıflı programında en önemli faaliyet gruplarından biridir. Bu faaliyetlerdeki serbestlik çocukların faaliyeti seçmedeki serbestliğidir. Serbest zaman faaliyetlerinde çocuklar tek başlarına ya da gruplar halinde bir veya bir kaç faaliyeti kendileri seçerek katılırlar. Serbest zaman faaliyetleri planlı ve programlı faaliyetlerdir. Genellikle günlük programlarda ilk saatlerde yer alır ve asla boşluk olarak düşünülmemelidir.¹⁸

Serbest zaman faaliyetlerinde öğretmen çocukları yönlendirirken çocukların ilgi ve istekleri doğrultusunda bir ya da bir kaç faaliyete katılmalarına, karşılaştıkları problemleri kendi kendilerine çözmelerini sağlayacak kadar yardım etmeye, gözlemeye, sorularını dikkatle dinleyerek onları düşünmeye ve araştırmaya sevkedecek cevaplar vermeye, istekli çocukların tümünün sıra ile faaliyetlere katılmalarına, çalışmalar için gerekli araç gereçleri önceden hazırlayarak rahat bir çalışma ortamı hazırlamaya, örnek vermeye, yaptıkları çalışmalar hakkında zaman zaman tek tek ya da tüm çocuklarla birlikte konuşmaya ve onları çalışmalarından dolayı ödüllendirerek teşvik etmeye dikkat etmelidir.¹⁹

Onuncu Milli Eğitim Şurası'nda tesbit edilen anasınıflı hedeflerini psikomotor beceriler, bilişsel yeterlikler

¹⁷ Oğuzkan ve Oral, Ön. ver., s. 112.

¹⁸ Şükran Oğuzkan ve Diğerleri, Anaokullarında Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri, (Ankara: Bilim Yayınları, 1987), s. 13.

¹⁹ Aynı, s. 15.

ve duyuşsal özellikler olmak üzere 3 şekilde gruplandırmak mümkündür.²⁰ Serbest zaman faaliyetleri, psikomotor becerilerden büyük ve küçük kaslara ait becerileri yapabilme, kendi davranışlarını yöneltebilme ve kontrol etme, Türkçeyi düzgün konuşma, bilişsel yeterliklerden Türkçeyi doğru ve düzgün konuşma, içinde yaşadığı toplumun kurallarını bilme, kendisinin ve çevresindeki insanların duygularını anlama, yakın çevresini tanıma, temel eğitim okulu birinci sınıf için öğrenilmesi gerekli sosyal hayata, fen bilimlerine ve matematiğe ilişkin kavramları bilme, yaratıcılık gösterme, duyuşsal özelliklerden ise içinde yaşadığı toplumun kurallarına uyma, insanlarla olumlu ilişkiler kurma ve iyi geçinme, grup faaliyetlerine istekle katılma ve işbirliği yapma, iş yapma ve iş başarmadan hoşlanma, çevresindeki insanlara ve onların duygularına saygı gösterme, her türlü faaliyette girişken olma ve kendine güven duyma gibi hedeflere hizmet edici niteliktedir.

Bilişsel yeterlikler içinde önemle belirtilen yaratıcılık göstermenin gelişebilmesi için, serbest zaman faaliyetlerinin çocukta yaratıcılığın gelişmesini sağlayıcı nitelikte planlanmasına dikkat edilmelidir.

Yaratıcılık doğuştan getirilen bir özelliktir. Her çocukta az ya da çok yaratıcılık mevcuttur. Ancak yaratıcı olduğu alan ya da yaratıcılık derecesi bakımından farklılıklar vardır. Herkesin yaratıcı olduğu alan farklı olduğu gibi aynı alanda yaratıcı olan kişilerin yaratıcılık derecesi de birbirinden farklıdır.²¹

Yaratıcı faaliyetler çocuğun kişiliğini ortaya koymasına, sağlıklı karar verme kabiliyetinin gelişmesine, kendi işini kendisi yaparak başarılı ya da başarısız olduğu yönlerini görmesine, bağımsızlığını kazanmasına, arkadaşları ile yardımlaşmayı, paylaşmayı, iyi ilişkiler kur-

²⁰ Durmuş Ali Özçelik, Eğitim Programları ve Öğretim (Genel Öğretim Yöntemi), (Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları, 1987), ss. 41-42.

²¹ Oğuzkan ve Diğerleri, Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitimci Oyuncaklar, (İstanbul: Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları Etüd ve Programlama Dairesi Yayınları, 1981), s.9.

mayı öğrenmesine, toplumun kurallarını benimsemesine, iyiyi doğruyu ve güzeli bulmasına yardımcı olur.

Çocukta yaratıcılığın gelişmesinde önemli rol oynayan etken çevresidir. Bu çevre ise çocuğun içinde yaşadığı ailesi, okulu ve mahallesidir. Çocuk çevresinde gördüklerini taklit etmeye ve öğrenmeye çalışarak, olaylar ile bütünleşerek yaratıcı kişiliğini ortaya koymaya çalışır.²²

Serbest zaman faaliyetlerinin gereği gibi yürütülmesi ve çocuklarda yaratıcılığın gelişmesi, ancak iyi düzenlenmiş bir öğrenme ortamında mümkündür. Bu nedenle serbest zaman faaliyetlerinin gerçekleştirildiği oyun odası, ilkokul sınıflarından değişik bir biçimde düzenlenmelidir. Bu çağ çocukları faaliyetlerin çoğunu ferdi ya da iki üç çocuktan oluşan küçük gruplarda gerçekleştirirler. Büyük gruplarla çalışmaktan hoşlanmazlar. Ayrıca her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetleri de birbirinden farklıdır.

Bu nedenle anaokulu ve anasınıflarının oyun odasında kitap, evcilik, blok, masa oyuncakları, fen ve tabiat, kukla, müzik gibi ilgi köşelerine yer verilmelidir. Bu ilgi köşelerinin hizmet ettiği alanlar birbirinden farklı olduğundan farklı özellikler taşırlar.²³

Oyun odasındaki köşe sayısı, genellikle odanın büyüklüğüne bağlı olmakla beraber, öğretmen kendi yaratıcı gücünü kullanarak, köşeleri çoğaltabilir.

Çocuklar kitabın sayfalarını çevirmekten, resimlerine bakmaktan, gördüklerini anlatmaktan hoşlanırlar. İşte çocukların bu ilgilerinden yararlanarak yeni bilgiler edinmeleri ve geleceğe hazırlanmalarını sağlamak amacıyla oyun odasında kitap köşesine yer verilmelidir.

Kitap köşesi oyun odasının sessiz, aydınlık, trafiğin yoğun olmadığı ve diğer köşelerden ayrı bir bölümde düzenlenmelidir.²⁴ Kitaplar çocukların kolayca alıp koyabilecekleri yükseklikteki, boylarına uygun raflara yerleş-

²²Emine Karakurt, "Çocukta Yaratıcılık," Çağdas Eğitim Dergisi, 12, 117, (1987), s. 39.

²³Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön.ver., s. 20-22

²⁴Aynı, s. 21

tirilmelidir.

Çocuklar okuma yazma bilmediklerinden kitapları kapak resimlerinden, boylarından ve renklerinden tanırırlar. Bu nedenle kitaplar raflara kapak resimleri bütünüyle kolayca görülür şekilde yerleştirilmelidir.²⁵

Değişik boyutlardaki kitaplar çocukların ilgisini daha çok çekeceğinden kitap köşesinde değişik boyutlarda kitaplara yer verilmelidir.²⁶ Ayrıca çocuğun düzen alışkanlığını kazanması ve kitaba vereceği önemi öğrenmesi için köşede sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitaplar bulundurulmamalıdır. Yıpranmış kitaplar varsa onarılmalıdır.

Kitap köşesinde çocukların rahatça kitaplara bakabilmeleri için küçük bir masa ve sandalyelerin bulundurulması gerekir. Köşenin çocukların ilgisini daha çok çekmesi için burada bulunan masa ve sandalyelerin biçim olarak diğerlerinden farklı olmasında yarar vardır. Ancak farklı masa ve sandalyeler temin edilemiyorsa sandalyelerin üzerine konacak minderler, masanın üstüne konacak küçük bir örtü bu köşeyi ilginç hale getirebilir. Çocuklar yere oturarak kitap bakmaktan da hoşlanırlar. Bu nedenle çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri kilim ve minderlerden oluşan bir bölüm düzenlenebilir.

Çocuklar yetişkinleri taklit etmekten, onlar gibi davranmaktan da hoşlanırlar. Böylece çocuklar kendi cinsel kimliklerini kazanarak gelecekteki rollerine de hazırlanmış olurlar. Bu nedenle oyun odasında çocukların kendilerini ifade edebilmelerine imkân sağlayan ve yaratıcı hayal güçlerini geliştirici nitelikte olan evcilik köşesine yer verilmelidir. Evcilik köşesinde oynayan çocuklar yetişkinlerin kendilerini gözlemesinden ve müdahale etmelerinden pek hoşlanmazlar. Oyunlarına karışan olursa hemen tepki gösterirler ve kısıtlamalardan uzak kendi başlarına buyruk olmak isterler. Bu nedenle evcilik köşesinin etrafı bir paravana ya da dolaplarla çevrilerek çocukların kendilerini

²⁵Ulçay, Ön.ver., s. 41.

²⁶Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön.ver., s. 22.

rahat hissederek içlerinden geldiği gibi hareket etmelerine imkân sağlanmalıdır.

Yer uygun olduğu takdirde çocukların içinde oynayabilecekleri basit bir ev modeli de hazırlanabilir.²⁷

Evcilik köşesinin amacına ulaşabilmesi uygun araç gereçlerin bulundurulmasına bağlıdır. Bu köşede bulundurulması gereken oyuncak ve oyun araç-gereçleri, dolaplar, sandalyeler, bebekler, bebekler için çeşitli giyecekler, bebek arabaları, yatak, yorgan, yastık, mutfak malzemeleri ütü, ütü masası, temizlik araçları, çamaşır ipi, mandal, dolgu oyuncaklar, fasulye torbaları, ayna, minderler, divan vb.dir.

Çocuklar yetişkin rollerine bürünmenin yanısıra yetişkinlere ait giyecekleri giymekten de hoşlanırlar. İşte, çocukların bu isteklerine cevap vermek ve ilgilerini çekmek için evcilik köşesinde kısa topuklu bayan ayakkabılarına, eteklere, elbiselere, kemerlere, çantalara, çeşitli şapkalara (subay, polis, aşçı, hemşire vb.) önlüklere, kolye, bilezik gibi süs eşyalarına da yer verilmelidir.²⁸

Çocukların yaratıcı hayal güçlerini ortaya koymalarına, büyük ve küçük kaslarının gelişmesine, yardımlaşma, paylaşma gibi iyi alışkanlıklar kazanmalarına, yeni ve değişik eserler ortaya koymalarına imkân sağlayan blok köşesi de çocukların ilgisini çeken köşelerden biridir.

Blok köşesi, oyun odasında trafiğin yoğun olmadığı, geniş bir alanda ve diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmemesi için uygun bir yerde düzenlenmelidir.²⁹

Bu köşede çocukların paylaşabileceği sayıda büyük ve küçük içi boş kutu bloklara, tahtadan kesilmiş çeşitli ebatlarda ünite bloklara yer verilmelidir. Bu bloklar bir araya geldiğinde birbirini tamamlayacak ve bir bütünü oluşturacak şekilde olması güvenlik, dengenin sağlanması ve yaratıcılık açısından çok önemlidir.³⁰

²⁷ Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 17.

²⁸ Aynı, s. 18.

²⁹ Aynı, s. 37.

³⁰ Aynı, s. 38.

Blok köşesinde, bloklar çocukların rahatlıkla alıp koymalarına imkân sağlamak ve bazı kazalara meydan vermemek için, onların boylarına uygun raflara yerleştirilmelidir. Büyük kutu bloklar ise köşede uygun bir yere çocukların boylarını geçmeyecek şekilde üst üste konulabilir.

Blokların çabuk aşınmaması için sert tahtadan yapılmış ve iyice zımparalanmış olması gerekir. Blokların üst üste konduğu zaman kaymaması ve temizliğinin kolay olması için de ince bir kat mat vernik ya da mat yağlı boya ile boyanmalıdır.³¹

Köşede blokların yanı sıra oyunu tamamlayan tahta taşıt araçlarına, (otomobil, tren, kamyon), trafik işaretlerine, tahta hayvan ve insan figürlerine, bebeklere, evcilik köşesinde bulunan giyim aksesuarlarına (çanta, şapka) vb. yer verilmelidir.

Oyun odasında bulunması gerekli ilgi köşelerinden biri de masa oyuncakları köşesidir. Masa oyuncakları köşesinde bulunan oyuncaklara eğitici oyuncaklar da denir.

Demiral'a göre, çocuklar eğitici oyuncaklarla oynarken olaylar ve objeler arasında sebep-sonuç, benzerlik, parça-bütün gibi ilişkiler kurarak, olayları ve objeleri belli özelliklere ya da oluş sırasına göre sıralayarak, gruplayarak zihinsel yeteneklerini de geliştirmiş olurlar.³²

Masa oyuncakları köşesinde oyuncaklar çocukların rahatlıkla alıp koyabilecekleri, boylarına uygun raflara düzenli bir şekilde yerleştirilmelidir. Köşede çocukların rahatlıkla oturup oynayabilecekleri masa ve sandalyeler bulundurulmalıdır. Oyuncakların konduğu raflarla masaların birbirine yakın olması lüzumsuz geliş-gidişleri önler ve çocukların oyuncakları rahatlıkla alıp koymalarına yardımcı olur.

Bu köşede kullanılacak masanın, çocukların üzerinde yemek yediği ya da elişi faaliyetlerini yaptığı masalardan farklı biçimde olması köşeyi daha ilgi çekici yapabilir.

³¹Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön ver., s. 29.

³²Özgör Demiral, Okulöncesi Çocuklar İçin Eğitici Oyuncak Yapımı, (İstanbul: Esin Yayınevi, 1987), s. 6.

Oyun odasındaki diğer masalar dikdörtgen ise bu köşedeki masa yuvarlak olabilir. Sandalyelerin de yine farklı özellikte seçilmesi uygun olur. Ancak farklı özellikte sandalyeler bulunamıyorsa uygun renkte kumaşlardan yapılmış minderlerden yararlanılabilir.³³

Masa oyuncakları köşesinde plastik legolar, bilmece, geçmeli plastik ve tahta oyuncaklar, plastik küçük bloklar, inşaat oyuncakları, parça-bütün ilişkili oyuncaklar, eşleştirmeli oyuncaklar, resimli küpler bulundurulmalıdır.

Masa oyuncaklarının bir kısmı piyasadan hazır olarak temin edilebilir. Ancak bu oyuncaklar her zaman bu alanda uzmanlaşmış kişiler tarafından çocukların gelişimine paralel olarak hazırlanmış değildir. Bu nedenle masa oyuncaklarının bir kısmı da öğretmenler tarafından hazırlanabilir.³⁴

Demiral'a göre, öğretmen masa oyuncaklarını yaparken dayanıklı malzeme kullanmayı, şekil ve figürlerin açık, anlaşılır, renklerin canlı ve uyum içinde olmasını dikkate almalıdır.³⁵

Anaokulları ve anasınıflarında, çocukların deney yaparak öğrenmelerine, tabiatı tanımalarına, gözlem yapmalarına, merak duygularının artmasına, sorularına kendilerinin cevap arayıp bulmalarına ve bazı kavramları geliştirmelerine imkân sağlamak amacıyla oyun odasında bulunması gerekli köşelerden biri de fen ve tabiat köşesidir.

Fen ve tabiat köşesi çocukların rahatlıkla çalışabilecekleri, trafiğin yoğun olmadığı, oyun odasının aydınlık ve güneş gören bir bölümünde düzenlenmelidir.³⁶ Bu köşede nohut, fasulye, buğday, mısır, yeşil mercimek vb. tahıllar ile havuç, patates, turp gibi bazı sebzeler çimlen-

³³ Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 60.

³⁴ Aynı, s. 62.

³⁵ Özgör Demiral, "Okulöncesi Dönemde Fen ve Doğa Çalışmaları", Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, (Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1985), ss. 167-168.

³⁶ Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 34.

dirilebilir. Ayrıca kolay yetişen bitkiler de yetiştirilebilir. Bitki yetiştirmek ve çocukların köşeye ilgilerini çekmek için köşede, pamuk, toprak, tohumlar, cam kavanozlar, saksılar, kâseler vb. bulundurulmalıdır.

Çocuklar hayvanları beslemek ve onlarla birlikte olmaktan hoşlanırlar. Ancak özelliklerini bilmedikleri için nasıl davranacaklarını, kendilerini nasıl koruyacaklarını bilemezler. Çocuklara hayvanların resimlerini gösterip, özelliklerini anlatarak sadece fizikî görünümleri hakkında bilgi verilebilir. Ancak özelliklerini tanımalarını sağlamak güçtür. Onları daha iyi tanıyabilmeleri için hareketlerini, ne ile beslendiğini, çıkardığı sesi, yaşadığı yeri, yavrularını izlemesi hatta onların bakımından sorumlu olması gerekir.³⁷ Bunun için de akvuryumda balık, kafeste kuş beslenebilir. Yer uygunsa tavşan, civciv, kablumbağa beslemek de mümkündür.

Fen ve tabiat köşesinde deney ve inceleme yapmak için masa ve sandalyelerin bulundurulması uygundur. Araç ve gereçlerin bulunduğu raflarda çocukların boylarına uygun olmalıdır. Köşenin çocuklara gereken yararı sağlayabilmesi için zengin araç ve gereçlerle donatılması gerekir. Bunun için köşede büyüteç, mıknatıs, cetvel, termometre, saat, pusula, ölçü aleti, ayna, dünya küresi, el feneri, mikroskop, değişik özelliklere sahip taşlar, bitkileri tanıma resimleri ya da albümler, hayvanları tanıttığı resimler ya da albümler, koleksiyonlar, resimli kitaplar, tohumlar vb. bulundurulabilir.

Çocukların hoşlandığı oyun araçlarından biri de kuklalardır. Çocuklar kukla oynatırken oynattıkları kuklanın kişiliğine bürünerek kendi duygu ve düşüncelerini dışa yansıtırılar. Ayrıca kuklalar çocukların heyecan, sosyal ve dil gelişimlerine, yeni kavramlar kazanmalarına ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarına yardımcı olur. Bu nedenle oyun odasının bir bölümünün de kukla köşesine ayrılması gerekir.

Köşede çocukların kukla oynatabilecekleri basit bir kukla sahnesinin bulundurulmasında yarar vardır. Ancak,

³⁷Demiral, 1985, Ön.ver., s. 165.

kukla sahnesi temin edilemediğinde aynı amaca hizmet edecek şekilde düzenlemeler yapılabilir. Büyük bir kutunun iki tarafı açık bırakılarak, iki pencere ya da kapı çerçevesinin iki tarafına bir örtü geçirilerek, masanın ön tarafı bir örtü ile kapatılarak basit bir kukla sahnesi elde edilebilir.³⁸

Kukla köşesinde kuklaların çocukların ilgisini çekmesi ve rahatlıkla alıp koyabilmeleri için onların boylarına uygun yükseklikteki raflara yerleştirilmesi gerekir. Kuklalar hazır olarak piyasadan alınabileceği gibi öğretmen tarafından da hazırlanabilir. Ayrıca elişi faaliyetlerinde çocuklara basit bazı kuklaları çalıştırmak da mümkündür. Çocukların hazırlanmış olduğu kuklaların köşede yer alması ise onların ilgilerini çekme açısından da yararlıdır.

Kukla köşesinde oynatılış şekillerine göre hazırlanmış çeşitli el, parmak, yüzük, iplik, gölge ve çomak kukllarına yer verilebilir.

Anaokulları ve anasınıflarında bulunması gerekli köşelerden biri de müzik köşesidir. Bu köşede ritm sopaları, marakas, tef, zil, davul, tahta çalparan, çan, trampet, kaval vb. ritm araçlarına yeterli sayıda yer verilmelidir. Bunlardan bir kısmı öğretmen tarafından, bir kısmı da çocuklarla birlikte de yapılabilir. Ritm araçlarının oyun odasında diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyecek bir yerde çocukların boylarına uygun raflara yerleştirilmesi gerekir. " Kurumun malî imkânları nisbetinde köşede teyp, radyo, pikap, piyano vb. araçların bulundurulmasında yarar vardır."³⁹ Bu araçlardan çocuklar dinlenirken ya da elişi çalışmaları yaparlarken müzik dinletilebilir.

Daha önce de belirtildiği gibi serbest zaman faaliyetleri içinde yer alan faaliyetlerden biri de elişi çalışmalarındır.

Her çocuk farklı özelliklerle donatılarak dünyaya

³⁸ Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 50.

³⁹ Aynı, s. 41.

gelir. Böylece her çocuğun ilgileri, ihtiyaçları, kabiliyetleri birbirinden farklıdır. Bu nedenle öğretmen elışı faaliyetlerini mümkün olduğu kadar genişletmeye çalışmalı ve her çocuğun ilgilerini, kabiliyetlerini, ihtiyaçlarını tanımayı sağlayacak bir ortam yaratmalıdır. Ancak öğretmenlerin en çok güçlük çektikleri bir konu da budur. Bunu çözmek için de bir kaç elışı faaliyetine birden yer vermek gerekir.⁴⁰

Oğuzkan ve Oral'a göre, elışı çalışmalarında öğretmenin, yoğurma maddesi, boya, kağıt işleri, artık materyaller gibi dört değişik faaliyete yer vererek çocuğun kendi ilgi ve isteği doğrultusunda bunlardan birini seçmesine fırsat vermesi gerekir.⁴¹

Eliši faaliyetlerinin amacına ulaşması ve gereği gibi yürütülebilmesi için, çocuğun elini kontrol edebilecek olgunluğa ulaşması gerekir. Bu nedenle öğretmen elışı faaliyetlerini planlarken çocukların gelişim özelliklerini dikkate almalıdır. Çünkü çocukların gelişim özellikleri dikkate alınmadan rastgele seçilen malzemeler ve uygulanan metot elışı faaliyetlerinden beklenen amacı gerçekleştirmez.

Oğuzkan ve Oral'a göre, elışı faaliyetleri bazı yuva ve anaokullarında bir grup faaliyeti olarak düşünülmektedir. Bu durumda da bütün çocuklar aynı malzeme ile çalışmaya, aynı süre içinde bitirmeye zorlanmaktadır. Böyle bir çalışma ortamı da çocukları bir yarışma havasına iterek onlarda gerginlik yaratmaktadır.⁴² Bu nedenle öğretmen elışı çalışmalarına uygun bir ortam sağlamak için çaba göstermelidir.

Eliši çalışmalarının yapıldığı alan geniş, bol ışıklı, havadar, gidiş-gelişin az olduğu, oyun alanlarının keşifmediği, su, tuvalet gibi temizlik yerlerine yakın olmalıdır. Kullanılacak araç gereçler de masaların üzerine ya

⁴⁰Henry Pluckrose, "Sanat ve El Becerisini Öğrenmek ve Öğretmek," Eğitim ve Bilim Dergisi, 12, (1988), s. 67.

⁴¹Oğuzkan ve Oral, Ön.ver., s. 149.

⁴²Aynı, s. 149.

da çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara konmalıdır.⁴³ Ayrıca öğretmen çalışmalar için formika masaları tercih etmelidir. Eğer formika masalar temin edilemiyorsa, masaların üzerine düz renk muşamba yaymaya, çocukların elbiselerinin kirlenmemesi için iş önlüğü giymelerini sağlamaya, çocukların ellerini silmeleri için çalışma masalarında yaş bez bulundurmaya ve çalışılan zeminin temizliğinin kolay olmasına özen göstererek temizlik için bazı tedbirleri önceden almalıdır.

Elişi çalışmalarında çocukların üniteye ilgilerini çekmek ve ünite konusunun kavranmasını kolaylaştırmak amacıyla üniteye yönelik elişi faaliyetlerine yer verilmelidir. Ancak bu çocuğun gördüklerini ve düşündüklerini yapmaya fırsat vermemeli şeklinde değerlendirilmemelidir.

Kısakürek'e göre, elişi faaliyetlerinde öğretmen çocuğun düşündüklerini yapmasına fırsat vermelidir. Çünkü bu uğraşlar estetik ve sanat zevkinin gelişmesinin ilk belirtisidir. Çocuğa yapılan zorlama bu tür faaliyetlerden nefret etmelerine neden olabilir.⁴⁴

Okulöncesi eğitim kurumlarının günlük programında serbest zaman faaliyetleri içinde yer alan elişi çalışmalarından biri de yoğurma maddeleridir.

Yoğurma maddeleri çocukların el becerilerinin gelişmesine, yeni ürünler ortaya koymalarına, yaratıcı hayal güçlerini geliştirmelerine, duygusal yönden rahatlamalarına, boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerine imkân sağlayan malzemelerden biridir.

Yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnek vermekten kaçınılmalıdır. Çünkü çocuk çalışmasını verilen örneğe benzetmeye çalışacaktır. Yaptığı, örneğe benzemediği zaman da üzülür, çalışmaya karşı ilgisi azalır ve yaratıcı hayal gücü de engellenmiş olur.⁴⁵ Ancak öğret-

⁴³Sükan ve Diğerleri, Ön.ver., s. 98.

⁴⁴Mehmet Kısakürek, "Çocuk ve Eğitici Uğraşlar," A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, (Ankara: 1980), s. 56.

⁴⁵Fahri Yakar ve Lale Gingök, Anaokulu Öğretmenin Rehber Kitabı, (İkinci Baskı, İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1983), ss. 101-106.

men, yoğurma maddeleri ile çalışırken durmadan yuvarlaklar yapan çocuğa, bu yuvarlaklarla neler yapabileceğini sorar ve istersen saydıklarından birini yapabilirsin diyebilir.

Çocukların yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalara istekle katılmaları için yoğurma maddesinin ele yapışmayacak kıvamda olmasına, zaman zaman değişik renklerle renklendirilmesine, elma büyüklüğünde toplar yaparak verilmesine yani lüzumundan az ya da fazla verilmemesine, tuz seramiği, (pişirilerek ve pişirilmeden hazırlanmış) kil, kağıt hamuru, talaş hamuru, plastilin, macun gibi değişik yoğurma maddelerine yer vermeye dikkat edilmelidir.

Yoğurma maddeleri artık malzemelerin değerlendirilmesi için çok uygundur. Ayrıca zengin elişi malzemelerinin kullanılması çocukların ilgisini çeker ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarına yardımcı olur.⁴⁶ Bu nedenle çalışmalarda kibrit çöpleri, kürdanlar, nohut fasulye taneleri, fındık fıstık kabukları, deniz kabukları, çeşitli hayvan tüyleri, cam kağıdı, kurutulmuş çiçek, ağaç kabukları vb. artık materyaller ile 25-30 cm. boyunda oklava, merdane, kutu kapakları, plastik pasta kalıpları, makaralar, yassı tahta parçaları vb. gereçlerden faydalanılmalıdır.⁴⁷

Yoğurma maddelerinin yapıldığı masaya konulacak artık malzemelerin o gün işlenecek ünite ile ilgili olmasında yarar vardır.

Okulöncesi eğitim kurumunda yazılı anlatım imkânlarına sahip olmayan çocuk duygu, düşünce ve izlenimlerini kelimelerle, boylarla, renklerle, çizgiler ve şekillerle anlatmaya çalışır. Özellikle yeterli kelime hazinesine sahip olmayan çocuk sözlü anlatımdan çok resim yapma yolunu seçer.⁴⁸ Bu nedenle elişi çalışmalarında boya çalışmalarına da yer verilmelidir.

⁴⁶Oğuzkan ve Oral, Ön.ver., s. 154.

⁴⁷Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 102.

⁴⁸Mevlide Birsun, "Okulöncesi Döneminde Resimin İşlevi," Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III, (İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1985), ss. 78-79.

San'a göre, 2-4 yaşları arasında renklere önem vermeyen çocuk 4-5 yaşlarında parlak renklere başlayarak, yavaş yavaş bol renk kullanmaya başlar. Önceleri kırmızı, sarı, mavi gibi ana renkler çocuklar için yeterli iken 5. yaşta siyah, beyaz, turuncu, yeşil, mor gibi renkleri de kullanmak ister.⁴⁹ Bu nedenle öğretmenler boya çalışmalarında değişik renklere ve bu fırsatı değerlendirerek renkleri tanıtıcı ve açıklayıcı konuşmalara yer vermelidir.

Kantarcioglu'na göre, önce çocuklara renkleri tanıtmalı, sonra boya çalışmasına geçilmeli.⁵⁰

Boya çalışmalarında kullanılacak pek çok boya çeşidi vardır. Bunlar, pastel boya, mum boya, tebeşir boyası, parmak boyası ve sulu boyadır. Öğretmen boya çalışmalarında çocuklara fırçaları, boyaları nasıl kullanacaklarını açıklamalı, boyaların birbirine karıştırılmaması gerektiğini öğretmeli ve onları takip etmelidir. Boya çalışmalarını çocuklar bazen tek başlarına bazen de grup halinde sürdürebilirler.

Berktin'e göre, çocukları grup çalışmaları için zorlamak tek başına kalmak kadar tehlikelidir. Bunun için çocuğu grup çalışmaları için zorlamamak gerekir. Ancak çalışmaları grup çalışmasına imkân verecek şekilde planlamalıdır.⁵¹

Grup halinde çalışmak isteyen çocuklar bir araya gelerek çalışmak istedikleri konuyu öğretmenle birlikte tesbit ederler. Konu tesbit edildikten sonra, her çocuk konu ile ilgili resimler yapar. Sonuçta hem konu ile ilgili güzel bir kompozisyon ortaya çıkar hem de çocuklar beraber çalışma ve işbirliği yapma alışkanlığını kazanırlar.⁵²

⁴⁹İnci San, Sanatsal Yaratma Çocukta Yaratıcılık, (İkinci Baskı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1979), s. 144.

⁵⁰Selçuk Kantarcıoğlu, Mektupla Yüksek Öğretim Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Çocuk Etkinlikleri, (Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi, 1975), s. 5.

⁵¹Cezmi Tahir Berkten, Okulöncesi Eğitim ve Çocuklarımız, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1972), s. 89.

⁵²Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 113.

Sükan'a göre, çalışmalarda kullanılacak mum boya, pastel boya ve tebeşirin çocukların küçük kas gelişimlerine uygun kalınlıkta olması ve boya kalemlerinin de ancak 5-6 yaşlarında kullanılması gerekir.⁵³ Çünkü kuru boyaların ucu ince olduğundan geniş yüzeyleri boyamak fazla zaman alacaktır. Bu da çocukların sıkılmasına ve yorulmasına neden olacağından sık sık kullanılmamalıdır.

Boya çalışmalarında kullanılacak boyalardan mum boya, tebeşir boyası ve sulu boya öğretmen tarafından da hazırlanabilir. Okulöncesi eğitim kurumlarında hiç bir zaman hazır kutu sulu boya kullanılmamalıdır. Sulu boya kola ile pişirilerek ya da formika zamkı toz boya ilavesi ile hazırlanabilir. Sulu boya çalışmalarında kullanılacak fırçalar da kalın uçlu ve çocukların tutamayacağı kadar küçük ya da büyük olmamalıdır.⁵⁴

Öğretmenin çalışmalar için uygun kıvamda ve ekonomik olarak hazırlamış olduğu sulu boya ile çocuklara baskı, püskürtme, sihirli boya, şeker boyası, çekil çıkartma, fırça ile resim yapma gibi değişik çalışmalar yaptırabilir. Bu çalışmalarda da çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istemekten kaçınmalıdır.

Çocuklar büyük resim yapmaktan ve ayakta çalışmaktan hoşlanırlar. Bu nedenle zaman zaman kapılara, duvarlara resim yaparlar. Böyle yerlere resim yapımları ise el ve kol gibi organlarının büyük kaslarını çalıştırmak ihtiyacından kaynaklanır.⁵⁵ Bunun için çocukların boylarına uygun olarak duvara asılmış tahtalardan, kontraplaklardan ya da resim sehparlarından yararlanılmalıdır. Ayrıca çocuklar zaman zaman yerde de resim yapmak isteyebilirler. Çocukların bu isteğini yerine getirmek için yere büyük bir ambalaj kağıdı yayılarak çocukların yerde çalışmalarına imkân sağlanmalıdır. Ancak çalışılacak yerin taş, toprak ve rutu-

⁵³Zafer Sükan, Okulöncesi Etkinlikleri, (İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1983), ss. 44-47.

⁵⁴Aynı, ss. 59-63.

⁵⁵Nimet Erkunt, Okulöncesi Eğitimi ile İlgili Uygulamalı Çalışmalar, (Ankara: Esin Yayınevi, 1983), s. 25.

betli olmaması gerekir. Tahta döşeme, kilim, hasır vb. üzerinde çalışmak uygundur.

Okulöncesi eğitim çağında bulunan çocuklar makas tutmaktan, birşeyler kesmekten ve kestiklerini bir zemine yapıştırarak resimler oluşturmaktan da hoşlanırlar. Bu nedenle elişi çalışmalarında kağıt işlerine de yer vermek gerekir. Ancak çocuklara verilen makasların, bazı tehlikeleri önlemek ve rahat kullanmalarını sağlamak için küçük, ucu küt ve iyi kesen nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Kağıt işleri çocukların el becerilerinin, el-göz koordinasyonlarının, küçük kaslarının gelişmesine, çalışmalarda kullanılan araç gereçleri tanımalarına, bir eser ortaya koymanın mutluluğunu duymalarına, boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerine ve yaratıcı hayal güçlerinin gelişmesine imkân sağlayan faaliyetlerden biridir.

Oğuzkan ve diğerlerine göre, kağıt işlerinin çocuklara beklenen yararı sağlaması için, öğretmenler çocuklara sürekli örnekler vererek aynısını yapmalarını istememelidir. Ancak, amaçlar doğrultusunda gerekli rehberliği yaparak onları yönlendirmeli ve ilaveler, değişiklikler yapmalarına fırsat vermelidir. Ayrıca çalışmaların onların gelişim düzeylerine, yaşlarına uygun olmasını da dikkate almalıdır.⁵⁶

Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar çocuklara bazı kavramları kazandırmak için uygun bir fırsattır. Bu nedenle öğretmenler, çocuklara renk, sayı, şekil, uzun, kısa, büyük, küçük vb. kavramları kazandırıcı çalışma ve açıklamalara yer vermelidir. Çocuklarda yardımlaşma, paylaşma, işbirliği içinde çalışma vb. iyi alışkanlıkları kazandırmak için de proje (grup) çalışmalarına yer verilmesinde yarar vardır.

Erkunt'a göre, bazen çocukların yaptıkları kendi çalışmalarını biraraya getirerek bir kompozisyon oluşturula-

⁵⁶Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön.ver., ss. 49-50.

bilir.⁵⁷ Çalışmalarda kullanılacak yapıştırıcı piyasadan hazır olarak satın alınabileceği gibi öğretmen tarafından da hazırlanabilir. Böylece yapıştırıcı ekonomik olarak sağlanmış olur.

Kağıt işlerinde kullanılan temel teknikler: Kağıdı yırtma, kağıdı katlama, kağıdı kesme ve kağıdı yuvarlamadır.⁵⁸ Kağıt işleri ile yapılacak çalışmalarda fazla çeşitli ve büyük boyutlarda kağıda ihtiyaç yoktur. Bu işler için eski mecmualar, gazeteler, kitaplar ile fon kağıdı, patron kağıdı, elışı kağıdı, yaldızlı kağıt, karton, mukavva vb. kullanılabilir.

Çocukların el becerilerinin ve hayal güçlerinin gelişmesine, düşüncelerini dışa yansıtmalarına, çeşitli materyalleri bir araya getirerek yeni bir eser ortaya koymalarına imkân sağlamak amacı ile elışı faaliyetlerinde artık materyaller ile çalışmalara da yer verilmelidir.

Bu çalışmalarda gazeteler, renkli dergi ve mecmuaların sayfaları, eski kartlar, sigara ve çikolota paketlerinden çıkan yaldızlı kağıtlar, tavuk, hindi, kuş vb. hayvanların tüyleri, deniz kabukları, ipek böceği kozaları, kumaş, deri, yün, orlon artıkları, sünger parçaları, kurutulmuş çiçek yaprakları, ağaç kabukları, yumurta, fındık, fıstık kabukları, nohut, fasulye, mercimek taneleri, kürdan ve kibrit çöpleri, boş makaralar, tahta parçaları, düğme, boncuk, kibrit, deterjan kutuları vb. artık materyal olarak kullanılabilir.

Öğretmen artık materyaller ile yapılan çalışmalar için çocukları tanıyıp, yaşlarını, gelişim düzeylerini, ilgilerini, kabiliyetlerini dikkate alarak gerekli yönlendirmeyi yapmalıdır.⁵⁹ Çalışmalarda ise çocukların gördüklerini, düşündüklerini yapmalarına fırsat vererek yaratıcılığa yöneltmelidir. Bu nedenle onlara örnekler vererek aynısını yapmalarını istememelidir.

⁵⁷Erkunt, Ön.ver., s. 44.

⁵⁸Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön.ver., s. 50.

⁵⁹Aynı, s. 71.

Artık materyallerle yapılan çalışmalar proje çalışmaları için uygundur. Ancak öğretmen çocukları gözleyerek proje çalışmasına hazır olan çocukları tesbit ederek onları beraber çalışmaya yönlendirmelidir.⁶⁰ Çünkü bu çalışmalarda önemli olan çocukların işbirliği içerisinde eldeki malzemelerden değişik ürünler ortaya çıkarabilmeleridir.

Artık materyallerle yapılacak çalışmalarda kullanılacak malzemelerin bazıları çocukların kullanabileceği boyutlarda ve göze hoş görünecek biçimde olmayabilir. Böyle bir durumda artık materyaller çocukların ilgisini çekmeyeceğinden, artık materyalleri çocuklara vermeden önce çocukların kullanabilecekleri hale getirilmesi gerekir. Bu nedenle artık materyallerin bazıları boyanarak, parçalanarak, temizlenerek çocukların ilgisini çekecek ve kullanabilecekleri şekle getirilmelidir.

İlgi köşelerinde oyun ve elişi çalışmalarından sonra serbest zaman faaliyetlerinin amacına ne ölçüde ulaştığını tesbit etmek, daha sonraki serbest zaman faaliyetlerini çocukların ilgileri, ihtiyaçları doğrultusunda ve gelişim düzeylerine uygun olarak planlayabilmek için çocukların yapmış olduğu çalışmaların öğretmen tarafından çocuklarla birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Öğretmen, çocuğun çalışmalarını büyüklerin ölçütlerine göre değil, her çocuğun gelişim düzeyine göre değerlendirip, diğer çocuklarla kıyaslama yapmaktan kaçınmalıdır.⁶¹

Birsun'a göre, resim çalışmalarına katılmak istemeyen çocuk ya deney yapma imkânı bulamamış ya da olumsuz eleştiriler almıştır.⁶²

Erkunt'a göre de, bu çağ çocukları takdir edilmekten hoşlanırlar. Bu nedenle yaptıkları çalışmalar için takdir edilmelidirler. Yapılan olumsuz eleştiriler sınırlanmalarına, yapamıyorsun, olmamış gibi sözler ise aşağılık

⁶⁰ Oğuzkan ve Diğerleri, 1987, Ön.ver., s. 117.

⁶¹ Sükan, Ön.ver., s. 30.

⁶² Mevlide Birsun, Ön.ver., s. 80.

duygusu duymalarına neden olur. Çalışmalarda çocuğun hatasından çok, olumlu yönleri görülmelidir.⁶³ Bu nedenle çocukların yapmış oldukları çalışmalarda başarılarına destek olacak gerçeğe dayalı övgülerde bulunmalıdır.

Oğuzkan ve Oral'a göre, çocukların elişi faaliyetlerinde yapmış olduğu çalışmaların üzerine adları, soyadları ve günün tarihi yazıldıktan sonra yayın tahtasına asılmalı ve böylece çocuğun yaptığı işe verilen önem belirtilmelidir. Ayrıca blok köşesinde çocukların ortaya koydukları bir eser de, isterlerse bir bütün gün orada kalmalıdır.⁶⁴ Çocukların gelişimleri hakkında bilgi edinmek için yayın tahtasından alınan resimler her çocuğun özel dosyasında muhafaza edilmelidir.

Öğrtemen, zaman zaman çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşturabilir ya da hikâyeler anlatırabilir.

Oğuzkan ve diğerlerine göre, çocuklar resim yapmaya başladıktan sonra, onlara fazla soru sormamalıdır. Çocuğa yöneltile fazla soru dikkatinin dağılmasına, yaratıcı hayal gücünün de engellenmesine neden olur. Ancak çocuk resmini tamamladıktan sonra öğretmen, bana resmini anlatmak ister misin diyebilir. Çocuk resmini anlatmış ise anlattıkları resmin üstüne yazılmalıdır. Bu arada çocuğun resminde eksik bıraktığı kısımlar varsa sorular sorularak kendisine buldurulup, tamamlatılır. Böylece çocuğu yaratıcı düşünmeye yönelterek zihnî gelişimine de katkıda bulunulmuş olur.⁶⁵

Okulöncesi eğitim çağındaki çocuklar oyun oynamaktan olduğu kadar etrafı dağıtıp kirlettikten sonra temizlemekten ve etrafı toplamaktan da hoşlanırlar.⁶⁶ Serbest zaman faaliyetlerinin sonunda ilgi köşelerinin düzenlenmesinde ve elişi faaliyetleri sırasında kirlenen yerlerin

⁶³Erkunt, Ön.ver., s. 22.

⁶⁴Oğuzkan ve Diğerleri, 1981, Ön.ver., ss. 28-40.

⁶⁵Aynı, ss. 39-40.

⁶⁶Fitzhugh Dodson, Cocuk Yasken Eğilir, Doğumdan altı Yasına Kadar Çocuk Bakımı ve Eğitimi, Çeviren: Seçkin Cılızoğlu, (İstanbul: 1976), s. 85.

temizlenmesinde çocukların bu özelliklerinden yararlanılmalıdır. Bunun için de çocuğa gel seninle evcilik köşesindeki oyuncakları birlikte toplayalım diyerek bir kaç kez birlikte toplanır. Böylece çocuğa neyi, nasıl toplayacağı gösterilmiş ve alışkanlığın başlangıcı gerçekleştirilmiş olur. Elişi faaliyeti sırasında da kirlenen yerleri çocuğun eline bir bez ya da sünger verilerek temizletilebilir. Ayrıca boyaların renklendirilmesinde, materyallerin dolaba konmasında, elişçi çalışmalarının yapılacağı masaların hazırlanmasında onlardan yardım istenebilir.

İşin bitiminde ise çocuk takdir edilmelidir. Çünkü takdir beğenilen her davranışın tekrar edilme sıklığını artırır.⁶⁷

Bazı yetişkinler ve öğretmenler, çocuklarda istenmeyen davranışları engellemek için cezaya başvururlar.

Ceza çocuğun korkmasına neden olur. Böylece çocuk yapmış olduğu davranışın olumsuz olduğu, yapmaması gerektiğini anladığı için değil, kendisinin cezalandırılacağı için yapmaz. Ceza sık kullanılırsa zamanla etkisini kaybeder. Çünkü çocuk sürekli olarak cezalandırıldığı zaman cezaya alışır ve olumsuz davranışını devam ettirir.⁶⁸ Bu da ceza veren kişiyi yeni ceza çeşitleri arama yoluna iter.

Yörükoğlu'na göre, ilk kez işlediği bir suçtan dolayı "özür dilerim öğretmenim, bir daha yapmam!" diye yalvaran bir çocuğa bir şans tanınmalıdır.⁶⁹

Kantarcıoğlu'na göre, gerektiğinde çocuğu cezalandırmak onun olumlu davranışları kazanmasını sağlar. Ancak bu cezalandırmanın çok seyrek olması, yersiz ve can sıkıcı olmaması gerekir. Ceza hemen uygulanırsa, çocuğu etkileyeceği bilinirse ve yapılan yanlış davranışa uygun olursa değer taşır.⁷⁰

⁶⁷Leyla Navaro, Beni Duyuyor musun?, (İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1987), s. 37.

⁶⁸Aynı, s. 159.

⁶⁹Yörükoğlu, Ön.ver., s. 159.

⁷⁰Selçuk Kantarcıoğlu, Anaokulu Eğitim Yöntemleri, (Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi, 1975), s. 43.

Cezayı vermeden önce yapılan olumsuz davranışın altında yatan nedeni araştırmak gerekir. Elisha faaliyetinde arkadaşının kağıdını çeken, boyaları vermek istemeyen çocuğun davranışının nedeni kıskançlık, başkalarına zarar vermek zannedilebilir. Ancak bunun nedeni ilgiyi çekmek de olabilir. Çocuk serbest zaman faaliyetinde arkadaşlarını rahatsız ediyorsa "yapma" demek ya da ceza vermek yerine çocuğun ilgisi bir başka alana yöneltilmelidir. Eğer elindeki makasla arkadaşlarının çalışmasını kesiyorsa makas bir süre elinden alınabilir.

Çocuğu dövmek, bodruma kapatmak, cezaya bırakmak gibi kuvvet gösterileri fiziksel cezadır. Bizde çok başvurulan disiplin şeklidir. Ancak uzmanlar bu ceza şeklinin zayıf vicdan ve ahlâk gelişimine neden olduğunu ileri sürmektedirler. Böyle bir ortamda yetişen çocuk ise her türlü duruma uyum sağlayacak esnekliğe sahip olamaz ve katı olur.⁷¹ İşte bu nedenlerden dolayı serbest zaman faaliyetlerinde de çocuklardaki istenmedik davranışları engellemek için cezaya başvurmamak gerekir.

Okulöncesi eğitim kurumlarının günlük faaliyet programlarında sabah ilk saatlerde 9.00-10.15 arasında yer alan serbest zaman faaliyetlerinin programda önemli bir yeri vardır.

Oğuzkan ve Oral'a göre, okulun fizikî şartları elverişliyse günlük programda bölüntüsüz, uzunca, bir saat ten az olmayan bir serbest zaman faaliyetine yer verilmiştir.⁷² Bu süre içinde her çocuk kendi ilgisi, isteği ve kabiliyeti doğrultusunda, öğretmenin rehberliğinde yoğurma maddesi, boya çalışması, kağıt işleri ve artık materyaller gibi dört değişik elişa faaliyetinden ve ilgi köşelerinde biri ya da bir kaçını seçer. Çocuklar faaliyeti seçmede, çalışmalarını ya da oyunlarını aynı sürede bitirmede hiç bir zaman zorlanmazlar. Serbest zaman faaliyet süresi bit-

⁷¹Fişek Okman, Güler ve Zafer Sükan, Çocuğunuz ve Siz, (İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 1983), s. 46.

⁷²Oğuzkan ve Oral, Ön.ver., s. 112.

meden 5-10 dakika önce çocuklar çalışmalarını ve oyunlarını sonuçlandırmaları için sürelerinin azaldığından dolayı yavaş yavaş toplanmaları konusunda bir kaç kez uyarılır. Çocuklar bu çalışmaların sonunda oyuncak ve malzemeleri toplar, yerlerine yerleştirirler. Ayrıca yaptıkları faaliyetler hakkında konuşulur ve birlikte değerlendirme yapılır. Programda bu denli önemli yer alan serbest zaman faaliyetlerinin uygulamalarda, oyun araç gereçleri ve oyuncakları yönünden yetersiz olduğu, okulun fizikî şartlarının yetersizliği nedeni ile oyun odasında bulunması gereken ilgi köşelerine gereği gibi yer verilmediği, elişçi çalışmalarının yapıldığı yerlerin su, tuvalet gibi temizlik yerlerinden uzak olduğu, ilgi köşelerinde oyun ile elişçi çalışmalarının ayrı ayrı faaliyetler olarak düşünüldüğü için çocukların önce ilgi köşelerinde oyuna, sonra elişçi faaliyetlerine yönlendirildiği ya da tam bunun tersinin uygulandığı, elişçi çalışmalarında çocuklara örnekler verildiği, değişik elişçi çalışmalarına yer verilmediği için bütün çocukların aynı çalışmayı yapmaya zorlandığı, seçme hakkının verilmediği, çocukların yaşlarının, gelişim düzeylerinin, ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerinin yeterince dikkate alınmadığı, serbest zaman faaliyetlerinde bazı kurumlarda çocukların başı boş bırakıldığı, rehberliğin ve faaliyetlerin sonunda değerlendirmenin gereği gibi yapılmadığı gözlenmiştir.

Ayrıca okulöncesi eğitim kurumlarının serbest zaman faaliyet programı ile ilgili bir araştırmaya raslanmamıştır. Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan serbest zaman faaliyetleri programının değerlendirilmesi sonucunda sorunların ortaya konularak araştırılması ile alanda yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı, serbest zaman faaliyetlerine gereken önemin verileceği ve karşılaşılan problemlere çözüm getirebileceği düşünülmektedir.

Buraya kadar problemin çerçevesini oluşturan okulöncesi eğitim kurumlarında serbest zaman faaliyet programının çeşitli şekillerde ele alınarak uygulandığı görülmektedir. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca da okul-

öncesi eğitim kurumlarına uygun bir program hazırlanmadığından okullar arasında farklı uygulamaların yapıldığı, bir örnekliğin sağlanamadığı izlenmektedir. Okulöncesi eğitim alanında yapılan çeşitli seminerlerde belirtilen görüşler, yazılan makaleler ve kaynak kitaplar öğretmenlere serbest zaman programını hazırlamalarında yardımcı olmaktadır. Ancak serbest zaman faaliyetlerinin istenilen amaca ulaşabilmesi için programların değişen ve gelişen şartlara ayak uyduracak şekilde geliştirilmesini gerektirir. Okulöncesi eğitim kurumlarının programlarında halen uygulanmakta olan serbest zaman faaliyetlerinde karşılaşılan sorunların tesbit edilmesi, mevcut uygulamanın program geliştirme açısından değerlendirilmesi yapılarak araştırmanın alanla ilgili sorunların çözümüne katkıda bulunacak bulguların elde edilmesine ve öneriler geliştirilmesine ışık tutması beklenmektedir.

B. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, uygulanmakta olan okulöncesi eğitim programlarında yer alan serbest zaman faaliyet programında ne tür çalışmalara yer verildiğini gözlem yoluyla belirleyerek, öğretmenlerin serbest zaman çalışmalarına ilişkin görüş ve düşüncelerini görüşme yoluyla alıp sonuçta bir değerlendirme yapabilmektir.

Bu amacı gerçekleştirmek için, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

i. Okulöncesi eğitim kurumlarında halen uygulanan serbest zaman faaliyetleri ile ilgili program geliştirmenin öğelerini kapsayan bir program var mıdır?

ii. Okulöncesi eğitim kurumlarında halen uygulanan serbest zaman faaliyetlerine öğretmenler hangi amaçları gerçekleştirmek için yer vermektedirler?

iii. Öğretmenler serbest zaman faaliyetlerine hazırlayıcı ve çocukları yönlendirmek için ne gibi çalışmalar yapmaktadırlar?

iv. Okulöncesi eğitim kurumlarında halen uygulanan serbest zaman faaliyetleri, eğitim programının muhtevası ile ilgili faaliyetleri yürüten öğretmenler hangi tür ça-

lışmalara daha çok başvurmaktağırlar? Eliři faaliyetlerinde, yoğurma maddelerine, boya çalışmalarına, kağıt işlerine, artık materyallerle çalışmalara ve oyun odasında bulunması gereken ilgi kōřelerinden kitap, evcilik, masa oynacakları, fen ve tabiat, kukla ve mūzik kōřelerine ne derece yer verilmektedir? Bu faaliyetlerde hangi yōntem, araç ve gereçler uygulanmaktadır?

v. Serbest zaman faaliyetleri eğitim programında ōęretmenler çalışmaları nasıl değerlendirmektedirler?

vi. Gōzlem sonuçları ile ōęretmen gōrūřleri arasında ne gibi farklılıklar vardır?

C. Önem

Araştırma ile toplanacak verilerin, ōzellikle:

i. Halen uygulanan serbest zaman faaliyetleri hakkında daha gerçekçi değerlendirmenin yapılacağı,

ii. Okulōncesi eğitim kurumlarında serbest zaman faaliyetlerinde yapılan çalışmaları ele alarak ōzerinde dūřunme, tartışma ve yeni araştırmalara imkân yaratacağı,

iii. Serbest zaman çalışmalarında anaokulu ōęretmenlerine daha gerçekçi bir bakış açısı kazandırabileceği,

iv. Okulōncesi eğitim programı hazırlama ve geliştirme çalışmalarında eksik ve aksayan yōnleri gōstererek daha yararlı programların dūzenlenmesinde yarar sağlayacağı umulmaktadır.

D. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

i. Jūri yoluyla yapılan gōzlem formunun geçerli ve gūvenilir olduęu varsayılmıřtır.

ii. Őn deneme sonunda geliřtirilen gōzlem ve gōrūřme formunun geçerli ve gūvenilir olduęu varsayılmıřtır.

iii. Yapılan gōrūřmelerde ōęretmenlerin verdikleri cevapların gūvenilir olduęu varsayılmıřtır.

iv. Yazılı kaynaklar yoluyla toplanan bilgilerin geçerli ve gūvenilir olduğu varsayılmıştır.

E. Sınırlılıklar

i. Bu araştırma, Konya okulöncesi eğitim kurumlarındaki serbest zaman faaliyeti çalışmalarının değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

ii. Bu araştırmadaki değerlendirme çalışmaları gözlem ve görüşme tekniği ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

F. Tanımlar

Okulöncesi Eğitimi: Doğumdan zorunlu eğitim yaşına değin çocukların gelişim özellikleri, kişisel ayrılıkları ve yetenekleri gözönünde bulundurularak onların bedensel, duygusal ve toplumsal gelişimlerine yardım etmek amacıyla aileler ve bir takım kurumlar tarafından uygulanan eğitim.⁷³

Anaokulu: Genellikle 4-6 yaşlarında bulunan ve daha ilköğretim çağına erişmemiş olan çocukların her yönden gelişmelerini sağlayan, çoğu zaman içinde yuva bölümü de bulunan eğitim kurumu.⁷⁴

Anasınıfı: Genellikle 5 yaşını bitirmiş olan çocukları ilkokul öğrenimine hazırlamak üzere kimi ilkokullarda açılan ve anaokulu eğitimi ilkelere dayalı bir programa göre etkinlikte bulunan sınıflara verilen ad.⁷⁵

Yuva: Üç dört yaşlarındaki çocuklar için açılan ve genellikle gündüzleri çalışan kadınların çocuklarını sabah bırakıp akşam aldıkları okulöncesi eğitim kurumu.⁷⁶

Okulöncesi çağı: Genellikle üç yaşından başlayarak çocukların, oyun çağını da kapsamak üzere, altı yaşına değin süren gelişme dönemine verilen ad.⁷⁷

Okulöncesi çocuğu: Bebeklik dönemini aşmış olmakla birlikte henüz okula başlamak için gerekli en küçük yaşın

⁷³Ferhan Oğuzkan, Eğitim Terimleri Sözlüğü, (İkinci Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1981), s. 109.

⁷⁴Aynı, s. 19.

⁷⁵Aynı, s. 19.

⁷⁶Aynı, s. 168.

⁷⁷Aynı, s. 109.

altında bulunan çocuk.⁷⁸

Okulöncesi kurumları: Okulöncesi çağında bulunan çocukların bakımları ve eğitimleri ile ilgili kurumlar.⁷⁹

Yöntem: Bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırma, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yol.⁸⁰

Gözlem: Bir olayı, bir gerçeği ya da bir nesneyi iyi anlamak için bu olay, gerçek ya da nesnenin türlü belirtti ve koşullarını izleme ve inceleme işi.⁸¹

Görüşme: Bir konu üzerinde aydınlanmak ya da bir kimsenin kişiliği üzerinde bilgi edinmek amacıyla yüz yüze yapılan konuşma.⁸²

Denek: Üzerinde, deney, araştırma, ölçme, sayısal işlem ve değerlendirme yapılan kimse ya da şey.⁸³

Program: Belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yöntemini ve süresini gösteren plan.⁸⁴

Yıllık plan: Öğretmenin bir öğretim yılı süresince ders vermekle yükümlü bulunduğu sınıflarda, program uyarınca belli üniteleri ya da konuları hangi aylarda yaklaşık olarak ne kadar zamanda işleyeceğini gösteren ve öğretmence hazırlanarak ders yılı başında okul yönetimine verilen çalışma planı.⁸⁵

Ünite planı: Öğretmenin klavuzluğu ve gözetimi altında bir öğrenci kümesince önemli bir konu ya da sorun çevresinde düzenlenen, ilgili ders programının amaçlarına uygun olarak öğrencilere geniş bir zaman içinde birtakım bilgi, beceri ve anlayışlar kazandırmayı öngören ve birbirine bağlı türlü öğrenme yaşantılarını kapsayan etkinlik-

⁷⁸ Aynı, s. 109.

⁷⁹ Aynı, s. 109.

⁸⁰ Aynı, s. 109.

⁸¹ Aynı, s. 75.

⁸² Aynı, s. 75.

⁸³ Aynı, s. 46.

⁸⁴ Aynı, s. 120.

⁸⁵ Aynı, s. 166.

leri içeren plan.⁸⁶

Genel amaçlar: Bir öğretim başamağı, bir eğitim alanı ya da bir okul için genel olarak saptanan erekler.⁸⁷

Kavram: Bir olay, bir nitelik ya da nicelik üzerinde oluşan zihinsel imge.⁸⁸

Etkinlik: Çocukların, kendi amaç ve gereksinimlerine uygun geldiğı için isteyerek katıldıkları her hangi bir öğrenme durumu.⁸⁹

Alışkanlık: Bir şeyin sık sık yinelenmesi sonunda oluşan huy ve alışkı.⁹⁰

Beceri: Bir kimsenin bedensel ya da düşünsel bir çaba göstererek bir işi kolaylık ve ustalıkla yapabilmesi.⁹¹

El becerisi: Nesnelere biçimlendirme, yapma, araç ve aygıtları kullanma konusunda kazanılan yeterlik.⁹²

Elişi: Okullarda öğrencileri el işlerine alıştırmak amacıyla kağıt, mukavva, tahta, tel gibi gereçler ve basit el araçlarıyla yaptırılan yaratıcı işlere verilen genel ad.⁹³

Yaratıcılık: Çağrışımsal ve idealleştirici anlatım düzgünlüğü, özgünlük, uyumlu ve doğal esneklik, mantıklı değerlendirme yapabilme yeteneğı gibi özelliklerle belirlenen bir düşünce ve davranış durumu.⁹⁴

Yaratıcı etkinlikler: Bireyin kendi düşünce ve duygularından kaynaklanan, somut biçimde ortaya konulan oyun ya da iş etkinliklerine verilen ad.⁹⁵

Yetenek: Herhangi bir şeyi öğrenmek, bir işi yapmak

⁸⁶ Aynı, ss. 157-158

⁸⁷ Aynı, s. 63.

⁸⁸ Aynı, s. 91.

⁸⁹ Aynı, s. 63.

⁹⁰ Aynı, s. 18.

⁹¹ Aynı, s. 26.

⁹² Aynı, s. 61.

⁹³ Aynı, s. 61.

⁹⁴ Aynı, s. 161.

⁹⁵ Aynı, s. 161.

ve tamamlamak ya da bir duruma başarıyla uymak konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç.⁹⁶

Günlük plan: Öğretmenin bir okul gününde sınıfında işlemeyi düşündüğü konuları, düzenlemeyi tasarladığı etkinlikleri, yararlanmayı öngördüğü araç ve gereçleri sırası, zamanı ve süresiyle gösteren ders planı.⁹⁷

⁹⁶ Aynı, s. 165.

⁹⁷ Aynı, s. 77.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İyi bir okulöncesi eğitimi ile ilkokula uyum ve başarı arasında sıkı bir ilişkinin kabul edilmesi, olumsuz çevre şartlarının çocuğun tüm gelişimini olumsuz yönde etkileyeceğinin anlaşılması, çalışan anne sayısındaki artış, kentleşme olgusuyla birlikte bahçeli evlerin giderek azalması ve yerini apartman dairelerine bırakması ile oyun alanlarının yok olması, 0-6 yaşlar arasında gelişimin hızlı olduğunun ve bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ve kişilik yapısının yetişkinlik yıllarını da etkileyeceğinin anlaşılması okulöncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyacı bir kat daha artırmaktadır.

XII. Milli Eğitim Şûrası'nda alınan tavsiye kararlarından birisi de okulöncesi çağda okullaşma oranının % 4'den % 50'ye çıkarılması doğrultusunda çaba gösterilmesidir.⁹⁸

Okulöncesi eğitime duyulan ihtiyaç ve verilen önem bu alanla ilgili araştırmaları da artırmıştır. Ancak şimdiye kadar yapılan araştırmalar mevcut duruma, karşılaşılan problemlere ve bu çağ çocuklarının gelişimlerine aittir. Yapılmış bu araştırmalar serbest zaman faaliyet programlarını doğrudan ilgilendirmemekle birlikte ilgili yönlerinden kısaca söz edilecektir.

1978 yılında Tanju Gürkan tarafından yapılan Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitime İlişkin Sorunları konulu araştırma, anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin görev yaptıkları anasınıflarında karşılaştıkları problemleri kabaca tesbit etmek, okulöncesi eğitime ilişkin önerilerini almak amacıyla yapılmıştır.

⁹⁸ "Eğitim Reformu Gecikmez," Tercüman Gazetesi, 24 Temmuz 1988.

Araştırmanın örnekleme, Ankara ve Tekirdağ'da düzenlenen okulöncesi hizmet-içi eğitim kursuna katılan, anketi cevaplayan 87 öğretmendir.

Araştırmadan, elde edilen bulgular anasınıflarının çocuk sayısı yönünden kalabalık olduğunu, genellikle ilkokulların üst katlarında ya da karanlık köşelerinde bir sınıfın bu iş için ayrıldığını, araç ve gereç yönünden yetersiz olduğunu, bu yaş çocuklarının hemen her uğraşa ilgi gösterdiklerini, (elbecerilerini geliştiren kesme-yapıştırma, serbest resim çalışma, tuz seramiği, serbest oyun) ve uygulanacak belli başlı programı olmadığını ortaya koymaktadır.

Öneriler bölümünde ise, anaokulu öğretmenin çeşitli kaynaklarca sağlanması yerine Eğitim Enstitülerinde açılacak özel şubelerce yetiştirilmesi, rastgele seçilen dersliklere ve araç-gereç yetersizliğine çözüm getirilmesi, ilkokul bahçelerinin hiç değilse küçük bir bölümünün anasınıfları için düzenlenmesi, okul müdürleri ve müfettişlerin okulöncesi eğitimi alanında yetiştirilmeleri, anasınıfı programlarını hazırlamada ilgili fakültelerin konuya el atmalarının gerekliliği yer almaktadır.

1978 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Meslekî ve Teknik Etüd ve Programlama Dairesi Başkanlığı'nca, Bakanlığa bağlı resmî anaokulu ve anasınıflarının sayılarının, kapasitelerinin neler olduğunun, uygulamada karşılaşılan problemlerin ve yöneticilerin okulöncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmalarına karşı tutum ve tekliflerinin belirtilmesini amaçlayan bir başka araştırma yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleme 540 anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıfı alınmıştır.

Araştırma bulguları mevcut anaokulu programlarının çocuğun beden, duygu, sosyal, zihin ve dil gelişimleri için yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Mevcut problemlere çözüm için, anaokulu ve anasınıfı programlarının çevre şartlarına göre hazırlanması, anasınıflarına ve anaokullarına belli bir program yapılması, anasınıfı programlarının ilkokula hazırlayıcı nitelikte

olması önerilmektedir.

1981 yılında Nermin Düzce (Gökçe) tarafından yapılan araştırma da Ankara'da mevcut okulöncesi faaliyetlerini ve ana-babaların bu faaliyetlerden beklentilerini tesbit edip ortaya koymak ve ilgili kuruluş ve yöneticilere bu konuda ışık tutmak amacıyla yapılmıştır.

Ankara'nın değişik sosyo-ekonomik yapıya sahip dört merkez ilçesinden Kız Teknik Öğretim kurumlarına bağlı birer anaokulunun velileri örneklem olarak ele alınmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular halen uygulanmakta olan okulöncesi eğitim faaliyetlerinin nicel yönden yeterli olmadığını ve yetkililerin konu üzerine gereğince eğilmediklerini ortaya koymaktadır.

Öneriler bölümünde ana-babaların okulöncesi eğitimden beklentileri, okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapacak öğretmenlerin yetiştirilmesi, okulöncesi eğitim kurumlarının denetlenmesi, uygulamalar arasındaki benzerlik ve farklılıklara çözüm getirilmesi için değişik sosyo-ekonomik seviyelerdeki yörelerde yeni araştırmaların yapılması ile Türkiye'deki okulöncesi eğitim faaliyetlerinin yönünün belirlenmesi açısından yetkililere ve ilgili kuruluşlara yol göstereceği belirtilmiştir.

1981 yılında Tanju Gürkan tarafından yapılan Türkiye'de Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi konulu araştırma ise, 3-4 yaş çocuklarının gelişim özelliklerini ayrıntılı bir şekilde tesbit etmek, tesbit edilen özellikleri sistematik olarak gözlemek, gözlenen özellikleri açıklamak, çeşitli gelişim özelliklerinin birbiriyle olan ilişkilerini ortaya koymak ve ilişkilerin sosyo-ekonomik düzeye bağlı olup olmadığını belirtmek, uygulanan programların tesbit edilen gelişim özelliklerinin, ihtiyaçların uyum halinde olup olmadığını incelemek, tesbit edilen ihtiyaçlara uygun program modelleri ve öneriler geliştirilmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemi, Ankara ilindeki 10 Okulöncesi eğitim kurumundan alınan 90 çocuktur.

Bu araştırmada 3-4-5 yaş çocuklarının gelişim özel-

likleri ile ihtiyaçları ayrıntılı olarak tesbit edilmiş, tesbit edilen ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun program modelleri ve öneriler geliştirilmiştir. Serbest zaman faaliyet programını hazırlarken de çocukların gelişim özelliklerinin, ihtiyaçlarının dikkate alınması gerekli olduğundan bu araştırmamızın daha ayrıntılı olarak verilmesi uygun bulunmuştur.

Araştırmamızdan elde edilen bulgular gözlenen okulöncesi çocuklarının:

1. Psiko-motor gelişim yönünden kendi çağ gelişim özelliklerine uygun düzeyde olduklarını,
2. Kaba psiko-motor gelişim yönünden, ince psiko-motor gelişime kıyasla daha ileri düzeyde olduklarını,
3. Yarıdan biraz fazlasının zihinsel gelişim yönünden kendi çağ gruplarından beklenen olgunluk düzeyinde, yaklaşık diğer yarısının ise daha ileri düzeyde olduğunu,
4. Zihinsel gelişim yönünden en geri oldukları yarıdan soyut kavramlarla ilgili olduğunu,
5. Ferdî ve sosyal gelişimlerinin psiko-motor gelişimlerinden daha düşük, zihinsel gelişimlerinden ise, daha yüksek olduğunu,
6. Dört ve beş yaş çocuklarının ferdî ve sosyal gelişimleri yönünden birbirlerine benzediklerini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmamızdan okulöncesi eğitim çağı çocuklarının psiko-motor gelişim özellikleri konuyla ilgili yönleriyle şöyle özetlenebilir.

1. Farklı büyüklükte bloklarla düzenli ve dengeli şeyler yapar.
2. İnsan resmini ona öğeleriyle çizer.
3. Fırçayı yetişkinler gibi kullanır.
4. Makasla basit şekilleri keser.
5. Çamur, kil, tuz seramiği ile objelerin gerçeğe benzer modellerini yapmaya çalışır.

Bu özelliklerin yarattığı temel ihtiyaçlar da şöyle belirlenmiştir.

1. Sınıf içinde geniş bir oyun alanına sahip olma.

2. Değişik materyallerle karşılaşma ve uğraşma.

3. Boyama, çamur, kil ve tuz seramiği vb. faaliyetlerde içinden geldiği şekilde çalışma.

Bu özelliklerden kaynaklanan bu ihtiyaçları karşılamak için şu eğitim faaliyetleri önerilmiştir:

1. Çocukların ince psiko-motor gelişimlerini geliştirici faaliyetler; boyama, çamur, kil, tuz seramiği, mukavva, karton, kağıt işleri vb.

2. Psiko-motor gelişim için gerekli olan tecrübelerle girişme konusunda, çocuğu yüreklendirici faaliyetler; birlikte sınıfı toplama ve düzenleme faaliyetleri.

Zihinsel gelişim özelliklerini de konuyla ilgili yönleriyle şöyle özetlemek mümkündür.

1. Sembolik oyunlar oynar,

2. Akıcı bir hayal gücüne sahip,

3. Ana renkleri bilir,

4. Temel geometrik şekilleri ayırteder,

5. Çok karmaşık olmayan şekil ve resimleri eşleştirir.

6. Objeleri çok genel olan özelliklerine göre sıralayıp, sınıflandırır,

7. Uzun, kısa, küçük, büyük, az, çok, yumuşak, yüksek gibi kavramlara doğru tepki gösterir.

Bu özelliklerin yarattığı temel ihtiyaçları karşılamak için de şunlar önerilmiştir.

1. Değişik tecrübelerle girişebileceği çeşitli oyunlar,

2. Faaliyetlerde özgürce davranma,

3. Kavramlar arasında basit ilişkilerin bilincine varma,

4. Tutarlı davranan, sevgi eleştiri ve yönlendirmeyi dengeli bir şekilde gösteren yetişkinlerle birarada olma.

Bu özelliklerden kaynaklanan bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik eğitim faaliyetleri de şöyle sıralanmıştır.

1. Hayal gücünü sergilemesi ve yaratıcılığını kullanmasına yardımcı faaliyetler, boya, kil, tuz seramiği

çalışmaları ve kukla,

2. Tel kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri öğrenmesine yönelik faaliyetler; masa başında boya çalışmaları, sayı kavramının pratik şekilde öğretilmesi, daire, kare, üçgen vb. basit geometrik şekillerin kavratılması, ana renklerin öğretilmesi, az-çok, küçük-büyük, kısa-uzun vb. kavramların öğretilmesi,

3. Araştırma ve eleştirme becerisini kazanmasına yardımcı faaliyetler, inceleme gezilerinde materyaller toplama, toplanan materyallerle serbest resim yapma, pano ya da köşe hazırlama.

Bu araştırmada bu çağ çocukları için bir program modeli geliştirilmiş olup bu modeli uygulamaya koyarken şu hususlara dikkat edilmesi önerilmiştir.

1. Uygulanacağı okul ya da sınıftaki çocukların gelişim özelliklerinin ve bu özelliklere bağlı temel ihtiyaçların neler olduğunun tesbit edilmesi,

2. Bu tesbit yapılırken bilimsel yayın ya da çevredeki uzmanlardan yararlanılması,

3. Programda ferdî ayrılıklara göre değişiklikler yapılması,

4. Farklı sosyo-ekonomik düzeyden gelmiş çocuklar için farklı faaliyet kategorilerinin düzenlenmesi,

5. Grubun ilgi ve hızına göre faaliyetlerin sürekli değiştirilmesi,

6. Faaliyet düzenlenirken çevresel imkânlardan yararlanılması,

7. Programın başarıya ulaşması için öğretmenin tüm yaratıcılığını kullanması,

8. Yerel toplum ve ana-babaların beklentilerinin gözönüne alınması,

9. Okul ve aile arasında etkili bir iletişim ve işbirliğinin sağlanması,

10. Okulöncesi eğitim programlarının değerlendirilerek geliştirilmesini amaçlayan öncü niteliğindeki bu araştırma bulgularının aynı konuda yapılacak başka araştırmalarla sınılanması.

1982 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca yürütülen araştırma öğretmenlerin problemlerini ve öğretmenlerin bu problemlere yaklaşımlarını tesbit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleme 22 ilde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün eğitim kurumlarında çalışmakta olan yönetici, öğretmen ve uzman personel alınmıştır.

Araştırma bulguları, öğretmenlerin program hazırlama konusunda kendilerini çok yeterli görmediklerini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgulara dayalı olarak, eğitim ve öğretim için hazırlanan programlarda hedeflerin, çocuklara kazandırılacak davranışların ve eğitim durumlarının tesbit edilmesi, öğretmenin sınıfta neler yapacağı, hangi soruları kimlere soracağı gibi hususların yer aldığı kapsamlı bir düzenlemeye gidilmesi önerilmiştir.

"Anaokulu-Anasınıfı Öğretmenlerinin Program Konusundaki Bilgi Yeterlikleri ve Hizmet-İçi Eğitim Kurslarının Okulöncesi Eğitimi ve Program Bilgilerine Katkıları" adlı araştırma'da 1987'de Nurcan Avcı tarafından Ankara'da yapılmıştır.

Araştırma okulöncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin program konusundaki bilgi yeterlikleri ile hizmet-içi eğitimi kurslarının program ve okulöncesi eğitimi alanındaki katkılarını ortaya koymak ve bundan sonra düzenlenecek olan hizmet-içi eğitimi kurs programlarının veriler ışığında yeniden geliştirilmesi, Kız Meslek Lisesi mezunu okulöncesi eğitim kurumu öğretmenlerine düzenlenecek olan yüksek öğretim programlarının bu doğrultuda düzenlenmesi, Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Bakımı programlarında yapılacak düzenlemelerin yapımında da yardımcı olabileceği amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleme Van'da düzenlenen hizmet-içi eğitim kursuna katılan okulöncesi eğitim kurumu öğretmenleri alınmıştır.

Araştırma bulguları, Van'da düzenlenen hizmet-içi eğitim kursunun öğretmenlerin program bilgilerine katkıda

bulunduğunu ortaya koymuştur.

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara dayalı olarak, en kısa zamanda okulöncesi eğitimi eğitim programı hazırlanarak uygulamaya konulması, okulöncesi eğitim programını destekleyici ve açıklayıcı öğretmen rehber kitabının hazırlanması, denenmek ve geliştirilmek üzere uygulamaya konacak okulöncesi eğitim programının uygulanabilirliğinin ve geliştirilebilecek bölümlerini tesbit etmek amacıyla araştırma yapılması, öğretmene program ve alan bilgilerinin gelişimine yardımcı kaynak kitapların tanıtılması ve temininin kolaylaştırılması, düzenlenecek hizmet-içi eğitim kurslarından program konusuna da ağırlık verilmesi, düzenlenen hizmet-içi kurslarının kalabalık olmaması, Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Bakımı bölümünde de "Okulöncesi Eğitimde Program Geliştirme"nin ayrı bir ders olarak okutulması, Merkez anaokullarında okulöncesi eğitim uzmanı görevlendirilerek hazırlanacak okulöncesi eğitim programının çevre özelliklerine göre gereken şekilde ayarlanmasının sağlanması ve öğretmenlerin program geliştirme konusundaki gelişmelerden sürekli haberdar edilmesi önerilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

A. Araştırma Modeli

Bu araştırma gözlem ve tarama modelindedir. Serbest zaman faaliyetleri çalışma programı ile ilgili mevcut uygulamaları gözlem yoluyla ve öğretmenlerin uygulamalarla ilgili görüşleri de görüşme yolu ile alınarak kazandırılmak istenen serbest zaman çalışma programı ile mevcut uygulamalar karşılaştırılmış ve serbest zaman eğitim programının geliştirilmesi için tavsiyelere yer verilmiştir.

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Konya İl Merkezinde bulunan okulöncesi Eğitim Kurumları oluşturmaktadır. Söz konusu okulöncesi eğitim kurumlarının sosyal durumu Ek A'daki tabloda verilmiştir. Ayrıca okulöncesi eğitim kurumlarının Konya İl Merkezindeki dağılımları ise Ek B'deki krokide gösterilmiştir.

Araştırmacının geniş bir fizikî alana yayılmasını önleyerek, maliyeti düşürmek ve fizikî alanın daralmasıyla denetim imkânlarının artırılması için küme örnekleme yoluna gidilmiştir. Ancak küme örneklemenin sağladığı fizikî kolaylığa karşı, eşit seçilme şansının kümelerde oluşu, ferdî ayrılıkların yeterince yansızlaştırılmaması nedeni ile küme örneklemede olabilecek örnekleme yanlılığının artmasını engellemek amacıyla bu konuda uygun bir dengeyi gözetmek için evrendeki 26 okulöncesi eğitim kurumundan 13'ü seçilerek %50'sine ulaşılmıştır. Böylece evreni temsilliğin artırılmasına çalışılmıştır. Bunun için Konya İlinde bulunan okulöncesi eğitim kurumlarının bir listesi yapılmış, oransız küme örnekleme yolu ile yansızlık kuralına bağlı kalınarak aşağıda adları belirtilen 13 okulöncesi eğitim kurumu ve bu kurumlarda görev yapan 40 öğretmen örnekleme alınmıştır.

Örnekleme alınan okulöncesi eğitim kurumlarının dağılımı şöyledir:

A. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı İlkokullarına bağlı Anasınıfları.

1. İhsan Özkaşıkçı İlkokulu Anasınıfı.
2. İnkılâp İlkokulu Anasınıfı.
3. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Anasınıfı.
4. 19 Mayıs İlkokulu Anasınıfı
5. Cumhuriyet İlkokulu Anasınıfı.
6. Ayşegül-Nesrin Kardeşler İlkokulu Anasınıfı.
7. Şeker İlkokulu Anasınıfı.
8. Zafer Dere İlkokulu Anasınıfı.

B. Özel Anaokulları.

1. Tombiş Bebe Özel Anaokulu.
2. Naciye Hanım Özel Anaokulu.

C. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na Bağlı Okulöncesi Eğitim Kurumları.

1. Çocuk Esirgeme Kurumu Gündüz Bakımevi ve Kreşi.

D. Çalışma Bakanlığı'na Bağlı Okulöncesi Eğitim Kurumları.

1. PTT'ye Bağlı Çocuk Yuvası.
2. Belediye'ye Bağlı Çocuk Yuvası.

Elde edilen verilerin genelleneceği kurum ve elemanlar açısından araştırmada, iki tür evrenden söz edilebilir. Bunlar, Program açısından seçilen Konya İli İl Merkezinde bulunan okulöncesi eğitim kurumları, kaynak kişiler açısından da bu kurumlarda görev yapan uzman ve öğretmenlerdir.

C. Veriler ve Toplanması

Araştırmada programla ilgili veriler, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine ilişkin uygulama şekilleri ve görüşleri gözlem ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Bu amaçla serbest zaman faaliyetleri kapsamına giren ilgi köşelerinde oyun ve elişi çalışmalarının adları, uygulamada takip edilen sıra, amaçları, muhtevaları, öğretme-öğrenme süreçleri, değerlendirme biçimler ve serbest zaman faali-

yetlerine en çok hangi amaçları gerçekleştirmek için yer verdikleri gözlem ve görüşme formlarına kaydedilmiştir.

Ayrıca okulöncesi eğitim programlarında yürütülmesi gereken serbest zaman faaliyetlerine ait yazılı veriler literatür taranarak elde edilmiştir.

Gözlem ve görüşme formu ile ilgili ilk taslak, literatür taraması ile araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra alandaki bilim otoritelerinin görüşleri de alınarak gözlem yapmak amacı ile araştırmacı dışında alanında uzman iki öğretim görevlisinden oluşan bir jüri kurulmuştur. Hazırlanan formlar kurulan jüri ve yetkili öğretim üyelerine incelenilip tavsiyeleri alınmıştır. Gözlem formu ayrıntılı gözlem ünitelerinin listelendiği maddelerden oluşmuştur. Form sıralama ölçeği türünde olup "Her zaman", "Genellikle" "Ara sıra", "Çok seyrek" ve "Hiç" olmak üzere beşli değerlendirilmiştir. Gözlem formundaki bütün gözlem üniteleri, görüşme formunda öğretmenlerin görüşlerini ve düşüncelerini almak amacıyla soru haline getirilmiştir. Formda yapılandırılmış nitelikte hazırlanan ve beşli değerlerden oluşan soruların yanısıra bazı uygulamaların nedenlerine açıklık getirmek için çoktan seçmeli soruların seçeneklerine "Başka" maddesi de ilave edilerek yarı yapılandırılmış şekle getirilmeye çalışılmıştır. Teknikler ışığında geliştirilen gözlem ve görüşme formları, S.Ü. Eğitim Fakültesi'ne Bağlı Kız Sanat Eğitim Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Anaokulu Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görev yapan 5 Öğretim Görevlisi, bölümdeki 21 son sınıf öğrencisi, 3 uygulama anaokulu öğretmeni, Kız Meslek Lisesi'nde 5 Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmeni ve 6 uygulama anaokulu öğretmeni olmak üzere 19 öğretmen ve 21 öğrenciden oluşan 40 kişilik bir gruba araştırmacı tarafından ön deneme uygulaması yapılmıştır. Ön deneme uygulamalarında beşli değerlerde gözlemciler arasında yeterince birlik sağlanamadığından ön deneme grubunun da tavsiyeleri ışığında gözlem ve görüşme formunda değerler "Evet", "Kısmen", "Hayır" olmak üzere üç'e indirilmiştir. Yöntem ve muhteva konusunda da gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra jüri tarafından

örnekleme alınmayan Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu ile S.Ü. Eğitim Fakültesi Kız Sanat Eğitim Yüksek Okulu Uygulama Anaokulu'nda tekrar denemeye konmuştur. Uygulama sonunda sonuçlar değerlendirilmiş, jüri arasında yeterli birliğin sağlandığının görülmesi sonucunda formlara son şekli verilmiştir. Formların son şekliyle örnekleme alınan okulöncesi eğitim kurumlarına uygulaması araştırmacının oluşturduğu üçlü jüri tarafından yapılmıştır.

Örnekleme alınan okulöncesi eğitim kurumlarında 23 Aralık 1987'den 22 Nisan 1988'e kadar değişik zaman aralıklarıyla her sınıfta eşit sayıda olmak üzere sistematik olarak toplam 100 gözlem ve gözlem yapılan sınıflardaki 40 öğretmenle de görüşme yapılmıştır. Gözlem formundaki gözlem üniteleri, görüşmede öğretmenlere soru haline getirilerek sorulduğundan görüşme, gözlemler tamamlandıktan sonra yapılmıştır.

D. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Jüriyi oluşturan her gözlemcinin elde ettiği veriler tablolara işlenmiş, sonuçlar ayrı ayrı değerlendirilip frekansları alınarak bağımsız gözlem değerlerinin ortalamaları hesaplanmıştır. Böylece üçlü jürinin gözlemi teke indirilmiştir. Verilerin analizinde bilgisayardan faydalanılmış, analizler Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi İşlem Merkezi'nde yapılmıştır. Bilgi toplama aracında yer alan her maddeye verilen cevaplar frekans ve yüzdeler şeklinde özetlendikten sonra gözlem ile görüşme dağılımları arasındaki farkları ortaya koymak için X^2 çözümlemesi yapılmıştır. Manidarlıkları (.01 - .05) düzeyinde çift yönlü sınınanmıştır.

Kişisel bilgiler, serbest zaman faaliyetleri eğitim programı ile ilgili genel nitelikli sorular, amaçlar ile X^2 ve t sınavında sonuç alınamayan bazı veriler için de frekans ve yüzdelerle yetinilmiş, her soru seçeneğine göre tablolar çıkarılmıştır. Görüşmede öğretmenlere yöneltilen bazı sorularda yine yüzdelerle açıklanmıştır. Serbest zaman faaliyetlerinde ilgi köşelerine, elişi çalışmalarına ve cezaya yer verilip verilmemesi ile ilgili sorularda

kısmen evet'e yakın bulunduğu için bu sorularda evet ve kısmenler birleştirilmiştir.

χ^2 çözümlemesinde aşağıdaki yol izlenmiştir.

TABLO A

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S ①	27	② 10	37 → SAT1
	%	67.5	10	26
KISMEN	S ③	7	④ 32	39 → SAT2
	%	17.5	32	28
HAYIR	S ⑤	6	⑥ 58	64 → SAT3
	%	15	58	46
TOPLAM	S	40	100	140 → SST
	%	100	100	100
		SUT1	SUT2	

$$\chi^2: 49.455, \text{sd}: 2, P: < .01$$

$$\begin{aligned} \text{SST} &= \text{SUT1} + \text{SUT2} \text{ veya} \\ &= \text{SAT1} + \text{SAT2} + \text{SAT3} \end{aligned}$$

Beklenen Değerlerin Hesabı

1. Göz için B11

$$B_{11} = \frac{\text{SUT1} * \text{SAT1}}{\text{SST}} = \frac{40 * 37}{140} = 10,5714$$

2. Göz için B12

$$B_{12} = \frac{\text{SUT2} * \text{SAT1}}{\text{SST}} = \frac{100 * 37}{140} = 26,4285$$

3. Göz için B21

$$B_{21} = \frac{\text{SUT1} * \text{SAT2}}{\text{SST}} = \frac{40 * 39}{140} = 11,1428$$

4. Göz için B₂₂

$$B_{22} = \frac{SUT_2 * SAT_2}{SST} = \frac{100 * 39}{140} = 27,8571$$

5. Göz için B₃₁

$$B_{31} = \frac{SUT_1 * SAT_3}{SST} = \frac{40 * 64}{140} = 18,2857$$

6. Göz için B₃₂

$$B_{32} = \frac{SUT_2 * SAT_3}{SST} = \frac{100 * 64}{140} = 45,7142$$

$$G_{11} = 27 \quad G_{12} = 10$$

$$G_{21} = 7 \quad G_{22} = 32$$

$$G_{31} = 6 \quad G_{32} = 58$$

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^k \frac{(G_{ij} - B_{ij})^2}{B_{ij}} \quad \text{Genel formülü kullanılarak}$$

$$\chi^2 = \frac{(G_{11} - B_{11})^2}{B_{11}} + \dots + \frac{(G_{32} - B_{32})^2}{B_{32}}$$

$$\chi^2 = \frac{(27 - 10,5714)^2}{10,5714} + \frac{(10 - 26,4285)^2}{26,4285} + \frac{(7 - 11,1428)^2}{11,1428} \\ + \frac{(32 - 27,8571)^2}{27,8571} + \frac{(6 - 18,2857)^2}{18,2857} + \frac{(58 - 45,7142)^2}{45,7142}$$

$$\chi^2 = 25,53104 + 10,21229 + 1,54025 + 0,61613 + 8,25445 \\ + 3,30183$$

$$\chi^2 = 49,455$$

χ^2 testinde iki değişken arasında gözlenen bağıntının derecesini ölçebilmek üzere olabilirlik katsayısı Contingency'e (olabilirlik katsayısına) başvurulmuştur.

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}}$$

$$C = \sqrt{\frac{49,455}{140 + 49,455}}$$

$$C = \sqrt{\frac{49,455}{189,455}} = 0,510$$

C değeri standart bir ölçüm vermekle birlikte, bir bağlantı katsayısının taşıması gereken kimi özelliklerden yoksundur.

Yetkin bir bağlantı katsayısı, a. hiç bir bağıntının bulunmadığı durumlarda sıfıra, b. bağıntının tam olduğu durumlarda 1'e eşitken, C katsayısı bu özelliklerden birincisine sahip olduğu halde ikincisine sahip değildir. Başka bir deyişle bağıntısızlık durumunda sıfıra eşit olmakla birlikte, tam bağıntı durumunda 1'e ulaşması söz konusu değildir. Bunun nedeni C katsayısının üst sınırının değişken seçeneklerinin sayısına bağlı olmasıdır. Seçenekler aynı sayıda ($C=r$) ise, C'nin üst sınırı, yani bağıntının tam olduğunu gösteren değer,

$$\sqrt{\frac{C-1}{C}} \text{ 'dir.}$$

Yukardaki tabloda, C (sütun sayısı) 3 olduğuna göre, C'nin alabileceği en yüksek değer,

$$\sqrt{\frac{2}{3}} \text{ 0,816'dır.}$$

Bazı sorulardaki verilerin gözenekteki değerlerinin sıfır (0) olması ve beklenen değer beş'in (5) altında olan gözenek sayısının, toplam gözeneklerin %20'sini geçtiğinden, X^2 testi uygulanamamıştır. Bu sorulardan elde edilen verilerin ortalamalar arası manidarlık sınavında t testi kullanılmıştır.

t çözümlemesinde, Evet'e 3 puan, Kısmen'e 2 puan, Hayır'a 1 puan verilerek sayısallaştırılmıştır.

t testi çözümlenmesinde aşağıdaki yol izlenmiştir.

TABLO B

SEÇENEK		G Ö R Ü Ő M E			G Ö Z L E M			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	s	3	9	27	2	6	18
		%	8,11	18,37	34,18	2,90	8,22	21,18
KISMEN	X2	s	6	12	24	-	-	-
		%	16,22	24,49	30,38	-	-	-
HAYIR	X3	s	28	28	28	67	67	67
		%	75,68	57,14	35,44	97,10	91,78	78,82
TOPLAM		s	37	49	79	69	73	85
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,324$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,057$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,391$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,114$$

$$t = 2,850, \text{ sd} = 104, P < .01$$

Görüşme:

$$\sum fi = n_1 = 37$$

$$\sum Xifi = 49$$

$$\sum Xi^2fi = 79$$

$$\bar{X}_1 = \frac{\sum (Xifi)}{n_1} = \frac{49}{37} = 1,324324 \quad \bar{X}_1 = 1,32432$$

Gözlem:

$$\sum fi = n_2 = 69$$

$$\bar{X}_2 = \frac{\sum (Xifi)}{n_2} = \frac{73}{69} = 1,057971$$

$$\sum Xifi = 73$$

$$\bar{X}_2 = 1,05797$$

$$\sum Xi^2fi = 85$$

$$s_N^2 = \frac{\sum (x_i^2 f_i) - [\sum (x_i f_i)]^2 / n_N}{n_N - 1}$$

$$s_2^2 = \frac{\sum (x_i^2 f_i) - [\sum (x_i f_i)]^2 / n_2}{n_2 - 1}$$

$$s_2^2 = \frac{85 - 73^2 / 69}{69 - 1} = 0,1142369$$

$$s_2^2 = 0,1142369$$

$$s_1^2 = \frac{\sum (x_i^2 f_i) - [\sum (x_i f_i)]^2 / n_1}{n_1 - 1}$$

$$s_1^2 = \frac{79 - 49^2 / 37}{37 - 1} = 0,3918919$$

$$s_1^2 = 0,3918919$$

$$s_{\bar{X} - \bar{x}} = \sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1) s_1^2 + (n_2 - 1) s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

$$s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2} = \sqrt{\left[\frac{(37 - 1) * 0,3918919 + (69 - 1) * 0,1142369}{37 + 69 - 2} \right] \left(\frac{1}{37} + \frac{1}{69} \right)}$$

$$= \sqrt{8,7336 \times 10^{-3}}$$

$$s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2} = 0,09345$$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{s_{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}}$$

$$t = \frac{1,32432 - 1,05797}{0,09345}$$

$$t = 2,850$$

Araştırma bulguları, bu araştırmanın amaçları doğrultusunda test edilmek amacıyla bölümlere göre tablolaştırılmıştır. Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler aynı tabloda gösterilmiştir. Bu tablolar bulgular ve yorum başlığı altında ayrı ayrı verilmiş ve hemen altlarına yorumları yapılmıştır.

E. Süre

Bu araştırmanın kuramsal bilgilerini oluşturan kaynakların derlemesine 1987 - 1988 öğretim yılında başlanmıştır.

Danışman yönetiminde yapılan bu araştırmanın çalışma takvimi aşağıda belirtilen şekildedir.

- 05.10.1987 Araştırma konusunun tesbiti ve danışmanla sürekli görüşme.
- 11.11.1987 Kaynakların taranması, gözlem ve görüşme formunun hazırlanması.
- 20.11.1987 Gözlem ve görüşme formu ile ilgili uzman görüşünü almak üzere Ankara Gazi Üniversitesi Meslekî Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin görüşlerinin alınması.
- 22.11.1987 Danışmanla görüşme.
- 23.11.1987 Gözlem ve görüşme formunun ön denemeden geçirilmesi.
- 01.12.1987 Danışmanla görüşme.
- 03.12.1987 Gözlem ve görüşme formlarının bastırılması.
- 23.12.1987 Örneklemeye alınan okullarda gözlem.
- 22.04.1988
- 25.04.1988 Örneklemeye alınan okulların öğretmenlerine görüşme formunun uygulanması ve danışmanla görüşme.
- 15.05.1988
- 27.05.1988 Gözlem ve görüşmeden elde edilen verilerin
- 20.06.1988 tablolara işlenmesi.
- 21.06.1988 Danışmanla görüşme.
- 24.06.1988 Tabloların analizi için uzman görüşleri alma.
- 01.07.1988 Gözlem ve görüşme formlarının bilgisayar işlemlerinin yapılması.
- 21.07.1988
- 22.07.1988 Danışmanla görüşme.

- 01.08.1988 Tabloların yorumlanması.
15.09.1988
16.09.1988 Danışmanın incelemeleri ve uyarıları.
01.10.1988 Sonuçların alınması ve danışmanla görüşme.
24.10.1988 Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversitelerinin
28.10.1988 ilgili Fakültelerinde alanda yapılmış tezle-
rin incelenmesi ve uzman görüşlerinin alınması.
15.11.1988 Özet ve öneriler, danışmanla görüşme.
25.11.1988
01.12.1988 Daktilo ve son incelemeler.
02.01.1989

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, öğretmenlere ait kişisel bilgiler ile öğretmenlerin serbest zaman faaliyetleri eğitim programı ile ilgili görüşlerinden ve bu programın uygulanmasına ait gözlemlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerle ilgili kişisel bulgular ayrı ayrı dağılım tablolarında gösterilmiştir. Serbest zaman faaliyetleri eğitim programında yer alması gerekli olan amaçlar, öğretmenlerin çocukları serbest zaman faaliyetlerine yönlendirmeleri, serbest zaman faaliyetlerinde yer alan ve aşağıda belirtilen çalışmalara yer verilmiştir. Bunlar:

- A. Elişi çalışmaları
 - 1. Yoğurma maddeleri ile çalışma
 - 2. Boya çalışmaları
 - 3. Kağıt işleri ile çalışma
 - 4. Artık materyaller ile çalışma
- B. İlgi köşelerinde oyun
 - 1. Kitap köşesi
 - 2. Evcilik köşesi
 - 3. Blok köşesi
 - 4. Masa oyuncakları köşesi
 - 5. Fen ve tabiat köşesi
 - 6. Kukla köşesi
 - 7. Müzik köşesi

Bu çalışmalarla ilgili öğretme-öğrenme süreçleri ile değerlendirme öğeleri ayrı ayrı tablollaştırılarak yorumlanmıştır.

A. Kişisel Bulgular ve Yorum

TABLO 1

ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMLARI

Cinsiyetiniz	S	%
Kadın	40	100
Erkek	-	-
Toplam	40	100

Tablo 1'in incelenmesinden anlaşılacağı gibi, araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin tamamı kadındır. Bu da, Kız Meslek Lisesi ve Kız Sanat Eğitim Yüksek Okullarına çoğunlukla kız öğrencilerin alınmasından kaynaklanabilir.

TABLO 2

ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞTIKLARI KURUMLARA GÖRE DAĞILIMLARI

Öğretmeni bulduğunuz kurum	S	%
İlkokula bağlı anasınıfı	27	67,50
Üniversiteye bağlı anaokulu	-	-
Özel anaokulu	5	12,50
Kız Meslek Lisesine bağlı anaokulu	-	-
Resmî kuruluşlara bağlı anaokulu	8	20
Toplam	40	100

Tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının (% 67,50) ilkokula bağlı anasınıflarında, beşte birinin (% 20) resmî kuruluşlara bağlı anaokullarında, onda birinden fazlasının da (% 12,50) özel anaokullarında görev yapmaktadırlar.

Bu bulgular, araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin çoğunluğunun ilkokullara bağlı anasınıflarında görev yaptıklarını ortaya koymaktadır.

TABLO 3
ÖĞRETMENLERİN EN SON MEZUN OLDUKLARI
OKULLARA GÖRE DAĞILIMLARI

En son mezun olduğunuz okul	S	%
Kız Meslek Lisesi	24	60
Öğretmen Lisesi	4	10
İmam-Hatip Lisesi	-	-
Ticaret Lisesi	-	-
Genel Lise	1	2,50
Yüksek Okul	5	12,50
İki Yıllık Ön Lisans Okulu	6	15
Toplam	40	100

Tablo 3'de araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin üçte ikisine yakınının (% 60) Kız Meslek Lisesi, beşte birinden azının (% 15) İki Yıllık Ön Lisans Okulu, onda birinden fazlasının (% 12,50) Yüksek Okul, onda birinin (% 10) Öğretmen Lisesi, bir öğretmenin de (% 2,50) Genel Lise mezunu olduğu görülmektedir.

Bu bulgular, öğretmenlerin çoğunluğunun Kız Meslek Lisesi mezunu olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4'e bakıldığında görüleceği gibi, öğretmenlerin yarısına yakınının (% 42,50) 1-4 yıl, beşte bire yakınının (% 17,50) 10-14 yıl, onda birinden fazlası (% 12,50) 5-9 yıl, yine onda birinden fazlasının (% 12,50) 15-19 yıl, onda birinin (% 10) 20-24 yıl, yirmide birinin (% 5) 25-30 yıllık kıdemlerinin olduğu görülmektedir.

Bu bulgular, meslekî kıdem itibarıyla okulöncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin çoğunluğunun 1-4 yıl arasında kıdeme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

TABLO 4
ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDEKİ
KIDEMLERİNİN DAĞILIMLARI

Meslekî kıdeminiz	S	%
1 - 4 yıl	17	42,50
5 - 9 yıl	5	12,50
10 - 14 yıl	7	17,50
15 - 19 yıl	5	12,50
20 - 24 yıl	4	10
25 - 30 yıl	2	5
30 yılın üstünde	--	--
Toplam	40	100

TABLO 5
ÖĞRETMENLERİN MESLEKLERİYLE İLGİLİ
HİZMET-İÇİ PROGRAMLARINA
KATILMA DURUMLARI

Mesleğinizle ilgili hizmet-içi eğitim programlarına katıl- dınız mı?	S	%
Evet	30	75
Hayır	10	25
Toplam	40	100

Tablo 5'de araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin dörtte üçünün (% 75) meslekleri ile ilgili hizmet-içi eğitim programlarına katıldıkları, dörtte birinin de (% 25) katılmadıkları görülmektedir.

Bu bulgular, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun meslekleriyle ilgili hizmet-içi eğitim programlarına katıldıklarını ortaya koymaktadır.

Görüşmede meslekleri ile ilgili hizmet-içi eğitim

programlarına katılan öğretmenlere kaç defa kursa katıldıkları sorulduğunda, öğretmenlerin üçte ikisi (% 66,67) bir defa, dörtte birinden fazlası da (% 26,67) iki defa, yirmide birinden fazlası da (% 6,66) dört defa katıldıklarını açıklamışlardır.

Bu bulgulardan, öğretmenlerin çoğunluğunun, meslekleriyle ilgili hizmet-içi eğitim programlarına bir defa katıldıkları anlaşılmaktadır.

B. Serbest Zaman Faaliyetleri
Eğitim Programı İle İlgili
Bulgular ve Yorum

1. Genel Nitelikli Bulgular ve Yorum

**SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ AMAÇ, MUHTEVA,
YÖNTEM VE DEĞERLENDİRME BOYUTLARINI KAPSAYAN
BİR PROGRAMIN OLUP OLMADIĞI**

Görüşmede öğretmenlerin tamamı, serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir programın olmadığı ifade etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin elinde kendilerine rehberlik edecek (ulaşılacak amaçları, muhtevayı, kullanılacak öğretim-öğrenme süreçlerini ve değerlendirmenin nasıl yapılacağını gösteren) bir programın olmadığı söylenebilir.

Serbest zaman faaliyetlerinin farklı biçimlerde ele alınarak uygulanması ve birörneklığın sağlanamaması da ortak bir programın olmamasından kaynaklanabilir.

**SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ
PROGRAM YOKSA BÖYLE BİR PROGRAMIN
GEREKİP GEREKMEDİĞİ**

Görüşmede, öğretmenlerin tamamı serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir programın olmasının gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir programa ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Böyle bir program, öğretmenlere rehber olacak, öğretim-öğrenme faaliyetlerinin daha planlı biçimde gerçekleşmesinde ve amaçlara ulaşılmasında faydalı olacaktır.

TABLO 6

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ PROGRAMIN
HAZIRLANMASINDA EN UYGUN YOL

Serbest zaman çalışmaları ile ilgili programın hazırlanmasında sizce en uygun yol hangisidir?	S	%
Her okulda öğretmenler bir araya gelerek bir program hazırlanmalıdır.	4	10
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca bir program hazırlanmalıdır.	10	25
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Üniversitelerde ilgili Fakülte ve Yüksek Okulların işbirliği ile bir program hazırlanmalıdır.	26	65
Toplam	40	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 65) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Üniversitelerde ilgili Fakülte ve Yüksek Okulların işbirliği ile bir program hazırlanmasının en uygun yol olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, üniversitelerin ilgili fakülte ve yüksek okullarında yapılan çalışmaların Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca değerlendirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2. Amaçlarla İlgili Bulgular ve Yorum

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ ÇALIŞMA PROGRAMINDA AMAÇLARIN AÇIK VE NET OLARAK BELİRTİLMESİNİN GEREĞİNE İNANILIP İNANILMADIĞI

Görüşmede, öğretmenlerin tamamı amaçların açık ve net olarak belirtilmesinin gereğine inandıklarını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetleri çalışmalarında nelere ulaşılacağını açık ve net bir şekilde görmek arzusunda olduklarını ortaya koymaktadır.

TABLO 7
AMAÇLARIN AÇIK VE NET OLARAK BİLİNMESİNİN
EN ÖNEMLİ FAYDASI

Amaçların açık ve net olarak bilinmesinin sizce en önemli faydası.	S	%
Serbest zaman faaliyetlerinin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde yol göstericidir.	8	20
Çocukların serbest zaman faaliyetlerinden sonra neye ulaşacaklarını belirler.	22	55
Serbest zaman faaliyetlerinde yapılacak çalışmaların belirlenmesinde rehberlik eder.	8	20
Okulöncesi eğitim kurumlarında Türkiye genelinde amaç birliği sağlanır.	2	5
Toplam	40	100

Tablo 7'ye bakıldığında görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 55) çocukların serbest zaman faaliyetlerinden sonra neye ulaşacaklarını belirlemek için, amaçların açık ve net olarak bilinmesinin faydalı olacağını açıklamışlardır.

Bu bulgular, ulaşılabilecek amaçların açık ve net olmasının değişik faydaları olabileceğini ortaya koymakla birlikte, en önemli faydasının serbest zaman faaliyetlerinden sonra çocukların neye ulaşacaklarını belirlemek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu da çalışmalar sonunda öğretmenlerin yapacakları değerlendirme ve sonraki çalışmalarını da daha iyi planlamaları için gereklidir.

Tablo 8'de görüleceği gibi, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 57,50) serbest zaman faaliyetlerinde en çok çocukların fizikî, psiko-motor, zihni, hissî ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmayı, beşte birine yakınının (% 15) yardımlaşma, paylaşma, temizlik, düzen, işbirliği içinde

çalışma vb. iyi alışkanlıkları kazandırmayı, onda birinin (% 10) duygusal doyuma ulaşmalarını ve sıkıntılarında kurtulmalarını sağlamayı, yirmide birinden fazlasının (% 7,50) gelecek için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmayı, yirmide biri (% 5) yaratıcı hayal güçlerini geliştirmeyi, yine yirmide birinin (% 5) renk, sayı, şekil, uzun-kısa, az-çok vb. kavramları kazanmalarını sağlamayı amaçladıkları görülmektedir.

Serbest zaman faaliyetlerinde öğretmenlerin çoğunluğunun çocukların fizikî, psiko-motor, zihnî, hissî ve sosyal gelişimlerini sağlamayı amaçlamaları, okulöncesi çağın gelişim yönünden kritik yıllar olduğu ve bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ile kişilik yapısının ileriki yaşları da etkileyeceği düşüncesinden kaynaklanabilir.

TABLO 8

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNE EN ÇOK HANGİ AMAÇLARI GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN YER VERİLDİĞİ

Bir günlük plan içinde serbest zaman faaliyetlerine en çok aşağıdaki amaçlardan hangisini gerçekleştirmek için yer veriyorsunuz?	S	%
Çocukların fizikî, psiko-motor, zihnî, hissî ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmak.	20	57,50
Yaratıcı hayal güçlerini geliştirmek	2	5
Yardımlaşma, paylaşma, temizlik, düzen, işbirliği içinde çalışma vb. iyi alışkanlıkları kazandırmak.	6	15
Duygusal doyuma ulaşmalarını ve sıkıntılardan kurtulmalarını sağlamak	4	10
Gelecek için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak	3	7,50
Sanata karşı ilgilerini artırmak ve bu alandaki yeteneklerini ortaya koymalarını sağlamak.	-	-
Kendilerini ifade etmelerine ve problemlerini ortaya koymalarına fırsat vermek	-	-
Renk, sayı, şekil, uzun-kısa, az-çok vb. kavramları kazanmalarını sağlamak.	2	5
Bir ürün ortaya koymalarına ve boş zamanlarını değerlendirmelerine imkân vermek	-	-
Toplam	40	100

3. Öğretmenlerin Serbest Zaman Faaliyetleri İçin Hazırlıkları ve Çocukları Yönlendirmeleri İle İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 9

ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDEN ÖNCE İLGI KÖŞELERİNİN TEMİZLİK VE DÜZENİNİ SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	27	10	37
	%	67,50	10	26
KISMEN	S	7	32	39
	%	17,50	32	27,86
HAYIR	S	6	58	64
	%	15	58	45,71
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 49,455 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,510$$

Tablo 9'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisi (% 67,50) serbest zaman faaliyetinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağladıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak onda birinin (% 10) serbest zaman faaliyetinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağladıkları dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,510 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin yarısından fazlasının serbest zaman faaliyetlerinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağlayamadıkları görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, çocukların köşelere ilgilerini

çekmek ve onlara temizlik, düzen gibi iyi alışkanlıkları kazandırmak için, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağlamaya daha çok titizlik göstermeleri gerektiği söylenebilir.

TABLO 10

ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN İSTEDİKLERİ İLGI KÖŞELERİNDE OYNAMALARINA FIRSAT VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	12	38
	%	65	12	27
KISMEN	S	7	28	35
	%	17,50	28	25
HAYIR	S	7	60	67
	%	17,50	60	47,86
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 41,612 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,478$$

Tablo 10 incelendiğinde görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 65) çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamalarına fırsat verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak onda birinden fazlasının (% 12) çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamalarına fırsat verdikleri görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,478 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin % 60'ının çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamalarına fırsat vermedikleri gözlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerinin

farklı olduğunu dikkate alarak çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamalarına fırsat vermede daha titiz davranmalarının gerektiği söylenebilir.

TABLO 11

ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDEN ÖNCE ELİŞİ ÇALIŞMALARI İÇİN RAHAT BİR ÇALIŞMA ORTAMINI SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	25	33	58
	%	62,50	33	41
KISMEN	S	10	50	60
	%	25	50	42,86
HAYIR	S	5	17	22
	%	12,50	17	15,71
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 10,536 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,264$$

Tablo 11'den de anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 62,50) serbest zaman faaliyetinden önce elişî çalışmalarını için gerekli malzemeyi, araç-gereci hazırlayarak rahat bir çalışma ortamını sağladıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin yaklaşık üçte birinin (% 33) serbest zaman faaliyetinden önce elişî çalışmalarını için gerekli malzemeyi, araç-gereci hazırlayarak rahat bir çalışma ortamını sağladıkları görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu göstermektedir.

C değerinin 0,264 olması da ilişkinin varlığını ifade etmektedir.

Bu bulgular, öğretmenlerin elişî faaliyetlerinden önce gerekli malzemeleri, araç-gereçleri hazırlayarak ra-

hat bir çalışma ortamını sağlamaya çaba gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Ancak öğretmenlerin bu hususa daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 12

ÖĞRETMENLERİN ELİŞİ ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN
TEMİZLİK KURALLARINA UYGUN ÇALIŞMALARI
İÇİN GEREKLİ TEDBİRLERİ
ALIP ALMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	24	17	41
	%	60	17	29
KISMEN	S	6	45	51
	%	15	45	36,43
HAYIR	S	10	38	48
	%	25	38	34,29
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$x^2 = 26,506, \quad sd = 2, \quad P < .01, \quad C = 0,398$$

Tablo 12'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 60) elişi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik kurallarına uygun çalışmaları için, gerekli tedbirleri aldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak beşte birine yakınının (% 17) elişi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik kurallarına uygun çalışmaları için, gerekli tedbirleri aldıkları dikkati çekmektedir.

Uygulanan x^2 sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,398 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin üçte birinden fazlasının elişi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik

kurallarına uygun çalışmalarını için, gerekli tedbirleri almadıkları, yarısına yakınının da kısmen aldıkları görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin eliş faaliyetlerinin yapıldığı yerlerin su, tuvalet gibi temizlik yerlerine yakın olmasına, çalışmalar için formika masalar temin etmeye, çocukların iş önlüğü giymelerini sağlamaya ve ellerini silmeleri için de masalarda yaş bez buldurmaya daha çok özen göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 13

ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN İSTEDİKLERİ ELİŞİ FAALİYETLERİ İLE ÇALIŞMALARINA FIRSAT VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	29	16	45
	%	72,50	16	32
KISMEN	S	5	18	23
	%	12,50	18	16,43
HAYIR	S	6	66	72
	%	15	66	51,43
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 43,351 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,486$$

Tablo 13 incelendiğinde görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçüne yakını (% 72,50) çocukların istedikleri eliş faaliyetleri ile çalışmalarına fırsat verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin ancak beşte birine yakınının (% 16) çocukların istedikleri eliş faaliyetleri ile çalışmalarına fırsat verdikleri görülmüştür.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,486 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisinin çocukların istedikleri elişi faaliyetleri ile çalışmalarına fırsat vermedikleri gözlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerinin farklı olduğunu dikkate alarak çocukların istedikleri elişi faaliyetini yapmalarına imkân sağlamaya daha çok hassasiyet göstermeleri gerektiği söylenebilir.

TABLO 14
ÖĞRETMENLERİN BÜTÜN ÇOCUKLARI AYNI ELİŞİ FAALİYETLERİNİ SIRA İLE YAPMAYA ZORLAYIP ZORLAMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	6	60	66
	%	15	60	47
KISMEN	S	6	14	20
	%	15	14	14,29
HAYIR	S	28	26	54
	%	70	26	38,57
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 26,633 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,399$$

Tablo 14'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birine yakını (% 15) bütün çocukları aynı elişi faaliyetlerini sıra ile yapmaya zorladıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 60) bütün çocukları aynı elişi faaliyetini sıra ile yapmaya zorladıkları dikkati çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,399 olması da bu ilişkinin yüksek ol-

duğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin ancak dörtte birinden fazlasının bütün çocukları aynı elişi faaliyetlerini sıra ile yapmaya zorlamadıkları gözlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, çocukları bir yarışma havasına itmemek ve onlarda gerginlik yaratmamak için, öğretmenlerin elişi faaliyetlerinde bütün çocukları aynı malzeme ile çalışmaya ve çalışmalarını aynı süre içinde bitirmeye zorlamamaları gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, bütün çocukların aynı elişi faaliyetlerini sıra ile yapmaya zorlayan öğretmenlere zorlamalarının en önemli nedeni sorulduğunda öğretmenlerin yarısına yakını (% 41,67) çocukları kontrol etmenin daha kolay olduğunu, üçte biri (% 33,33) sınıfın fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, dörtte biri de (% 25) bir günde birden fazla elişi faaliyetine yer verilmesini gereksiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, okulöncesi eğitim kurumlarının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu ve öğretmenlerin her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetleri yönünden farklı olacaklarını dikkate almadıkları için, birden fazla elişi faaliyetine yer vermeyi gereksiz buldukları izlenimini uyandırabilir.

Tablo 15'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 57,50) elişi çalışmalarında üniteye yönelik çalışmalara yer verdiklerini, dörtte birinden fazlası da (% 27,50) kısmen yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin yarıya yakınının (% 46) üniteye yönelik çalışmalara yer verdikleri, dörtte birine yakınının da (% 24) kısmen yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavasında gözlem ile görüşmeden elde edilen sonuçlarda manidar bir farklılık bulunamamıştır. ($P > .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen verilerin birbirine yakın olduğunu ifade etmektedir. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin üniteye yönelik çalışmalara yer vermek için çaba sarfettiklerini ortaya koymaktadır.

TABLO 15
ÖĞRETMENLERİN ELİŞİ FAALİYETLERİNDE
ÜNİTEYE YÖNELİK ÇALIŞMALARLA
YER VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	23	46	69
	%	57,50	46	49
KISMEN	S	11	24	35
	%	27,50	24	25
HAYIR	S	6	30	36
	%	15	30	25,71
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$x^2 = 3,406 , sd = 2 , P > .05$$

TABLO 16
ELİŞİ FAALİYETLERİNDE ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARA
GEREKLİ REHBERLİĞİ YAPIP YAPMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	31	25	56
	%	77,50	25	40
KISMEN	S	5	47	52
	%	12,50	47	37,14
HAYIR	S	4	28	32
	%	10	28	22,86
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$x^2 = 32,893 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,436$$

Tablo 16'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 77,50) elişî faaliyetlerinde ço-

cuklara gerekli rehberliği yaptıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin dörtte birinin (% 25) gerekli rehberliği yaptıkları gözlenmiştir.

Uygulanan χ^2 sınavasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,436 olması da, bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin dörtte birinden fazlasının eliği faaliyetlerinde gereken rehberliği yapmadıkları, yarısına yakınının da kısmen yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak, eliği faaliyetlerinde çocuklara rehberlik yapmada öğretmenlerin daha titiz davranmalarının gerektiği söylenebilir.

Eliği faaliyetlerinde çocuklara gerekli rehberliği yapıyorum diyen öğretmenlere görüşmede, rehberlik yaparken en çok hangi yönlerden rehber oluyorsunuz diye sorulduğunda, öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 36,12) eliği faaliyetlerinde kullanılacak araç-gereci tanıtıp nasıl kullanılacağını açıkladıklarını, dörtte biri (% 25) çocuklarla konuşarak onları istekli hale getirdiklerini ve gerekli düzeltmeler için açıklamalar yaptıklarını, beşte birine yakını (% 16,66) değişik eliği faaliyetlerine yer verdiklerini, yirmide birinden fazlası (% 8,33) birden fazla eliği faaliyeti ile ilgi ve kabiliyetlerine uygun seçim yapmalarını sağladıklarını, yine yirmide birinden fazlası (% 8,33) çocukların yakınında bulunarak onlara güven telkin ettiklerini, çok azı da (% 3,22) çocuklara örnek verdiklerini açıklamışlardır.

Bu bulgular, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun eliği faaliyetlerinde çocuklara yapılacak rehberlik hususunda gerekli bilgiye sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak çok az bir grubunun ise, çocuklara örnek vermeyi de bir rehberlik yapma olarak algıladıkları izlenimini uyardırmaktadır.

4. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programında Yer Alan Çalışmalar İle İlgili Bulgular ve Yorum

a. Elişi Faaliyetleri İle İlgili Bulgular ve Yorum

(1) Yoğurma Maddeleri İle İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 17

ELİŞİ FAALİYETLERİNDE YOĞURMA MADDELERİ İLE ÇALIŞMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	29	87	261	42	126	378
		%	72,50	84,47	90,94	42	68,11	86,10
KISMEN	X2	S	5	10	20	1	2	4
		%	12,50	9,71	6,97	1	1,08	0,91
HAYIR	X3	S	6	6	6	57	57	57
		%	15	5,83	2,09	57	30,81	12,98
TOPLAM		S	40	103	287	100	185	439
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,575$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,85$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,558$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,977$$

$$t = 4,181, \text{ sd} = 138, P < .01$$

Tablo 17'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin ancak beşte birine yakını (% 15) elişi faaliyetlerinde yoğurma maddeleri ile çalışmalara yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 57) elişi faaliyetlerinde yoğurma maddeleri ile çalışmalara yer vermedikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemeden elde edilen verilerden, öğretmenlerin ya-

rısına yakınının elışı faaliyetlerinde yoğurma maddeleri maddeleri ile çalışmalara yer verdikleri anlaşılmaktadır. Yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalar çocukların el becerilerini, yaratıcı hayal güçlerini geliştirmelerine, yeni ürünler ortaya koymalarına, duygusal yönden rahatlama-larına, kabiliyetlerini ortaya koymalarına, boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerine ve temizlik, düzen gibi iyi alışkanlıkları kazanmalarına imkân sağladığından, öğretmenlerin elışı faaliyetlerinde her gün yoğurma maddesi ile çalışmalara yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

Eliši faaliyetlerinde yoğurma maddesi ile çalışmalara yer vermeyen öğretmenlere görüşmede, yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin üçte ikisi (% 66,67) yoğurma maddesi hazırlamak için uygun yer ve malzemelerinin, üçte biri ise, (% 33,33) yoğurma maddesi hazırlayacak zamanlarının olmadığını ifade etmişlerdir.

Sonuçta, okulöncesi eğitim kurumlarında yoğurma maddeleri hazırlamak için uygun yer ve malzemenin olmadığı ancak, öğretmenlerin de yoğurma maddesi hazırlamak için, yeterince çaba sarfetmedikleri söylenebilir.

Tablo 18'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçüne yakını (% 73,53) yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin yarıya yakınının (% 41,86) çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân verdikleri görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,343 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin üçte birinden fazlasının yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini,

düşündüklerini yapmalarına imkân sağlayamadıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak, yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda amacın bir eser ortaya koymaktan çok, çocukların duygusal yönden rahatlamalarını sağlamak ve yaratıcı hayal güçlerini geliştirmek olduğundan öğretmenlerin çocukları serbest çalışmaya yöneltmeye daha çok özen göstermeleri gerektiği söylenebilir.

TABLO 18

ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN
ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARIN GÖRDÜKLERİNİ
DÜŞÜNDÜKLERİNİ YAPMALARINA
İMKÂN VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	25	18	43
	%	73,53	41,86	56
KISMEN	S	6	8	14
	%	17,65	18,60	18,18
HAYIR	S	3	17	20
	%	8,82	39,53	25,97
TOPLAM	S	34	43	77
	%	100	100	100

$$X^2 = 10,314 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,343$$

Tablo 19'a bakılınca görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 76,47) çocukların yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalara istekle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, çocukların ancak yarıya yakınınının (% 41,86) istekle katıldıkları görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,328 olması da bu ilişkin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalara çocukların üçte birinden fazlasının kısmen istekle katıldıkları, dörtte birine yakın bir grubun da isteksiz oldukları gözlenmiştir.

TABLO 19
ÇOCUKLARIN YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	18	44
	%	76,47	41,86	57
KISMEN	S	5	15	20
	%	14,71	34,88	25,97
HAYIR	S	3	10	13
	%	8,82	23,26	16,88
TOPLAM	S	34	43	77
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 9,298 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,328$$

TABLO 20
ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ ÇEŞİTLERİNE YER VERME SIKLIKLARI

Yoğurma maddesi çeşitleri	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Kil	-	-	-	-
Pisirilmemiş tuz seramiği	30	88,24	41	95,35
Pisirilmiş tuz seramiği	2	5,88	-	-
Kağıt hamuru	-	-	-	-
Talaş hamuru	-	-	-	-
Plastilin	2	5,88	2	4,65
Macun	-	-	-	-
Toplam	34	100	43	100

Tablo 20'de de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmen-

lerin büyük bir çoğunluğu (% 88,24) yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda pişirilmemiş tuz seramiğine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin tamamına yakınının (% 95,35) yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda pişirilmeden hazırlanan tuz seramiğine yer verdikleri görülmüştür.

Bu bulgular, öğretmenlerin çoğunluğunun değişik yoğurma maddelerine yer vermediklerini ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgulara dayalı olarak da, öğretmenlerin kil, pişirilmiş tuz seramiği, kağıt hamuru, talaş hamuru, macun gibi değişik yoğurma maddelerine yer verdikleri zaman çocukların çalışmalara daha istekle katılacakları söylenebilir.

Görüşmede, sıklıkla kullandığınız yoğurma maddesine en çok yer vermenizin sebebi nedir diye sorulduğunda, öğretmenlerin yarısına yakını (% 49,94) hazırlanmasının kolay olduğunu, dörtte birine yakını (% 23,53) çocukların daha çok hoşlandığını, yine dörtte birine yakını (% 23,53) diğer yoğurma maddelerini hazırlamak için gerekli araç-gereçlerinin olmadığını açıklamışlardır.

Bu bulgular da, öğretmenlerin pişirilmemiş tuz seramiğini hazırlanması kolay olduğu için, tercih ettiklerini ve diğer yoğurma maddelerini hazırlamak için de, çaba göstermediklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 21'e bakıldığında görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 82,35) yoğurma maddelerinin kıvamının ele yapışmadan rahatça çalışmaya uygun olduğunu, beşte birine yakını da (% 17,65) kısmen uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Gözlemde de, çalışmalarda kullanılan yoğurma maddelerinin dörtte üçüne yakınının (%69,77) ele yapışmadan rahat çalışmaya uygun kıvamda olduğu, dörtte birine yakınının da (%23,26) kısmen uygun kıvamda olduğu görülmüştür.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin çoğunluğunun yoğurma maddelerini çocukların ellerine yapışmadan rahat çalışmalarına uygun kıvamda hazırladıkları söylenebilir. Yoğurma maddelerinin kıvamının ele yapışmadan, ra-

hat çalışmalarına uygun olması çocukların daha çok ilgilerini çekeceği gibi, onların çalışmalara katılma oranlarını da artıracaktır.

TABLO 21
YOĞURMA MADDELERİNİN KIVAMININ ÇOCUKLARIN RAHATÇA ÇALIŞMALARINA UYGUN OLUP OLMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	28	30	58
	%	82,35	69,77	75
KISMEN	S	6	10	16
	%	17,65	23,26	20,78
HAYIR	S	-	3	3
	%	-	6,98	3,90
TOPLAM	S	34	43	77
	%	100	100	100

Tablo 22'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin ancak beşte birine yakını (% 17,65) yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda kibrit çöpleri, kürdanlar, nohut, fasulye vb. artık materyallerden yararlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlasının (% 79,07) artık materyallerden yararlanmadıkları dikkat çekmektedir.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,522 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarından, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda artık materyallerden yararlanmadıklarını görmek mümkündür. Yoğurma maddesi ile çalışmalarda çeşitli artık materyallerin kullanılması çocukların daha çok ilgisini çekeceği ve yara-

tıcılıklarını ortaya koymalarına yardımcı olacağı için, çalışmalarda öğretmenlerin artık materyaller vermeyi daha çok dikkate almalarının gerektiği söylenebilir.

TABLO 22

ÖĞRETMENLERİN YOĞURMA MADDELERİ İLE
ÇALIŞMALARDA ARTIK MATERYALLERDEN
YARARLANIP YARARLANMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	13	5	18
	%	38,24	11,63	23
KISMEN	S	15	4	19
	%	44,12	9,30	24,68
HAYIR	S	6	34	40
	%	17,65	79,07	51,95
TOPLAM	S	34	43	77
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 28,866 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,522$$

Tablo 23'e bakılınca görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinden biraz fazlası (% 20,59) yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda araç-gereçlerden faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin çok azının (% 4,65) araç-gereçlerden yararlandığı dikkat çekmektedir.

Uygulanan χ^2 sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,426 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda araç-gereçlerden yararlanmadıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgular, öğretmenlerin 25-30 cm boyunda oklava, merdane,

plastik pasta kalıpları, kutu kapakları, yassı tahta parçaları, makaralar vb. araç-gereçlerden yeterince yararlanmadıklarını ortaya koymaktadır. Çocukların ilgilerini arttırmak ve yaratıcılığa yöneltmek için, öğretmenlerin bu hususa daha titizlik göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 23

YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ARAÇ GEREÇLERDEN FAYDALANILIP FAYDALANILMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	7	2	9
	%	20,59	4,65	12
KISMEN	S	13	4	17
	%	38,24	9,30	22,08
HAYIR	S	14	37	51
	%	41,18	86,05	66,23
TOPLAM	S	34	43	77
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 17,096 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,426$$

Tablo 24'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte birine yakını (% 21,43) yoğurma maddesi ile yaptıkları çalışmalarda çocuklara verdikleri artık materyalleri üniteye uygun olarak seçtiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin dörtte birine yakını (% 22,22) artık materyalleri üniteye uygun olarak seçtikleri görülmüştür.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, öğretmenlerin yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara üniteye uygun artık materyaller vermeyi yeterince dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır. Ünite konusuna çocukların ilgilerini çekmek ve ünite konusunu kavramalarını kolaylaştırmak için, üniteye uygun artık materyallerin verilmesi önemli olduğundan, öğretmenlerin bu hususu daha çok dikkate almalarının gerektiği söylenebilir.

TABLO 24
YOĞURMA MADDELERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA
ARTIK MATERYALLERİN ÜNİTEYE UYGUN
OLARAK SEÇİLİP SEÇİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	6	2	8
	%	21,43	22,22	22
KISMEN	S	12	3	15
	%	42,86	33,33	40,54
HAYIR	S	10	4	14
	%	35,71	44,44	37,84
TOPLAM	S	28	9	37
	%	100	100	100

(2) Boya Çalışmaları İle İlgili Bulgular
ve Yorum

Tablo 25'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin ancak yirmide birinden fazlası (% 7,50) elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin üçte birine yakınının (% 31) boya çalışmalarına yer vermedikleri gözlenmiştir.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,399 olması da, bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemede, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer verdikleri görülmüştür. Ancak, yeterli kelime hazinesine sahip olmayan çocukların sözlü anlatımdan çok resim yapma yolunu seçtikleri, dil gibi resmin de bir anlatım aracı olduğu ve günlük programda her gün yer verilmesi gerekli elişi faaliyetlerinden birinin de boya çalışmalarının olması gerektiği dü-

şünülürse, bu oranın yetersiz olduğu söylenebilir.

Elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer vermeyen öğretmenlere görüşmede boya çalışmalarına yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin üçte ikisi (% 66,67) boya çalışmaları için oyun odasının fizikî şartlarının uygun olmadığını, üçte biri de (% 33,33) boya hazırlamak için uygun yer ve malzemenin temin edilemediğini ifade etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak, boyaları hazırlamak ve boya çalışmaları yapmak için okulöncesi eğitim kurumlarının fizikî şartlarının, araç-gereç ve malzemelerinin yetersiz olduğu söylenebilir.

TABLO 25

ELİŞİ FAALİYETLERİNDE BOYA ÇALIŞMALARINA
YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	29	69	98
	%	72,50	69	70
KISMEN	S	8	-	8
	%	20	-	5,71
HAYIR	S	3	31	34
	%	7,50	31	24,29
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$x^2 = 26,547 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,399$$

Tablo 26'ya bakılınca görüleceği gibi, görüşmede, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 75,68) boyalar ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak üçte birinden biraz fazlasının (% 37,68) çocukların gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına fırsat verdikleri görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,351 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin yarısına yakınının boyalar ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân vermedikleri görülmektedir. Boyalar ile yapılan serbest çalışmalar, çocukların kendilerini ifade etmelerine ve yaratıcı hayal güçlerini geliştirmelerine imkân sağladığı için, öğretmenlerin çocukları serbest çalışmaya yöneltmeye daha çok çaba sarfetmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 26

BOYALAR İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARIN GÖRDÜKLERİNİ, DÜŞÜNDÜKLERİNİ YAPMALARINA İMKÂN VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	28	26	54
	%	75,68	37,68	51
KISMEN	S	5	14	19
	%	13,51	20,29	17,92
HAYIR	S	4	29	33
	%	10,81	42,03	31,13
TOPLAM	S	37	69	106
	%	100	100	100

$$X^2 = 14,981 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,351$$

Tablo 27'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçüne yakını (% 70,27) çocukların boyalar ile yapılan çalışmalara istekle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemden ise, çocukların ancak yarıya yakınının

(% 44,93) boya çalışmalarına istekle katıldıkları dikkat çekmektedir.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,260 olması da ilişkinin varlığını ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, boya çalışmalarına çocukların yarısına yakın bir grubunun kısmen istekle katıldıkları, onda birinden fazlasının da istekle katılmadıkları görülmüştür.

TABLO 27

ÇOCUKLARIN BOYALAR İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	31	57
	%	70,27	44,93	54
KISMEN	S	6	29	35
	%	16,22	42,03	33,02
HAYIR	S	5	9	14
	%	13,51	13,04	13,21
TOPLAM	S	37	69	106
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 7,740 , sd = 2 , P < .05 , C = 0,260$$

Tablo 28'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 78,38) boya çalışmalarında pastel boyaya, dörtte birine yakını da (% 21,62) sulu boyaya yer verdiklerini açıklamışlardır. Gözlemde de, öğretmenlerin dörtte üçüne yakınının (% 71,01) pastel boyaya, dörtte birine yakınının da (% 23,19) sulu boyaya yer verdikleri görülmüştür.

Bu bulgular, boya çalışmalarında öğretmenlerin en

çok pastel boya çalışmalarına yer verdiklerini ortaya koymaktadır. Mum boya, tebeşir boyası, parmak boyası gibi değişik boya çeşitlerine yer verilmesi çocukların ilgilerini daha çok çekeceğinden boya çalışmalarına çocukların istekle katılmalarını sağlamak için, öğretmenlerin bu hususa daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

Görüşmede öğretmenlere sıklıkla kullandıkları boya çeşidine yer vermelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin yarısına yakını (% 48,65) hazır ve pratik olduğunu, dörtte birinden fazlası (% 29,73) çalışmaların daha iyi sonuç verdiğini, onda birinden fazlası (% 10,81) hazırlanmasının kolay olduğunu, yirmide birinden fazlası (% 8,11) fazlası çocukların daha çok hoşlandığı, çok azı da (% 2,70) çocuklar için daha yararlı olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, öğretmenlerin çoğunluğunun sıklıkla kullandıkları boya çeşidinin hazırlaması kolay ve pratik olduğu için tercih ettiklerini ortaya koymaktadır.

TABLO 28
ÖĞRETMENLERİN BOYA ÇEŞİTLERİNE
YER VERME SIKLIKLARI

Boya çeşitleri	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Kuru boya	-	-	3	4,35
Pastel Boya	29	78,38	49	71,01
Mum boya	-	-	1	1,45
Tebeşir boya	-	-	-	-
Parmak boyası	-	-	-	-
Sulu boya	8	21,62	16	23,19
Toplam	37	100	69	100

TABLO 29
BOYA ÇALIŞMALARINDA CANLI VE DEĞİŞİK
RENKLERE YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	28	40	68
	%	75,68	57,97	64
KISMEN	S	6	22	28
	%	16,22	31,88	26,42
HAYIR	S	3	7	10
	%	8,11	10,14	9,43
TOPLAM	S	37	69	106
	%	100	100	100

$$X^2 = 3,521 , \quad sd = 2 , \quad P > .05$$

Tablo 29'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 75,68) boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer verdiklerini, beşte birine yakını da (% 16,22) kısmen yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 57,97) boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer verdikleri, üçte birine yakınının da (% 31,88) kısmen yer verdikleri gözlenmiştir.

Uygulanan X^2 sınavında gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında manidar bir farklılık bulunamamıştır. Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen verilerin birbirine yakın olduğunu ortaya koymaktadır. Gözlem ve görüşmede evet ve kısmen deme oranlarının toplamına bakıldığında da sonucun birbirine yakın olduğunu görmek mümkündür.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin çoğunluğunun boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer verdikleri söylenebilir.

TABLO 30
BOYA ÇALIŞMALARINDA RENKLERİ TANITICI
KONUŞMALAR YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	22	5	27
	%	59,46	7,25	25
KISMEN	S	9	16	25
	%	24,32	23,19	23,58
HAYIR	S	6	48	54
	%	16,22	69,57	50,94
TOPLAM	S	37	69	106
	%	100	100	100

$$X^2 = 39,246 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,519$$

Tablo 30'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 59,46) boya çalışmalarında renkleri tanıtıcı konuşmalara ya da açıklamalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak onda birinden azının (% 7,25) boya çalışmalarında renkleri tanıtıcı konuşmalara ya da açıklamalara yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,519 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının boya çalışmalarında renkleri tanıtıcı açıklamalara yer vermedikleri görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin boya çalışmalarında, çocuklara renkleri tanıtıcı konuşmalara daha çok yer vererek bu fırsatı değerlendirmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 31
BOYA ÇALIŞMALARINDA PROJE ÇALIŞMALARINA
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	7	3	10
	%	18,92	5,08	10
KISMEN	S	23	1	24
	%	62,16	1,69	25
HAYIR	S	7	55	62
	%	18,92	93,22	64,58
TOPLAM	S	37	59	96
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 56,873 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,609$$

Tablo 31'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinden azı (% 18,92) boya faaliyetlerinde proje çalışmalarına yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (% 93,22) boya faaliyetlerinde proje çalışmalarına yer vermedikleri görülmüştür.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,609 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemede, öğretmenlerin ancak yirmide birinin boya faaliyetlerinde proje çalışmalarına yer verdikleri gözlenmiştir. Grup çalışmaları çocukların birlikte çalışma, işbirliği yapma, yardımlaşma, paylaşma gibi iyi alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olduğu ve güzel kompozisyonlar ortaya koymalarına fırsat sağladığı için öğretmenlerin, boya faaliyetlerinde grup çalışmalarına daha fazla yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 32
SULU BOYA İLE YAPILAN ÇEŞİTLİ ÇALIŞMALARLA
YER VERİLME SIKLIĞI

Sulu boya ile yapılan çeşitli çalışmalar	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Baskı	19	51,36	7	43,75
Püskürtme	-	-	2	12,50
Sihirli boya	3	8,10	1	6,25
Şeker boyası	2	5,40	-	-
Şekil çıkartma	7	18,92	1	6,25
Sulu boya ile resim yapma	6	16,22	5	31,25
Toplam	37	100	16	100

Tablo 32'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 51,36) sulu boya çalışmalarında baskı çalışmasına sıklıkla yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin yarısına yakınının (% 43,75) baskı çalışmasına yer verdikleri gözlenmiştir.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin çeşitli çalışmalara yer vermek için çaba gösterdikleri söylenebilir.

Tablo 33'e bakıldığında görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 45,95) sulu boya çalışmalarında kalın uçlu fırçalar kullandıklarını, dörtte birine yakını da (% 24,32) kısmen kalın uçlu fırçalar kullandıklarını açıklamışlardır. Gözlemde de, öğretmenlerin üçte birine yakınının (% 31,25) sulu boya çalışmalarında kalın uçlu fırçalar kullandıkları, üçte birinden fazlasının da (% 37,50) kısmen kalın uçlu fırçalar kullandıkları görülmüştür.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, öğretmenlerin çoğunluğunun sulu boya çalışmalarında kalın uçlu fırçalar kullanmak için, çaba sarfettiklerini ortaya koymakta-

dır. Ancak, öğretmenlerin bu hususa daha çok hassasiyet göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 33

BOYA ÇALIŞMALARINDA KALIN UÇLU FIRÇALARIN
KULLANILIP KULLANILMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	17	5	22
	%	45,95	31,25	42
KISMEN	S	9	6	15
	%	24,32	37,50	28,30
HAYIR	S	11	5	16
	%	29,73	31,25	30,19
TOPLAM	S	37	16	53
	%	100	100	100

TABLO 34

BOYA ÇALIŞMALARINDA RESİM SEHPALARININ
KULLANILIP KULLANILMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	6	1	7
	%	16,22	6,25	13
KISMEN	S	6	-	6
	%	16,22	-	11,32
HAYIR	S	25	15	40
	%	67,57	93,75	75,47
TOPLAM	S	37	16	53
	%	100	100	100

Tablo 34'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birine yakını (% 16,22) sulu boya çalışmalarında çocukların resim sehpaalarını kullanmalarına imkân sağladık-

larını, yine beşte birine yakını da (% 16,22) kısmen imkân sağladıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak yirmide birinden fazlasının (% 6,25) imkân sağladıkları görülmüştür.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, boya çalışmalarında öğretmenlerin resim sehpalарından yeterince yararlanmadıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin çocukların ayakta resim yapmaktan da hoşlandıklarını dikkate alarak onların zaman zaman ayakta resim yapmalarını sağlamak için, resim sehpalарında çalışmalarına daha çok fırsat vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 35
BOYA ÇALIŞMALARINDA DUVARDA ASILI TAHTALARDAN
YARARLANILIP YARARLANILMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	3	9	27	-	-	-
		%	8,11	18,37	34,18	-	-	-
KISMEN	X2	S	6	12	24	-	-	-
		%	16,22	24,49	30,38	-	-	-
HAYIR	X3	S	28	28	28	69	69	69
		%	75,68	57,14	35,44	100	100	100
TOPLAM		S	37	49	79	69	69	69
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,324$$

$$X2 \text{ ORT} = 1$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,391$$

$$S2 \text{ KARE} = 0$$

$$t = 4,321, \quad sd = 104, \quad P < .01$$

Tablo 35'e bakıldığında görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yirmide birinden fazlası (% 8,11) boya çalışmalarında duvarda resim yapmayı sağlayan asılı tahtalardan ya da kontroplıklardan yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

Gözlemde ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) boya çalışmalarında duvarda resim yapmayı sağlayan asılı tahtalardan ya da kontroplaklardan yararlanmadıkları görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin tamamının boya çalışmalarında çocukların duvarda resim yapmalarını sağlayan asılı tahtalardan yararlanmadıkları anlaşılmaktadır. Çocuklar el, kol gibi organlarının büyük kaslarını çalıştırmak ihtiyacında olduklarından zaman zaman kapılara, duvarlara resim yapmaktan hoşlanırlar. Bu nedenle, çocukların el ve kol gibi organlarının büyük kaslarını çalıştırmalarına imkân sağlamak ve kapılara, duvarlara resim yapmalarını önlemek için, öğretmenlerin, çocuklara duvarda resim yapmalarına imkân sağlayan tahtalardan yararlanmalarına fırsat vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 36

BOYA ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN YERDE RESİM YAPMALARINA FIRSAT VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	3	9	27	2	6	18
		%	8,11	18,37	34,18	2,90	8,22	21,18
KISMEN	X2	S	6	12	24	-	-	-
		%	16,22	24,49	30,38	-	-	-
HAYIR	X3	S	28	28	28	67	67	67
		%	75,68	57,14	35,44	97,10	91,78	78,82
TOPLAM		S	37	49	79	69	73	85
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,324$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,057$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,391$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,114$$

$$t = 2,850, \quad sd = 104, \quad P < .01$$

Tablo 36'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yirmide birinden fazlası (% 8,11) boya çalışmasında çocukların yerde resim yapmalarına fırsat verdiklerini, beşte birine yakını da (% 16,22) kısmen fırsat verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin çok azının (% 2,90) çocukların yerde resim yapmalarına fırsat verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarından, öğretmenlerin tamamına yakınının boya çalışmalarında çocukların yerde resim yapmalarına fırsat vermediklerini görmek mümkündür. Çocuklar büyük resim yapmaktan, zaman zaman da yerde resim çalışmaktan hoşlanırlar. Bu nedenle, öğretmenlerin boya çalışmalarında çocukların yerde resim çalışmalarına fırsat vermesinin gerektiği söylenebilir.

(3). Kağıt İşleri Çalışmaları ile İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 37

ELİŞİ FAALİYETLERİNDE KAĞIT İŞLERİ İLE ÇALIŞMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	54	80
	%	65	54	57
KISMEN	S	8	-	8
	%	20	-	5,71
HAYIR	S	6	46	52
	%	15	46	37,14
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 27,997 , \text{sd} = 2 , P < .01 , C = 0,408$$

Tablo 37 incelendiğinde, görüşmede öğretmenlerin beşte bire yakını (% 15) elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmalara yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin yarıya yakınının (% 46) elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmalara yer vermedikleri gözlenmiştir.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,408 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar çocukların elbecerilerini, el-göz koordinasyonlarını, küçük kaslarını, yaratıcı hayal güçlerini geliştirmelerine, çalışmalarda kullanılacak araç ve gereçleri tanımalarına ve bir eser ortaya koymanın mutluluğunu duymalarına imkân sağladığı ve günlük programda her gün yer verilmesi gerekli çalışmalardan birinin de kağıt işleri olması gerektiği düşünülürse kağıt işlerine yer verme oranının yetersiz olduğu söylenebilir.

Elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmalara yer vermeyen öğretmenlerle görüşmede, yer vermemelerin en önemli sebebi sorulduğunda öğretmenlerin yarısı (% 50) kağıt işleri için gerekli araç-gerecin olmadığını, üçte biri (% 33,33) kağıt işleri ile yapılan çalışmaların etrafı çok kirlettiğini, beşte birine yakını da (% 16,67) çocukların ilgi duymadığını ifade etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin kağıt işleri ile yapılan çalışmaların çocuklara sağlayacağı faydaları yeterince dikkate almadıkları söylenebilir.

TABLO 38
KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA ÇOCUKLARA
ÖRNEKLER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	14	41	55
	%	41,18	75,93	63
KISMEN	S	8	7	15
	%	23,53	12,96	17,05
HAYIR	S	12	6	18
	%	35,29	11,11	20,45
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 11,362 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,338$$

Tablo 38'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 35,29) kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istemediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, ancak onda birinden fazlasının (% 11,11) örnekler vermedikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,338 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemde, öğretmenlerin dörtte üçünün kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istedikleri gözlenmiştir. Kağıt işleri ile yapılan çalışmaların, çocuklara beklenen yararları sağlması, çalışmalarını verilen örneğe benzetemeyen çocukların üzülmemesi ve çalışmalara karşı ilgilerinin azalmaması için, öğretmenlerin çocuklara örnekler vermekten kaçınmalarının gerektiği söylenebilir.

TABLO 39
KAĞIT İŞLERİ ÇALIŞMALARINDA ÇOCUKLARIN
İLAVELER VE DEĞİŞİKLİKLER YAPMALARINA
İMKÂN VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	23	8	31
	%	67,65	14,81	35
KISMEN	S	7	18	25
	%	20,59	33,33	28,41
HAYIR	S	4	28	32
	%	11,76	51,85	36,36
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 26,944 , \text{sd} = 2 , P < .01 , C = 0,484$$

Tablo 39'dan anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası (% 67,65) kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocukların ilaveler ve değişiklikler yapmalarına imkân verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak beşte birinden azının (% 14,81) kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara ilaveler ve değişiklikler yapmaları için, fırsat verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,484 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin yarısından fazlasının kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocukların ilaveler ve değişiklikler yapmalarına imkân vermedikleri görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocukları amaçlar doğ-

rultusunda yönlendirerek ilaveler ve değişiklikler yapmalarına daha çok fırsat vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 40
ÇOCUKLARIN KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	23	21	44
	%	67,65	38,89	50
KISMEN	S	4	24	28
	%	11,76	44,44	31,82
HAYIR	S	7	9	16
	%	20,59	16,67	18,18
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 10,630 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,312$$

Tablo 40'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası (% 67,65) kağıt işleri ile yapılan çalışmalara çocukların istekle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, çocukların ancak üçte birinden biraz fazlasının (% 38,89) çalışmalara istekle katıldıkları görülmüştür.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,312 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen bulgulardan, çocukların kağıt işleri ile yapılan çalışmalara istekle katılmalarını sağlamak için, öğretmenlerin bir çaba içinde oldukları anlaşılmaktadır. Ancak, istekle katılma oranını artırmak için, öğretmenlerin çalışmalarda örnekler vermekten kaçınmaya, çocukların ilaveler ve değişiklikler yapma-

larına imkân vermeye, yaşlarına ve gelişim düzeylerine uygun çalışmalar seçmeye daha çok hassasiyet göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 41
KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN TEMEL
TEKNİKLERE YER VERİLME SIKLIĞI

Kağıt işlerinde kullanılan temel teknikler	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Kağıdı yırtma	4	11,76	5	9,26
Kağıdı kesme	14	41,18	33	61,11
Kağıdı katlama	16	47,06	15	27,78
Kağıdı yuvarlama	-	-	1	1,85
Toplam	34	100	54	100

Tablo 41'e bakıldığında görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 41,18) kağıt işlerinde kullanılan temel tekniklerden sıklıkla kağıdı kesme tekniğine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin üçte ikisine yakınının (% 61,11) kağıdı kesme tekniğine sıklıkla yer verdikleri görülmüştür.

Elde edilen bulgulardan, öğretmenlerin en çok kağıdı kesme tekniğine yer verdikleri anlaşılmaktadır. Ancak, öğretmenlerin değişik tekniklere de yer vermek için çaba gösterdikleri söylenebilir.

Görüşmede, öğretmenlere kağıt işlerinde en çok kullandığınız kağıt çeşidi hangisidir diye sorulduğunda, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (% 88,24) elişi kağıdını, yirmide birinden fazlası (% 8,82) fon kağıdını, çok azı da (% 2,94) teksir kağıdını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının (% 68,52) elişi kağıdı, dörtte birine yakınının (% 22,22) fon kağıdı, yirmide birinden fazlasının (% 7,40) teksir kağıdı ve çok azının da (% 1,86) mecmua kağıdı kullandıkları görülmüştür.

Bu bulgular, kağıt işlerinde öğretmenlerin en çok elişi kağıdı kullandıklarını ortaya koymaktadır. Kağıt işlerinde kullanmak için büyük kağıtlara ihtiyaç yoktur. Bu, çalışmalarda eski mecmualar, gazeteler, sigara, şeker ve çikolota kağıtlarından çıkan yaldızlı kağıtlar da değerlendirilebilir.

TABLO 42

KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA
ÖĞRETMENLERİN ÇEŞİTLİ KAVRAMLARI
KAZANDIRICI ÇALIŞMALARLA
YER VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	19	4	23
	%	55,88	7,41	26
KISMEN	S	9	13	22
	%	26,47	24,07	25
HAYIR	S	6	37	43
	%	17,65	68,52	48,86
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$X^2 = 29,855 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,503$$

Tablo 42'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin yarısından fazlası (% 55,88) kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda renk, sayı, şekil, kısa-uzun, büyük-küçük vb. kavramları kazandırıcı çalışmalara ve konuşmalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak onda birinden azının (% 7,41) yer verdikleri gözlenmiştir.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,503 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda renk, sayı, şekil, kısa-uzun, vb. kavramları kazandırıcı çalışmalara ve konuşmalara yer vermedikleri görülmüştür. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar çocuklara bazı kavramları kazandırmak için, uygun bir fırsat olduğundan öğretmenlerin bu hususu dikkate alarak kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda kavramları kazandırıcı çalışma ve açıklamalara daha fazla yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 43

KAĞIT İŞLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA PROJE ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	13	8	21
	%	38,24	14,81	24
KISMEN	S	17	1	18
	%	50	1,85	20,45
HAYIR	S	4	45	49
	%	11,76	83,33	55,68
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 47,633, \text{ sd} = 2, P < .01, C = 0,592$$

Tablo 43'e bakıldığında görüldüğü gibi, görüşmede, öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 38,24) kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda proje çalışmalarına yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin beşte birinden azının (% 14,81) proje çalışmalarına yer verdikleri görülmüştür.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,592 olması da bu ilişkinin yüksek ol-

duğunu ifade etmektedir.

Gözlemeden elde edilen verilerden, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda proje çalışmalarına yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Grup çalışmaları çocukların birlikte çalışma, işbirliği yapma, yardımlaşma, paylaşma gibi iyi alışkanlıkları kazanmalarına ve ferdî olarak yaptıkları çalışmaları biraraya getirerek güzel bir kompozisyon oluşturmalarına fırsat sağladığından, öğretmenlerin kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda grup çalışmalarına daha fazla yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 44

KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN MAKASLARIN NİTELİKLİ OLMASININ DİKKATE ALINIP ALINMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	22	39	61
	%	64,71	72,22	69
KISMEN	S	7	5	12
	%	20,59	9,26	13,64
HAYIR	S	5	10	15
	%	14,71	18,52	17,05
TOPLAM	S	34	54	88
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 2,311 , \quad sd = 2 , \quad P > .05$$

Tablo 44'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisinden azı (% 64,71) kağıt işlerinde kullandıkları makasların uçlarının küt ve iyi kesen nitelikte olmasını dikkate aldıklarını, beşte birinden biraz fazlası da (% 20,59) kısmen dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin dörtte üçüne yakınının (%72,22) kağıt işlerinde kullanılan makasların uçlarının küt ve iyi kesen nitelikte olmasını dikkate aldıkları, yirmide birinden fazlasının da (% 9,26) kısmen dikkate aldıkları görül-

müştür.

Uygulanan X^2 sınavında gözlem ile görüşmeden elde edilen sonuçlarda manidar bir farklılık bulunamamıştır. ($P > .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen verilerin birbirine yakın olduğunu ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kağıt işlerinde kullanılan makasların ucunun küt ve iyi kesen nitelikte olmasını dikkate aldıkları söylenebilir.

TABLO 45
KAĞIT İŞLERİNDE KULLANILAN YAPIŞTIRICI-
CİNİN ÖĞRETMENLER TARAFINDAN
HAZIRLANIP HAZIRLANMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X_1	S	4	12	36	2	6	18
		%	11,76	25	42,86	3,70	10	23,68
KISMEN	X_2	S	6	12	24	2	4	8
		%	17,65	25	28,57	3,70	6,67	10,53
HAYIR	X_3	S	24	24	24	50	50	50
		%	70,59	50	28,57	92,59	83,33	65,79
TOPLAM		S	34	48	84	54	60	76
		%	100	100	100	100	100	100

$$X_1 \text{ ORT} = 1,411$$

$$X_2 \text{ ORT} = 1,111$$

$$S_1 \text{ KARE} = 0,491$$

$$S_2 \text{ KARE} = 0,176$$

$$t = 2,518, \text{ sd} = 86, P < .05$$

Tablo 45'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin onda birinden fazlası (% 11,76) kağıt işlerinde kullandıkları yapıştırıcıyı kendilerinin hazırladıklarını, beşte birine yakını da (% 17,65) kısmen kendilerinin hazırladığını ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin tamamına yakınının (% 92,59) yapıştırıcıyı kendilerinin hazırlamadıkları gözlenmiştir.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin yapıştırıcı kullanmada ekonomiklik ilkelerine yeterince uymadıkları söylenebilir.

(4) Artık Materyaller İle Yapılan Çalışmalarla İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 46

ELİŞİ FAALİYETLERİNDE ARTIK MATERYALLERLE ÇALIŞMALARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	24	11	35
	%	60	11	25
KISMEN	S	12	1	13
	%	30	1	9,29
HAYIR	S	4	88	92
	%	10	88	65,71
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 79,769 , \quad sd = 2 , \quad P < .01 , \quad C = 0,602$$

Tablo 46'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 60) elışı faaliyetlerinde artık materyallerle çalışmalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin ancak beşte birinden azının (% 11) artık materyaller ile yapılan çalışmalara yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,602 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemde öğretmenlerin % 88 gibi büyük bir çoğunluğunun elışı faaliyetlerinde artık materyaller ile çalışmalara yer vermedikleri görülmüştür. Artık materyaller ile yapılan çalışmalar çocukların elbecerilerini, yaratıcı hayal güçlerini geliştirmelerine ve çeşitli materyalleri biraraya getirerek yeni bir eser ortaya koymalarına imkân sağladığı ve günlük programda her gün yer verilmesi gerekli çalışmalardan birinin de artık materyaller ile çalışmaların olması gerektiği düşünülürse, artık materyaller ile çalışmalara yer verme oranının oldukça düşük olduğu söylenebilir.

Elişi faaliyetlerinde artık materyallerle çalışmalara yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin yarısı (% 50) artık materyalleri çocukların kullanabilecekleri şekle getirmek için, gerekli zamanlarının olmadığını, dörtte biri (% 25) artık materyalleri muhafaza edecek imkânlarının olmadığını, yine dörtte biri de (% 25) çocukların ve velilerin artık materyal toplamada yardımcı olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak, artık materyalleri toplamada ve onları çocukların çalışabilecekleri şekle getirmede öğretmenlerin yeterince çaba göstermedikleri söylenebilir.

Tablo 47'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 41,67) artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istediklerini, onda birinden fazlası da (% 13,89) kısmen örnekler verdiklerini açıklamışlardır. Gözlemde de, öğretmenlerin yarısının (% 50) artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istedikleri, yirmide birinden fazlasının da (% 8,33) kısmen örnek verdikleri görülmüştür.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, öğretmenlerin yarısına yakınının, artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istemediklerini ortaya koymaktadır. Çalışmalarda çocuklara örnekler verilmesi onların yaratıcılığını engelle-

yeceği gibi, çalışmalarını örneğe benzetemeyen çocukların üzülmelerine ve faaliyete ilgisinin azalmasına neden olacağından öğretmenlerin örnek vermemeye daha çok titizlik göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 47

ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA
ÇOCUKLARA ÖRNEKLER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	15	6	21
	%	41,67	50	44
KISMEN	S	5	1	6
	%	13,89	8,33	12,50
HAYIR	S	16	5	21
	%	44,44	41,67	43,75
TOPLAM	S	36	12	48
	%	100	100	100

TABLO 48

ÇOCUKLARIN ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞ-
MALARDA İSTEKLE KATILIP KATILMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	17	3	20
	%	47,22	25	42
KISMEN	S	14	8	22
	%	38,89	66,67	45,83
HAYIR	S	5	1	6
	%	13,89	8,33	12,50
TOPLAM	S	36	12	48
	%	100	100	100

Tablo 48'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin

yarısına yakını (% 47,22) çocukların artık materyaller ile yapılan çalışmalara istekle katıldıklarını, üçte birinden fazlası da (% 38,89) kısmen istekle katıldıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde de, çocukların dörtte birinin (% 25) artık materyaller ile yapılan çalışmalara istekle katıldıkları, üçte ikisinin de (% 66,67) kısmen istekle katıldıkları gözlenmiştir.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, çocukların artık materyallerle yapılan çalışmalara istekle katıldıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak da, çocukların artık materyallerle yapılan çalışmalardan hoşlandıkları söylenebilir.

TABLO 49

ARTIK MATERYALLER İLE YAPILAN ÇALIŞMALARDA PROJE ÇALIŞMALARINA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X_1	S	9	27	81	-	-	-
		%	25	37,50	50	-	-	-
KISMEN	X_2	S	18	36	72	1	2	4
		%	50	50	44,44	8,33	15,38	26,67
HAYIR	X_3	S	9	9	9	11	11	11
		%	25	12,50	5,56	91,67	84,62	73,33
TOPLAM		S	36	72	162	12	13	15
		%	100	100	100	100	100	100

$$X_1 \text{ ORT} = 2$$

$$X_2 \text{ ORT} = 1,083$$

$$S_1 \text{ KARE} = 0,514$$

$$S_2 \text{ KARE} = 8,333$$

$$t = 4,288, \quad sd = 46, \quad P < .01$$

Tablo 49 incelendiğinde görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte biri (% 25) artık materyaller ile yapılan çalışmalarda proje çalışmalarına yer verdiklerini, yarısı da (% 50) kısmen yer verdiklerini açıklamışlardır. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak yirmide birinden fazla-

sının (% 8,33) kısmen proje çalışmalarına yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin tamamına yakınının, artık materyaller ile yapılan faaliyetlerde proje çalışmalarına yer vermedikleri görülmüştür. Artık materyaller ile yapılan çalışmalar proje çalışmalarını için, uygun olduğundan öğretmenlerin artık materyaller ile yapılan faaliyetlerde proje çalışmalarına daha çok yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

b İlgi Köşeleri ile İlgili Bulgular ve Yorum

(1) Kitap Köşesi ile İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 50

OYUN ODASINDA KİTAP KÖŞESİNE
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	15	45	135	3	9	27
		%	37,50	56,96	72,19	20	42,86	69,23
KISMEN	X2	S	9	18	36	-	-	-
		%	22,50	22,78	19,25	-	-	-
HAYIR	X3	S	16	16	16	12	12	12
		%	40	20,25	8,56	80	57,14	30,77
TOPLAM		S	40	79	187	15	21	39
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,975$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,4$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,794$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,685$$

$$t = 2,170, \text{ sd} = 53, P < .05$$

Tablo 50'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 37,50) oyun odasında kitap köşesi-

ne yer verdiklerini, dörtte birine yakını (% 22,50) kısmen yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin beşte birinin (% 20) oyun odasında kitap köşesine yer verdikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemede öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, oyun odasında kitap köşesine yer vermedikleri gözlenmiştir. Çocukların kitabın sayfalarını çevirmekten, resimlerine bakmaktan, gördüklerini anlatmaktan hoşlandıklarını gözönüne alarak, yeni bilgiler edinmelerini sağlamak ve geleceğe hazırlamak açısından kitaplar önemli olduğundan öğretmenlerin oyun odasında kitap köşesi düzenlemeye daha çok çaba sarfetmelerinin gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, oyun odasında kitap köşesine yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası (% 68,75) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olmasını, onda birinden fazlası (% 12,50) kitap köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmadığını, yine onda birinden fazlası (% 12,50) kitap köşesi düzenlemek için zamanlarının olmadığını, yirmide birinden fazlası (% 6,25) kitapların yıpranmasını önlemek için yer vermediklerini ifade etmişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak, okulöncesi eğitim kurumlarının fizikî şartlarının, araç-gereçlerinin yetersiz olduğu, ancak öğretmenlerin de kitap köşesi düzenlemek için, yeterince çaba sarfetmedikleri söylenebilir.

Tablo 51'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 58,33) kitap köşesini oyun odasının sessiz, aydınlık, diğer köşelerden ayrı ve trafiğin yoğun olmadığı bir yerde düzenlediklerini, beşte birine yakını da (% 16,67) kısmen uygun bir yerde düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin üçte birinin (%33,33) uygun bir yerde düzenledikleri, üçte ikisinin de (% 66,67) kısmen uygun bir yerde düzenledikleri görülmüştür.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin kitap kö-

şesini oyun odasının sessiz, aydınlık, diğer köşelerden ayrı ve trafiğin yoğun olmadığı bir yerde düzenlemeye çaba sarfettikleri söylenebilir.

TABLO 51

KİTAP KÖŞESİNİN OYUN ODASININ SESSİZ,
AYDINLIK, TRAFİĞİN YOĞUN OLMADIĞI BİR
YERİNDE DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	14	1	15
	%	58,33	33,33	56
KISMEN	S	4	2	6
	%	16,67	66,67	22,22
HAYIR	S	6	-	6
	%	25	-	22,22
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

TABLO 52

KİTAP KÖŞESİNDE KİTAPLARIN ÇOCUKLARIN
BOYLARINA UYGUN YÜKSEKLİKTEKİ
RAFLARA KONUP KONMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	13	1	14
	%	54,17	33,33	52
KISMEN	S	6	2	8
	%	25	66,67	29,63
HAYIR	S	5	-	5
	%	20,83	-	18,52
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

Tablo 52'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin

yarısından fazlası (% 54,17) kitap köşesinde kitapları çocukların boylarına uygun yükseklikteki raflara koyduklarını, dörtte biri de (% 25) kısmen uygun yükseklikteki raflara koyduklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin üçte birinin (% 33,33) kitap köşesinde kitapları çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara koydukları, üçte ikisinin de (% 66,67) kısmen uygun yükseklikte raflara koydukları görülmüştür.

Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin kitap köşesinde kitapları çocukların boylarına uygun yükseklikteki raflara koymak için, çaba sarfettikleri söylenebilir.

TABLO 53
KİTAP KÖŞESİNDE DEĞİŞİK BOYUTLARDA KİTAPLARA
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	15	1	16
	%	62,50	33,33	59
KISMEN	S	5	1	6
	%	20,83	33,33	22,22
HAYIR	S	4	1	5
	%	16,67	33,33	18,52
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

Tablo 53'den de anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 62,50) kitap köşesinde değişik boyutlarda kitaplar bulduklarını, beşte birinden fazlası da (% 20,83) kısmen bulduklarını açıklamışlardır. Gözlemde ise, öğretmenlerin üçte birinin (% 33,33) kitap köşesinde değişik boyutlarda kitaplar buldukları, üçte birinin (% 33,33) kısmen buldukları, diğer üçte birinin de (% 33,33) bulmadıkları görülmüştür.

Bu bulgular, öğretmenlerin kitap köşesinde değişik boyutlarda kitaplar buldurmak için, çaba sarfettiklerini

ortaya koymaktadır. Ancak, kitap köşesinde değişik boyutlardaki kitapların bulundurulması çocukların köşeye ilgilerini artıracığından bu hususa daha çok hassasiyet gösterilmesinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 54

KİTAP KÖŞESİNDE SAYFALARI KOPMUŞ, DAĞILMIŞ, YIRTILMIŞ KİTAPLARIN BULUNUP BULUNMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	5	-	5
	%	20,83	-	19
KISMEN	S	6	2	8
	%	25	66,67	29,63
HAYIR	S	13	1	14
	%	54,17	33,33	51,85
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

Tablo 54'e bakıldığında da görüldüğü gibi, görüşme de öğretmenlerin beşte birinden fazlası (% 20,83) kitap köşesinde sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitaplar bulduklarını, dörtte biri de (% 25) kısmen bulduklarını açıklamışlardır. Gözlemde ise, öğretmenlerin üçte ikisinin (% 66,67) kitap köşesinde sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitapları kısmen buldukları, üçte birinin de (% 33,33) buldurmadıkları görülmüştür.

Bu bulgular, kitap köşesinde sayfaları kopmuş, yırtılmış, dağılmış kitaplar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kitap köşesinde yıpranmış kitapların çocuklarla birlikte onarıldıktan sonra kitap köşesine konulması onların kitaba saygı duyma ve koruma alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olacağından, öğretmenlerin bu hususa daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 55
KİTAP KÖŞESİNDE KÜÇÜK BİR MASA VE SANDALYELERİN
BULUNDURULUP BULUNDURULMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	5	-	5
	%	20,83	-	19
KISMEN	S	5	-	5
	%	20,83	-	18,52
HAYIR	S	14	3	17
	%	58,33	100	62,96
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

Tablo 55'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinden fazlası (% 20,83) kitap köşesinde çocukların rahatça kitap bakabilmeleri için küçük bir masa ve sandalyeler bulundurduklarını, yarısından fazlası da (% 58,33) bulundurmadıklarını açıklamışlardır. Gözlemde ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) kitap köşesinde küçük bir masa ve sandalyeler bulundurmadıkları görülmüştür.

Gözlemden elde edilen veriler, öğretmenlerin kitap köşesinde çocukların rahatça kitap bakabilmelerine imkân sağlamak için, küçük bir masa ve sandalyelere yer vermediklerini ortaya koymaktadır. Görüşmede, öğretmenlerin bir kısmının dikkate aldıkları yönündeki görüşleri ise kendilerinin değerlendirileceği düşüncesinden kaynaklanabilir.

Tablo 56'da görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte biri (% 25) kitap köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olmasını dikkate aldıklarını, beşte birinden fazlası da (% 20,83) kısmen dikkate aldıklarını açıklamışlardır. Gözlemde, kitap köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin tamamının (% 100) diğerlerinden farklı olmadığı görülmüştür.

Gözlemden elde edilen veriler, öğretmenlerin tamamının kitap köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olmasını dikkate almadıklarına ortaya koymaktadır. Farklı özellikteki masa ve sandalyeler kitap köşesini cazip hale getirerek, çocukların ilgilerini daha çok çekeceğinden öğretmenlerin bu hususa dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 56
KİTAP KÖŞESİNDE BULUNAN MASA VE SANDALYELERİN
DİĞERLERİNDEN FARKLI OLMASININ
DİKKATE ALINIP ALINMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	6	-	6
	%	25	-	22
KISMEN	S	5	-	5
	%	20,83	-	18,52
HAYIR	S	13	3	16
	%	54,17	100	59,26
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

Tablo 57'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinden fazlası (% 20,83) kitap köşesinde çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölüm düzenlediklerini, dörtte birinden fazlası da (% 29,17) kısmen düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemden ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) kitap köşesinde çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölüm düzenlemedikleri görülmüştür.

Gözlemden elde edilen veriler, öğretmenlerin kitap köşesinde çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölümü düzenlemediklerini ortaya koymaktadır. Çocuklar zaman zaman yerde oturarak kitap bakmaktan hoşlandıklarından onların köşeye ilgilerini çekmek için,

yerde oturarak kitap bakmalarına imkân sağlayan bir düzenlemeye yer vermenin yararlı olacağı söylenebilir. Görüşmede öğretmenlerin bir kısmının düzenledikleri yönündeki görüşlerini psikolojik nedenlerle ihtiyatla karşılamak gerekir.

TABLO 57

KİTAP KÖŞESİNDE ÇOCUKLARIN DİLEDİKLERİNDE
YERE OTURARAK KİTAP BAKABİLECEKLERİ BİR
BÖLÜMÜN DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	5	-	5
	%	20,83	-	19
KISMEN	S	7	-	7
	%	29,17	-	25,93
HAYIR	S	12	3	15
	%	50	100	55,56
TOPLAM	S	24	3	27
	%	100	100	100

(2) Evcilik Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum

Tablo 58'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 57,50) oyun odasında evcilik köşesine yer verdiklerini, dörtte birinden fazlası da (% 27,50) kısmen yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 53,33) oyun odasında evcilik köşesine yer verdikleri, dörtte birinden fazlasının da (% 26,67) kısmen yer verdikleri görülmüştür.

Gözlem ve görüşme sonuçlarından, öğretmenlerin çoğunluğunun, oyun odasında evcilik köşesine yer vermek için, çaba sarfettikleri görülmektedir. Sonuçta yer veren öğretmenlerin çocukların yetişkinleri taklit etmekten, onlar gibi davranmaktan hoşlandıklarını dikkate aldıkları ve onların kendi cinsel kimliklerini kazanarak gelecekteki rollerine hazırlanmalarında, kendilerini ifade etmelerine imkân sağ-

lamada, yaratıcı hayal güçlerini geliştirmede evcilik köşesinin rolünü yeterince benimsemiş oldukları söylenebilir.

Görüşmede, oyun odasında evcilik köşesine yer veremeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli nedeni nedir diye sorulduğunda, öğretmenlerin yarısı (% 50) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, yarısı da (% 50) evcilik köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmadığını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, oyun odasının fizikî şartlarının ve evcilik köşesi için gerekli olan oyun araç-gereçlerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, evcilik köşesi için gerekli olan bazı oyuncak ve oyun araç-gereçlerinin öğretmenler tarafından hazırlanabileceği gibi, velilerden de yardım isteyerek sağlanabileceği söylenebilir.

TABLO 58
OYUN ODASINDA EVCİLİK KÖŞESİNE
YER VERİLİP VERİLMEĞİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	23	8	31
	%	57,50	53,33	56
KISMEN	S	11	4	15
	%	27,50	26,67	27,27
HAYIR	S	6	3	9
	%	15	20	16,36
TOPLAM	S	40	15	5555
	%	100	100	100

TABLO 59
EVCİLİK KÖŞESİNDE NE GİBİ ARAÇ
VE GEREÇLERİN BULUNDUĞU

Evcilik köşesinde bulunması gerekli oyuncak ve oyun araç gereçleri	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Dolaplar	12	6,64	2	3,13
Sandalyeler	12	6,64	5	7,25
Bebekler	16	8,14	9	14,10
Bebekler için çeşitli giyecekler	10	5,52	2	3,13
Bebek arabaları	7	3,87	2	3,13
Yatak	14	7,73	5	7,25
Yorgan	14	7,73	2	3,13
Yastık	15	8,29	4	6,50
Mutfak malzemeleri (tabak, tencere vb.)	21	11,60	7	11
Ütü	11	6,08	4	6,50
Ütü masası	6	3,31	3	5
Temizlik araçları (süpürge, faraş vb.)	6	3,31	1	2
Çamaşır ipi, mandal	-	-	-	-
Dolgu oyuncaklar	10	5,52	5	7,25
Fasulye torbaları	6	3,31	-	-
Ayna	12	6,64	-	-
Divan	-	-	6	9,38
Yer minderi	-	-	5	7,25
Beşik	9	4,97	1	2
Sehpa	-	-	1	2
Toplam	181	100	64	100

Tablo 59'da görüldüğü gibi, evcilik köşesinde bulun-

ması gereken oyuncak ve oyun araç-gereçleri konusunda gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında fark vardır. Görüşmede öğretmenler, evcilik köşesinde oyuncak ve oyun araç-gereçlerine daha fazla yer verdiklerini ifade etmelerine rağmen, gözlemede, oyuncak ve oyun araç-gereçlerinin oldukça yetersiz olduğu görülmüştür.

Görüşmede, öğretmenlere evcilik köşesinde yetişkinlere ait giyeceklerden hangilerine yer veriyorsunuz diye sorulduğunda, öğretmenlerin % 33,33'ü çantalara, % 14,58'i kemerlere, % 14,58'i kolye, bilezik gibi süs eşyalarına, % 12,50'si çeşitli şapkalara, % 12,50'si önlüklere, %4,17'si kısa topuklu bayan ayakkabılarına, % 4,17'si eteklere, % 4,17'si elbiselere yer verdiklerini açıklamışlardır.

Gözlem sonuçlarında ise, evcilik köşesinde yetişkinlere ait giyecek ve süs eşyalarından ancak iki adet çantaya, bir adet etek ve bir adet de elbiseye rastlanmıştır.

Gözlem sonuçlarından, evcilik köşesinde yetişkinlere ait giyecek ve eşyaların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak, çocuklar yetişkinlere ait giyecekleri giymekten ve eşyaları kullanmaktan hoşlandıklarından evcilik köşesinin çocukların daha çok ilgilerini çekmesi için, öğretmenlerin bu hususu daha çok dikkate almalarının gerektiği söylenebilir.

Tablo 60'da görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte bire yakını (17,65) evcilik köşesinin etrafını bir paravana ya da dolaplarla çevirdiklerini, üçte ikisi de (% 67,65) çevirmediğini açıklamışlardır. Gözlemede de öğretmenlerin beşte birine yakınının (% 16,67) evcilik köşesinin etrafını bir dolap ya da paravana ile çevirdikleri, dörtte üçünün de (% 75) çevirmediği gözlenmiştir.

Görüşme ve gözlem sonuçlarından, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun evcilik köşesinin etrafını bir paravana ya da dolaplarla çevirmediği görülmektedir. Evcilik köşesinin etrafının bir paravana ya da dolaplarla çevrilmesi çocukların kendilerini rahat hissederek içlerinden geldiği gibi hareket etmelerine imkân sağlayacağından öğretmenlerin, bu hususu daha çok dikkate almalarının gerektiği

söylenbilir.

TABLO 60

EVCİLİK KÖŞESİNİN ETRAFİNIN BİR PARAVANA
YA DA DOLAPLARLA ÇEVİRİLİP ÇEVİRİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	6	2	8
	%	17,65	16,67	17
KISMEN	S	5	1	6
	%	14,71	8,33	13,04
HAYIR	S	23	9	32
	%	67,65	75	69,57
TOPLAM	S	34	12	46
	%	100	100	100

(3) Blok Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 61

OYUN ODASINDA BLOK KÖŞESİNE
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	8	1	9
	%	20	6,67	16
KISMEN	S	8	1	9
	%	20	6,67	16,36
HAYIR	S	24	13	37
	%	60	86,67	67,27
TOPLAM	S	40	15	55
	%	100	100	100

Tablo 61'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte biri (% 20) oyun odasında blok köşesine yer verdiklerini, üçte ikiye yakını da (% 60) yer vermediklerini ifade

etmişlerdir. Gözlemde ise, ancak yirmide birinden fazlasının (% 6,67) oyun odasında blok köşesine yer verdikleri, yine yirmide birinden fazlasının da (% 6,67) kısmen yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Gözlemden elde edilen veriler, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun oyun odasında blok köşesine yer vermediklerini ortaya koymaktadır. Blok köşesi çocukların yaratıcı hayal güçlerini ortaya koymalarına, büyük ve küçük kaslarının gelişmesine, yardımlaşma, paylaşma gibi iyi alışkanlık-kazanmalarına, yeni ve değişik eserler ortaya koymalarına imkân sağladığından öğretmenlerin oyun odasında blok köşesine yer vermek için, daha çok çaba göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, oyun odasında blok köşesine yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin yarısı (% 50) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, yarısı da (% 50) blok köşesi için gerekli araç ve gereçlerinin olmadığını açıklamışlardır.

Bu bulgular, okulöncesi eğitim kurumlarında oyun odalarının fizikî şartlarının ve araç-gereçlerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 62'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte biri (% 25) blok köşesini diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynayabilmelerine imkân sağlayan bir yerde düzenlediklerini, yarısı da (% 50) kısmen uygun bir yerde düzenlediklerini açıklamışlardır. Gözlemde de, öğretmenlerin yarısının (%50) blok köşesini diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynayabilmelerine imkân sağlayan bir yerde düzenledikleri, yarısının da (% 50) kısmen uygun olan bir yerde düzenledikleri görülmüştür.

Bu bulgular, görüşme ve gözlemde öğretmenlerin blok köşesinin diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynamasına imkân sağlayan bir yerde düzenlemeyi dikkate almaya çaba sarfettiklerini ortaya koymaktadır. Görüşmede, öğretmenlerin dörtte birinin

dikkate almadıkları yönündeki görüşleri de oyun odasının fiziki şartlarının yetersiz olduğunu belirtmek istediklerinden kaynaklanabilir.

TABLO 62
BLOK KÖŞESİNİN UYGUN BİR YERDE
DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	4	1	5
	%	25	50	28
KISMEN	S	8	1	9
	%	50	50	50
HAYIR	S	4	-	4
	%	25	-	22,22
TOPLAM	S	16	2	18
	%	100	100	100

TABLO 63
BLOK KÖŞESİNDE DEĞİŞİK BOYUTLARA VE ŞEKİLLERDE
BLOKLARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	7	-	7
	%	43,75	-	39
KISMEN	S	4	2	6
	%	25	100	33,33
HAYIR	S	5	-	5
	%	31,25	-	27,78
TOPLAM	S	16	2	18
	%	100	100	100

Tablo 63'den de anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 43,75) blok köşesinde değişik

boyutlarda ve şekillerde bloklara yer verdiklerini, dörtte biri de (% 25) kısmen yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) blok köşesinde değişik boyutlarda ve şekillerde bloklara kısmen yer verdikleri görülmüştür.

Bu bulgular, blok köşesinde değişik boyutlarda ve şekillerde blokların yeterince bulunmadığını ortaya koymaktadır. Blok köşesinde bir araya geldiğinde birbirini tamamlayacak ve bir bütünü oluşturacak şekilde değişik boyutlarda ve şekillerde blokların bulunması çocuklarda yaratıcılığın gelişmesine yardımcı olacağından, bu hususun daha çok dikkate alınmasının gerektiği söylenebilir. Görüşmede, öğretmenlerin üçte birinden azının değişik boyutlarda ve şekillerde bloklara yer vermediklerini ifade etmeleri araç-gereç eksikliğini belirtmek istediklerinden kaynaklanabilir.

Görüşmede öğretmenlere blok köşesinde oyunu tamamlayan oyuncak ve oyun araç-gereçlerinden hangilerine yer veriyorsunuz diye sorulduğunda, öğretmenlerin yarısı (% 50) tahta taşıt araçlarına (otomobil, tren, kamyon), üçte biri (% 33,33) trafik işaretlerine, beşte birine yakını (%16,67) bebeklere yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, blok köşelerinin yarısında (% 50) tahta taşıt araçlarına, diğer yarısında da (% 50) trafik işaretlerine yer verildiği görülmüştür.

Bu bulgular, blok köşesinde oyunu tamamlayan oyuncak ve oyun araç-gereçlerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 64'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte birine yakını (% 31,25) blok köşesinde blokları çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara yerleştirmediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin yarısının (% 50) blok köşesinde blokları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirmedikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan t sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemede öğretmenlerin ancak yarısının, blok köşe-

sinde blokları çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara yerleştirdikleri görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, blokları çocukların rahatlıkla alıp koymalarına imkân sağlamak ve bazı kazalara meydan vermemek için, onların boylarına uygun raflara yerleştirmeye öğretmenlerin daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 64

BLOK KÖŞESİNDE BLOKLARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN RAFLARA YERLEŞTİRİLİP YERLEŞTİRİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	6	18	54	1	3	9
		%	37,50	54,55	68,35	50	75	90
KISMEN	X2	S	5	10	20	-	-	-
		%	31,25	30,30	25,32	-	-	-
HAYIR	X3	S	5	5	5	1	1	1
		%	31,25	15,15	6,33	50	25	10
TOPLAM		S	16	33	79	2	4	10
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,062$$

$$X2 \text{ ORT} = 2$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,729$$

$$S2 \text{ KARE} = 2$$

$$t = 9,267 \text{ , . sd} = 16 \text{ , } P < .01$$

Tablo 65 incelendiğinde görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısı (% 50) blok köşesindeki blokların ince bir kat vernik ya da mat yağlı boya ile boyanmış olduğunu, dörtte biri de (% 25) kısmen boyanmış olduğunu ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, blok köşesinde bulunan blokların tamamının (% 100) boyanmış olduğu görülmüştür.

Blokların ince bir kat vernik ya da yağlı boya ile boyanması temizliğinin kolay olmasını ve üst üste konduğu zaman da kaymasına engel olacaktır. Bu bulgular da, öğretmenlerin bu hususları dikkate aldıklarını ortaya koymaktadır. Görüşmede öğretmenlerin dörtte birinin blokların ince

bir kat vernik ya da yağlı boya ile boyanmamış olduğunu açıklamaları blokları boyamanın kendi görevleri arasında olmadığını görmelerinden kaynaklanabilir.

TABLO 65
BLOKLARIN İNCE BİR KAT VERİNİK YA DA MAT
YAĞLI BOYA İLE BOYANMIŞ OLUP OLMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	8	2	10
	%	50	100	55,56
KISMEN	S	4	-	4
	%	25	-	22,22
HAYIR	S	4	-	4
	%	25	-	22,22
TOPLAM	S	16	2	18
	%	100	100	100

(4) Masa Oyuncakları Köşesi İle İlgili
Bulgular ve Yorum

Tablo 66'da görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 65) oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer verdiklerini, dörtte birine yakını da (%22,50) kısmen yer verdiklerini açıklamışlardır. Gözlemde de, öğretmenlerin üçte ikisine yakınının (% 60) masa oyuncakları köşesine yer verdikleri, üçte birinin de (% 33,33) kısmen yer verdikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Görüşmede, öğretmenlerin onda birinden fazlası oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer vermediklerini ifade etmelerine rağmen gözlemde ancak, yirmide birinden fazlasının (% 6,67) yer vermedikleri görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer verdikleri söylenebilir.

Görüşmede, masa oyuncakları köşesine yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlası (% 80) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, beşte biri de (% 20) masa oyuncakları köşesi için, gerekli masa, sandalye ve rafların bulunmadığını açıklamışlardır.

Sonuçta, okulöncesi eğitim kurumlarında oyun odalarının fizikî şartlarının yetersiz olduğu ancak, öğretmenlerin de ellerindeki imkânları yeterince değerlendiremedikleri söylenebilir.

TABLO 66
OYUN ODASINDA MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNE
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	26	78	234	9	27	81
		%	65	77,23	85,09	60	71,05	79,41
KISMEN	X2	S	9	18	36	5	10	20
		%	22,50	17,82	13,09	33,33	26,32	19,61
HAYIR	X3	S	5	5	5	1	1	1
		%	12,50	4,95	1,82	6,67	2,63	0,98
TOPLAM		S	40	101	275	15	38	102
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,525$$

$$X2 \text{ ORT} = 2,533$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,512$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,409$$

$$t = 3,951, \text{ sd} = 53, P < .01$$

Tablo 67 incelendiği zaman görüleceği gibi, gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, öğretmenlerin masa oyuncakları köşesinde değişik masa oyuncaklarına yer vermek için, çaba gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

TABLO 67
MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE BULUNMASI
GEREKEN OYUNCAKLAR

OYUNCAKLAR	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Plastik legolar	26	15,67	12	19,36
Bilmeceler	16	9,64	9	14,51
Geçmeli plastik ve tahta oyuncaklar	28	16,87	14	22,58
Plastik küçük bloklar	24	14,46	7	11,29
İnşaat oyunları	17	10,25	9	14,52
Parça-bütün ilişkili oyuncaklar	20	12,04	4	6,45
Eşleştirmeli oyuncaklar	15	9,03	-	-
Resimli küpler	20	12,04	7	11,29
Başka	-	-	-	-
Toplam	166	100	62	100

Tablo 68'de görüleceği gibi, görüşmede, öğretmenlerin üçte birine yakını (% 31,43) masa oyuncakları köşesindeki oyuncakları çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara yerleştirdiklerini, yarısından fazlasında (% 54,29) kısmen çocukların boylarına uygun yükseklikteki raflara yerleştirdiklerini açıklamışlardır. Gözlemede ise, öğretmenlerin dörtte birine yakınının (% 21,43) masa oyuncakları köşesindeki oyuncakları çocukların boylarına uygun yükseklikteki raflara yerleştirdikleri, yirmide birinden fazlasının da (% 7,14) kısmen uygun yükseklikteki raflara yerleştirdikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemden elde edilen verilere dayalı olarak, masa

oyuncakları köşesinde çocukların oyuncakları rahatlıkla alıp koyabilmelerine imkân sağlamak için, öğretmenlerin oyuncakları onların boylarına uygun yükseklikte raflara yerleştirmeyi daha çok dikkate almalarının gerektiği söylenebilir.

TABLO 68

MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE OYUNCAKLARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA UYGUN YÜKSEKLİKTEKİ RAFLARA KONUP KONMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	11	33	99	3	9	27
		%	31,43	43,42	55	21,43	42,86	65,85
KISMEN	X2	S	19	38	76	1	2	4
		%	54,29	50	42,22	7,14	9,52	9,76
HAYIR	X3	S	5	5	5	10	10	10
		%	14,29	6,58	2,78	71,43	47,62	24,39
TOPLAM		S	35	76	180	14	21	41
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,171$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,5$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,440$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,730$$

$$t = 2,942, \text{ sd} = 47, P < .01$$

Tablo 69'da görüleceği gibi, görüşmede, öğretmenlerin üçte birinden fazlasının (% 34,29) masa oyuncakları köşesinde rafların yakınına masa ve sandalyeler koyduklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak, yirmide birinden fazlasının (% 7,14) masa oyuncakları köşesinin yakınına masa ve sandalyeler koydukları görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemde, öğretmenlerin dörtte üçünden fazlasının, masa oyuncakları köşesinde rafların yakınına masa ve san-

dalyeler bulundurmadıkları görülmüştür. Masa oyuncakları köşesinde gereksiz geliş gidişleri önlemek ve çocukların rahat oynayabilmelerine imkân sağlayabilmek için, masa ve sandalyelerin masa oyuncaklarının bulunduğu raflara yakın olmasına öğretmenlerin daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 69
MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE RAFLARIN YAKININA
MASA VE SANDALYELERİN KONULUP KONULMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	12	36	108	1	3	9
		%	34,29	55,38	72,48	7,14	16,67	32,14
KISMEN	X2	S	6	12	24	2	4	8
		%	17,14	18,46	16,11	14,29	22,22	28,57
HAYIR	X3	S	17	17	17	11	11	11
		%	48,57	26,15	11,41	78,57	61,11	39,29
TOPLAM		S	35	65	149	14	18	28
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,857$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,285$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,831$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,373$$

$$t = 2,151, \text{ sd} = 47, P < .05$$

Tablo 70'de görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinin (% 20) masa oyuncakları köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olarak seçtiklerini, onda birinden fazlası da (% 14,29) kısmen farklı seçtiklerini açıklamışlardır. Gözlemede ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) farklı seçmedikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bulgulara dayalı olarak, masa oyuncakları köşesinde bulunan masa ve sandalyeler diğerlerinden farklı ol-

duğu zaman köşeyi cazip hale getirerek çocukların daha çok ilgisini çekeceğinden öğretmenlerin bu hususa dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir. Görüşmede, öğretmenlerin üçte ikisine yakınının masa oyuncakları köşesinde farklı masa ve sandalyeleri bulundurmadıklarını ifade etmeleri, sınıflarında farklı masa ve sandalyelerin bulunmadığını belirtmek için olabilir. Ancak, sandalyelerin üzerine uygun renklerde hazırlanmış olan minderleri koyarak ya da masanın üzerine küçük bir örtü yayarak da farklılık yaratılabilir.

TABLO 70
MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİNDE BULUNAN MASA VE
SANDALYELERİN DİĞERLERİNDEN FARKLI
OLARAK SEÇİLİP SEÇİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	7	21	63	-	-	-
		%	20	38,89	59,43	-	-	-
KISMEN	X2	S	5	10	20	-	-	-
		%	14,29	18,52	18,87	-	-	-
HAYIR	X3	S	23	23	23	14	14	14
		%	65,71	42,59	21,70	100	100	100
TOPLAM		S	35	54	106	14	14	14
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,542$$

$$X2 \text{ ORT} = 1$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,667$$

$$S2 \text{ KARE} = 0$$

$$t = 2,470 , \text{ sd} = 47 , P < .05$$

Tablo 71 incelendiğinde görüleceği gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 42,86) masa oyuncakları köşesinde bulunan oyuncakları kendilerinin hazırladıklarını, dörtte birinden fazlası da (% 28,57) kısmen kendilerinin hazırladıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, masa oyuncaklarının tamamının (% 100) öğretmenler tarafından ha-

zırlanmadığı, piyasadan hazır olarak satın alındığı görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Piyasadaki masa oyuncakları her zaman bu alanda uzmanlaşmış kişiler tarafından çocukların gelişimlerine paralel olarak hazırlanmadığından, öğretmenlerin bu hususları dikkate alarak onların gelişim düzeylerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun masa oyuncakları hazırlamak için, çaba sarfetmelerinin gerektiği söylenebilir. Görüşmede, öğretmenlerin masa oyuncakları köşesinde kendilerinin hazırlamış olduğu oyuncakların da bulunduğu yönündeki görüşleri kendilerinin değerlendirileceği düşüncesinden kaynaklanabilir.

TABLO 71

MASA OYUNÇAKLARI KÖŞESİNDE BULUNAN OYUNÇAKLARIN
ÖĞRETMENLER TARAFINDAN HAZIRLANIP HAZIRLANMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	15	45	135	-	-	-
		%	42,86	60	72,97	-	-	-
KISMEN	X2	S	10	20	40	-	-	-
		%	28,57	26,67	21,62	-	-	-
HAYIR	X3	S	10	10	10	14	14	14
		%	28,57	13,33	5,41	100	100	100
TOPLAM		S	35	75	185	14	14	14
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,142$$

$$X2 \text{ ORT} = 1$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,714$$

$$S2 \text{ KARE} = 0$$

$$t = 5,027, \quad sd = 47, \quad P < .01$$

(5) Fen ve Tabiat Köşesi İle İlgili Bulgular ve
Yorum

TABLO 72
OYUN ODASINDA FEN VE TABİAT KÖŞESİNE
YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	18	8	26
	%	45	53,33	47,27
KISMEN	S	10	3	13
	%	25	20	23,64
HAYIR	S	12	4	16
	%	30	26,67	29,09
TOPLAM	S	40	15	55
	%	100	100	100

Tablo 72'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (% 45) oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer verdiklerini, dörtte biri de (% 25) kısmen yer verdiklerini açıklamışlardır. Gözlemede de, öğretmenlerin yarısından fazlasının (% 53,33) oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer verdikleri, beşte birinin de (% 20) kısmen yer verdikleri görülmüştür.

Gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler, öğretmenlerin çoğunluğunun oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer vermek için, çaba sarfettiklerini ortaya koymaktadır. Fen ve tabiat köşesi çocukların deney yaparak öğrenmelerine, tabiatı tanımalarına, merak duyugularının artmasına, sorularına kendilerinin cevap arayıp bulmalarına ve bazı kavramları geliştirmelerine imkân sağladığından, oyun odasında bu köşeye öğretmenlerin tamamının yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, fen ve tabiat köşesine yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli sebebi sorulduğunda,

öğretmenlerin yarısı (% 50) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, dörtte biri (% 25) fen ve tabiat köşesi için gerekli araç ve gereçlerinin bulunmadığını, geri kalan dörtte biri de (% 25) köşeyi düzenlemek için, zamanlarının olmadığını açıklamışlardır.

Bu bulgular, oyun odalarının fizikî şartları ve araç-gereç yönünden yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, öğretmenlerin de eldeki imkânları ya da araç-gereçleri yeterince değerlendiremedikleri söylenebilir.

TABLO 73
FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE NE GİBİ
ARAÇLARIN BULUNMASI GEREKTİĞİ

ARAÇLAR	GÖRÜŞME		GÖZLEM	
	S	%	S	%
Büyüteç	1	1,05	-	-
Mıknatıs	7	7,36	-	-
Cetvel	12	12,64	-	-
Termometre	2	2,10	-	-
Saat	7	7,37	4	11,76
Pusulâ	-	-	-	-
Ölçü aleti	1	1,05	-	-
Ayna	4	4,21	2	5,88
Dünya küresi	-	-	-	-
El feneri	-	-	-	-
Mikroskop	2	2,10	-	-
Değişik özelliklere sahip taşlar	9	9,48	1	2,94
Bitkileri tanıtıcı resimler ya da albümler	16	16,85	6	17,65
Hayvanları tanıtıcı resimler ya da albümler	11	11,57	6	17,65
Koleksiyonlar	12	12,64	4	11,76
Resimli kitaplar	5	5,26	8	23,54
Tohumlar	6	6,32	2	5,88
Hava grafiği	-	-	1	2,94
Başka	-	-	-	-
Toplam	95	100	34	100

Tablo 73'de görüldüğü gibi, fen ve tabiat köşesinde

bulunması gereken araç-gereçler konusunda gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında fark vardır. Görüşmede, öğretmenler fen ve tabiat köşesinde araç-gereçlere daha fazla yer verdiklerini ifade etmelerine rağmen, gözlemde, araç-gereçlerin oldukça yetersiz olduğu görülmektedir.

TABLO 74

FEN VE TABİAT KÖŞESİNİN ÇOCUKLARIN RAHAT ÇALIŞMALARINA UYGUN BİR YERDE DÜZENLENİP DÜZENLENMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	15	45	135	1	3	9
		%	53,57	68,18	78,49	9,09	18,75	32,14
KISMEN	X2	S	8	16	32	3	6	12
		%	28,57	24,24	18,60	27,27	37,50	42,86
HAYIR	X3	S	5	5	5	7	7	7
		%	17,86	7,58	2,91	63,64	43,75	25
TOPLAM		S	28	66	172	11	16	28
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,357$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,454$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,608$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,472$$

$$t = 3,354, \text{ sd} = 37, P < .01$$

Tablo 74'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından fazlası (% 53,57) fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve çocukların rahat çalışmalarına uygun bir yerde düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin ancak onda birine yakınının (% 9,09) fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve çocukların rahat çalışmalarına uygun bir yerde düzenledikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarından, öğretmenlerin üçte ikisine ya-

kınının fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve çocukların rahat çalışmalarına uygun bir yerde düzenlemedikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak, çocukların çimlendirme, bitki yetiştirme, deney gibi bazı çalışmalarını yapmalarına imkân sağlamak için, fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve trafiğin yoğun olmadığı bir köşede düzenlemeye öğretmenlerin daha fazla çaba göstermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 75

FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE ÇİMLENDİRME VE BİTKİ YETİŞTİRMEYE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	15	45	135	3	9	27
		%	53,57	68,18	78,49	27,27	52,94	77,14
KISMEN	X2	S	8	16	32	-	-	-
		%	28,57	24,24	18,60	-	-	-
HAYIR	X3	S	5	5	5	8	8	8
		%	17,86	7,58	2,91	72,73	47,06	22,86
TOPLAM		S	28	66	172	11	17	35
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,357$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,545$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,608$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,872$$

$$t = 2,766, \text{ sd} = 37, P < .01$$

Tablo 75'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin ancak beşte birine yakını (% 17,86) fen ve tabiat köşesinde çimlendirme ve bitki yetiştirmeye yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin dörtte üçüne yakınının (% 72,73) fen ve tabiat köşesinde bitki yetiştirmeye ve çimlendirmeye yer vermedikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarından elde edilen verilere dayalı olarak, fen ve tabiat köşesinde nohut, fasulye, buğday, mısır, yeşil mercimek vb. tahıllar ile havuç, patates, soğan, turp vb. bazı sebzeleri çimlendirerek ve kolay yetişen bitkileri yetiştirerek çocukların bitkileri tanımalarına, gözlem yapmalarına, bazı sorularına kendilerinin cevap arayıp bulmalarına imkân sağlamak için, öğretmenlerin köşe çalışmalarında çimlendirme yapmaya ve bitki yetiştirmeye daha çok yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 76

FEN VE TABİAT KÖŞESİNDE HAYVAN BESLEMeye YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	5	-	5
	%	17,86	-	12,82
KISMEN	S	3	-	3
	%	10,71	-	7,69
HAYIR	S	20	11	31
	%	71,43	100	79,49
TOPLAM	S	28	11	39
	%	100	100	100

Tablo 76'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin dörtte üçüne yakını (% 71,43) fen ve tabiat köşesinde hayvan beslemeye yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, öğretmenlerin tamamının (% 100) fen ve tabiat köşesinde hayvan beslemeye yer vermedikleri görülmüştür.

Çocuklara hayvanların resimlerini gösterip, özelliklerini anlatarak sadece fizikî görünüşleri hakkında bilgi verilebilir. Onların özelliklerini daha iyi tanıyabilmelerini sağlamak için, hareketlerini, ne ile beslediklerini, çıkardıkları sesleri, yaşadıkları yeri, yavrularını izlemeleri hatta onların bakımından sorumlu olmaları gerekir. Bu nedenle fen ve tabiat köşesinde kuş, balık, tavşan, kaplum-

bağa vb. hayvanları beslemeye öğretmenlerin yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

(6) Kukla Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 77
OYUN ODASINDA KUKLA KÖŞESİNE YER
VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	X_i	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	f_i	$X_i f_i$	$X_i^2 f_i$	
EVET	X1	S	17	51	153	1	3	9
		%	42,50	59,30	72,17	6,67	15	28,13
KISMEN	X2	S	12	24	48	3	6	12
		%	30	27,91	22,64	20	30	37,50
HAYIR	X3	S	11	11	11	11	11	11
		%	27,50	12,79	5,19	73,33	55	34,38
TOPLAM		S	40	86	212	15	20	32
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,15$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,333$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,694$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,380$$

$$t = 3,448, \text{ sd} = 53, P < .01$$

Tablo 77'den anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısına yakını (%42,50) oyun odasında kukla köşesine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin ancak onda birine yakınının (% 6,67) oyun odasında kukla köşesine yer verdikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan t sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarından elde edilen verilerden, öğretmenlerin dörtte üçüne yakınının oyun odasında kukla köşesine yer vermedikleri görülmektedir. Kuklalar, çocukların heyecan, sosyal ve dil gelişimlerine yardımcı olmaya, duygu ve düşüncelerini dışa yansıtmalarına, yeni kavramlar kazan-

malarına ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarına imkân sağladığından öğretmenlerin her oyun odasında bir kukla köşesine yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, oyun odasında kukla köşesine yer vermeyen öğretmenlere yer vermemelerinin en önemli nedeni sorulduğunda, öğretmenlerin üçte ikisine yakını (% 63,63) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, üçte birinden fazlası da (% 36,37) kukla köşesi için gerekli raf, kukla sahnesi ve kuklaların bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, oyun odalarının fizikî şartlar ve araç gereç açısından yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, öğretmenler tarafından eldeki imkânlar yeterince değerlendirildiği zaman değişik kuklalar ve basit bir kukla sahnesi hazırlamanın da mümkün olacağı söylenebilir.

TABLO 78

KUKLA KÖŞESİNDE ÇOCUKLARIN KUKLA OYNATABİLMELERİ İÇİN GEREKLİ DÜZENLEMENİN YAPILIP YAPILMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	4	-	4
	%	50	-	33,33
KISMEN	S	-	-	-
	%	-	-	-
HAYIR	S	4	4	8
	%	50	100	66,67
TOPLAM	S	8	4	12
	%	100	100	100

Tablo 78'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısı (% 50) kukla köşesinde kukla sahnesine, ya da çocukların kukla oynatabilmeleri için gerekli düzenlemeyi yaptıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) kukla köşesinde kukla sahnesine yer vermedikleri ya da kukla oynatabilmek için gerekli düzenlemeyi yapmadıkları görülmüştür.

Kukla köşesinde çocukların kukla oynatabilecekleri basit bir kukla sahnesi bulundurulmasında yarar vardır. Ancak, kukla sahnesi bulunamadığı zaman büyük bir kutunun iki tarafı açık bırakılarak, iki pencere ya da kapı çerçevesinin iki tarafına bir örtü geçirilerek, masanın ön tarafı bir örtü ile kapatılarak da basit bir kukla sahnesi elde edilebilir. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin bu hususa dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 79

KUKLA KÖŞESİNDE KUKLALARIN ÇOCUKLARIN BOYLARINA
UYGUN RAFLARA KONULUP KONULMADIĞI

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	15	45	135	-	-	-
		%	51,72	68,18	79,41	-	-	-
KISMEN	X2	S	7	14	28	1	2	4
		%	24,14	21,21	16,47	25	40	57,14
HAYIR	X3	S	7	7	7	3	3	3
		%	24,14	10,61	4,12	75	60	42,86
TOPLAM		S	29	66	170	4	5	7
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,275$$

$$X2 \text{ ORT} = 1,25$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,706$$

$$S2 \text{ KARE} = 0,25$$

$$t = 2,362, \text{ sd} = 31, P < .05$$

Tablo 79'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin ancak dörtte birine yakını (% 24,14) kukla köşesindeki kuklaları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirmediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin dörtte üçünün (% 75) kukla köşesindeki kuklaları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirmedikleri görülmüştür.

Uygulanan t sinamasında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemden elde edilen verilere dayalı olarak, kuklalara çocukların ilgilerini çekmek ve rahatlıkla alıp koymalarına imkân sağlamak için, onların boylarına uygun raflara yerleştirmeye öğretmenlerin daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir. Öğretmenlerin dikkate aldıkları yönündeki görüşlerini psikolojik nedenlerle ihtiyatla karşılamak gerekir.

TABLO 80
KUKLA KÖŞESİNDE ÖĞRETMENLER TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ
KUKLALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	12	36	108	-	-	-
		%	41,38	60	73,97	-	-	-
KISMEN	X2	S	7	14	28	-	-	-
		%	24,14	23,33	19,18	-	-	-
HAYIR	X3	S	10	10	10	4	4	4
		%	34,48	16,67	6,85	100	100	100
TOPLAM		S	29	60	146	4	4	4
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 2,068$$

$$X2 \text{ ORT} = 1$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,780$$

$$S2 \text{ KARE} = 0$$

$$t = 2,386, \text{ sd} = 31, P < .05$$

Tablo 80'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin yarısından azı (% 41,38) kukla köşesinde kendilerinin hazırlanmış olduğu kuklalara yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemden ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) kendilerinin hazırlanmış olduğu kuklalara yer vermedikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlemden elde edilen veriler, kukla köşesinde bulunan kuklaların öğretmenler tarafından hazırlanmadığını ortaya koymaktadır. Kuklalar hazır olarak piyasadan da temin edilebilir. Ancak, kuklaları daha ekonomik olarak elde etmek ve çocukların yaşlarına, gelişim düzeylerine, ilgilerine, ihtiyaçlarına uygun kuklalar hazırlamak için, öğretmenlerin çaba sarfetmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 81

KUKLA KÖŞESİNDE ÇOCUKLAR TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ
KUKLALARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME			GÖZLEM			
	Xi	fi	Xifi	Xi2fi	fi	Xifi	Xi2fi	
EVET	X1	S	6	18	54	-	-	-
		%	20,69	32,73	45,38	-	-	-
KISMEN	X2	S	14	28	56	-	-	-
		%	48,28	50,91	47,06	-	-	-
HAYIR	X3	S	9	9	9	4	4	4
		%	31,03	16,36	7,56	100	100	100
TOPLAM		S	29	55	119	4	4	4
		%	100	100	100	100	100	100

$$X1 \text{ ORT} = 1,896$$

$$X2 \text{ ORT} = 1$$

$$S1 \text{ KARE} = 0,524$$

$$S2 \text{ KARE} = 0$$

$$t = 2,441, \text{ sd} = 31, P < .05$$

Tablo 81'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin beşte birinden biraz fazlası (% 20,69) kukla köşesinde çocukların hazırlamış oldukları kuklalara da yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemden ise, öğretmenlerin tamamının (% 100) kukla köşesinde çocukların hazırlamış oldukları kuklalara yer vermedikleri görülmüştür.

Uygulanan t sınavında sonuç .05 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .05$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Gözlem sonuçlarından elde edilen verilere dayalı

olarak, öğretmenlerin elişi faaliyetlerinde çocuklara basit bazı kuklaları hazırlatabileceklerini ve çocukların hazırlanmış olduğu kuklaların köşede yer alması ile kukla köşesinin çocukların daha çok ilgisini çekeceğini gözönüne almalarının gerektiği söylenebilir.

Görüşmede, öğretmenlerin kukla köşesinde çocukların hazırladığı kuklalara da yer verdiklerini ifade etmeleri kukla köşesinde değerlendirmedikleri halde zaman zaman elişi faaliyetlerinde çocuklara parmak, yüzük vb. basit kukla çalışmalarına yer verdiklerinden kaynaklanabilir.

Görüşmede, öğretmenlere kukla köşesinde hangi kukla çeşitlerine yer veriyorsunuz diye sorulduğunda, öğretmenlerin yarısına yakını (% 41,86) el kuklasına, dörtte birinden fazlası (% 27,90) parmak kuklasına, beşte birine yakını (% 18,60) yüzük kuklasına, yirmide birinden fazlası (% 6,98) çomak kuklasına, çok azı da (% 4,65) ipli kuklaya yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, kukla köşesindeki kuklaların dörtte üçünden fazlasının (% 80) el kuklası, beşte birinin de (% 20) parmak kuklası olduğu görülmüştür.

Gözlemden elde edilen verilerden, öğretmenlerin kukla köşesinde değişik kuklalara yer vermek için, yeterince çaba sarfetmedikleri anlaşılmaktadır.

(7) Müzik Köşesi İle İlgili Bulgular ve Yorum

OYUN ODASINDA MÜZİK KÖŞESİNE YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ

Görüşmede, öğretmenlerin tamamı (% 100) oyun odasında müzik köşesine yer vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde de, oyun odalarının tamamında (% 100) müzik köşesine yer verilmediği görülmüştür. Görüşmede, öğretmenlere oyun odasında müzik köşesine yer vermemelerinin en önemli nedeni sorulduğunda, öğretmenlerin yarısı (% 50) müzik köşesi için gerekli araç-gereçlerin bulunmadığını, dörtte biri (% 25) oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, onda birinden fazlası (% 12,50) müzik köşesini gereksiz bulduklarını, yine onda birinden fazlası (% 12,50) müzik köşesi düzenleyebilmek için, gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını açıklamışlardır.

Bu bulgular, öğretmenlerin müzik köşesi düzenlemek için çaba göstermediklerini ve çocuklara sağlayacağı faydaları dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır.

5. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ile İlgili Bulgular ve Yorum

TABLO 82

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ İÇİNDE ÖĞRETMENLERİN ÇALIŞMALARINDA ÇOCUĞA DESTEK OLACAK GERÇEĞE DAYALI ÖVGÜLERDE BULUNUP BULUNMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	19	45
	%	65	19	32
KISMEN	S	9	39	48
	%	22,50	39	34,29
HAYIR	S	5	42	47
	%	12,50	42	33,57
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 28,484 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,411$$

Tablo 82'ye bakıldığında görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikine yakını (% 65) serbest zaman faaliyetleri içinde, çocukların yapmış olduğu çalışmalarda, başarılarına destek olacak gerçeğe dayalı övgülerde bulduklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin beşte birinden azının (% 19) çocukların başarılarına destek olacak övgülerde bulunduğu dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınamasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,411 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin yarısına yakınının serbest zaman faaliyetleri içinde çocukların yapmış

olduğu çalışmalarda başarılarına destek olacak gerçeğe dayalı övgülerde bulunmadıkları görülmüştür. Gerçeğe dayalı yapılan övgüler çocukların kendilerine olan güven duygularını artıracak için, öğretmenlerin bu hususa daha çok dikkat etmeleri gerektiği söylenebilir. Görüşmede, öğretmenlerin övgülerde bulduklarını ifade etmelerini, psikolojik nedenlerle ihtiyatla karşılamak gerekir.

TABLO 83

ÖĞRETMENLERİN YAPILAN ÇALIŞMALARI GÜNÜ
GÜNÜNE SERGİLEYİP SERGİLEMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	25	51
	%	65	25	36
KISMEN	S	9	32	41
	%	22,50	32	29,29
HAYIR	S	5	43	48
	%	12,50	43	34,29
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 21,181 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,362$$

Tablo 83'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 65) çocukların yapmış oldukları çalışmalarını günü gününe sergilediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemede ise, öğretmenlerin ancak, dörtte birinin (% 25) çalışmalarını günü gününe sergiledikleri dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,362 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemede, öğretmenlerin yarısına yakınının çocukların çalışmalarını günü gününe sergilemedikleri gözlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, çocukların yaptıkları işe

verilen önemi belirtmek için onların çalışmalarını günü gününe sergilemeye öğretmenlerin daha çok dikkat etmelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 84

ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN YAPMIŞ OLDUKLARI
ÇALIŞMALAR HAKKINDA KONUŞMALARINI
YA DA HİKÂYELER ANLATMALARINI
SAĞLAYIP SAĞLAMADIKLARI

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	25	4	29
	%	62,50	4	21
KISMEN	S	9	9	18
	%	22,50	9	12,86
HAYIR	S	6	87	93
	%	15	87	66,43
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$\chi^2 = 73,550 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,586$$

Tablo 84'den anlaşılacağı gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 62,50) çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşturdıklarını, ya da hikâyeler anlattırdıklarını ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin çok azının (% 4) çocukları yaptıkları çalışmalar hakkında konuşturdıkları ya da hikâyeler anlattırdıkları görülmüştür.

Uygulanan χ^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,586 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlem sonuçlarında, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşturmadıkları ya da hikâyeler anlattırmadıkları gözlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin bu hususu

yeterince dikkate almadıkları söylenebilir. Görüşmede, öğretmenlerin dikkate aldıkları yönündeki görüşünü psikolojik nedenlerle ihtiyatla karşılamak gerekir.

TABLO 85
ÖĞRETMENLERİN SINIFIN DÜZENLENMESİNE KATKIDA
BULUNAN ÇOCUKLARI ÖVÜP ÖVMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	26	5	31
	%	65	5	22
KISMEN	S	10	26	36
	%	25	26	25,71
HAYIR	S	4	69	73
	%	10	69	52,14
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 65,536 , sd = 2 , P < .01 , C = 0,564$$

Tablo 85'de görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte ikiye yakını (% 65) serbest zaman faaliyetlerinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övdüklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde, öğretmenlerin ancak yirmide birinin (% 5) serbest zaman faaliyetlerinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övdük-dikkat çekmektedir.

Uygulanan X^2 sınavasında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,564 olması da bu ilişkinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Gözlemde, öğretmenlerin üçte ikisinden fazlasının serbest zaman faaliyetlerinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övmedikleri görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, çocukların takdir edilmekten hoşlandıkları ve takdirin beğenilen davranışın tekrar edilme

sıklığını artırdığı için, öğretmenlerin sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övmeye daha fazla yer vermelerinin gerektiği söylenebilir.

TABLO 86

ÖĞRETMENLERİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNDE ÇALIŞMALARINA KATILMAYAN, BAŞKALARININ ÇALIŞMALARINI ENGELLEYEN, OYUNLARINI BOZAN ÇOCUKLARA CEZA VERİP VERMEDİKLERİ

SEÇENEK		GÖRÜŞME	GÖZLEM	TOPLAM
EVET	S	20	42	62
	%	50	42	44
KISMEN	S	8	4	12
	%	20	4	8,57
HAYIR	S	12	54	66
	%	30	54	47,14
TOPLAM	S	40	100	140
	%	100	100	100

$$X^2 = 12,437, \text{ sd} = 2, P < .01, C = 0,285$$

Tablo 86'da görüldüğü gibi, görüşmede öğretmenlerin üçte bire yakını (% 30) serbest zaman faaliyetlerinde çalışmalara katılmayan, başkalarının çalışmalarını engelleyen, oyunlarını bozan çocuklara ceza vermediklerini ifade etmişlerdir. Gözlemde ise, öğretmenlerin yarıdan fazlasının (% 54) ceza vermedikleri görülmüştür.

Uygulanan X^2 sınavında sonuç .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. ($P < .01$) Bu, gözlem ile görüşmeden elde edilen veriler arasında farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

C değerinin 0,285 olması da ilişkinin varlığını ifade etmektedir.

Elde edilen bulgular, görüşmede öğretmenlerin daha fazla cezaya yer verdiklerini, gözlemde ise, ceza verme oranının daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu fark, öğretmenlerin sınıftaki otoritenin ceza yolu ile sağlanabileceği görüşünde olduklarından kaynaklanabilir.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Özet

Okulöncesi eğitim, diğer eğitim alanlarına göre daha yeni yeni gelişen bir eğitim alanıdır. Önceleri, aile eğitimini ilköğretim izlemiştir. Fakat eğitim anlayışı geliştikçe, aile eğitimi ile ilköğretim arasında bir boşluk bulunduğ ve bu boşluğun gerektiği şekilde değerlendirilmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Ailenin okulöncesi eğitime ihtiyacı duyması ülkenin kültürel, ekonomik şartları, geleneksel çocuk yetiştirme metodları ile yakından ilgilidir. Her millet kendi geleceğini oluşturacak, genç kuşakların daha iyi yetişmesi, kadının iş ve meslek sahibi olarak yerini alabilmesi için, çaba sarfetmektedir. Türkiye'de çeşitli Millî Eğitim Şûra çalışmalarında ve kalkınma planlarında okulöncesi eğitim çalışmalarına yer verilmektedir.

Bugün Türkiye'de endüstri merkezlerinde ve büyük şehirlerde okulöncesi eğitim hizmetlerine olan istek, giderek daha büyük artış göstermektedir. Bu artışın sadece çalışan annelerin daha çok ihtiyaç duyduklarından kaynaklandığı söylenemez. Burada bir diğer faktör de anne ve babaların okulöncesi eğitimin önemi konusundaki bilinçlenmeleri olabilir.

Anaokulu ve anasınıflarının amaç ve görevlerini gerçekleştirebilmesi, iyi hazırlanmış bir programa ve programın uygulayıcısı olan öğretmene bağlıdır.

Bu araştırmanın konusunu oluşturan serbest zaman faaliyetleri, anaokulu ve anasınıflı programlarında en önemli faaliyet gruplarından biridir. Serbest zaman faaliyetlerinde çocuklar ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış olan ilgi köşelerine ve elişi faaliyetlerine yönlendirilirler. Serbest zaman faaliyetleri, asla boşluk olarak düşünülmemelidir. Bu faaliyetlerdeki serbestlik, çocukların faaliyetleri seçmedeki serbestlikleridir.

Çocuklar tek başlarına ya da gruplar halinde kendilerine bir ya da bir kaç faaliyeti seçerek katılırlar.

Serbest zaman faaliyetlerinin çocuklara beklenen yararları sağlayabilmesi için, bu faaliyetlerin öğretmenlerce iyi bir şekilde planlanması gerekir. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca okulöncesi eğitim kurumlarına uygun bir program hazırlanmadığından, okullar arasında farklı uygulamaların yapıldığı, bir örnekliğin sağlanamadığı görülmektedir. Ayrıca okulöncesi eğitim kurumlarının serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir araştırmaya da rastlanmamıştır. Yapılan bu çalışma ile alandaki araştırma eksikliğinin giderilebileceği ve böylece serbest zaman faaliyetlerine gereken önemin verileceği ve bu konuda karşılaşılan sorunların çözümü için, bazı önlemlerin alınabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın genel amacı, okulöncesi eğitim programında yer alan serbest zaman faaliyetleri eğitim programı uygulamalarında ne tür çalışmalara yer verildiği gözlem yoluyla, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine ilişkin görüş ve düşüncelerini de görüşme yoluyla alarak sonuçta program geliştirme açısından bir değerlendirme yapabilmektir.

Araştırma sonuçlarının, okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan ve çalışacak öğretmenlere yararlı olacağı umulmaktadır.

Bu çalışmada ön deneme sonucunda geliştirilen gözlem ve görüşme formlarının, jüri yoluyla toplanan verilerin ve yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olacağı varsayımından hareket edilmiştir.

Araştırma, Konya İli Okulöncesi eğitim kurumlarında serbest zaman faaliyetlerinin gözlem ve görüşme tekniği kullanılarak değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

Gözlem ve tarama modeli ile ayrıntılı durum tesbit niteliğindeki araştırmanın verileri yazılı kaynaklara ek olarak, doğrudan ilgili kaynak gruplardan toplanmıştır. Araştırmanın evreni, Konya İl Merkezinde bulunan 26 Okulöncesi eğitim kurumudur. Yansızlık kurallarına bağlı kalı-

narak evrendeki 26 okulöncesi eğitim kurumundan 13 okul ve bu okullarda çalışan 40 öğretmen örnekleme alınmıştır.

Gözlem ve görüşme formundaki sorular sıralama ölçeği türünde olup "Evet", "Kısmen", "Hayır" şeklinde değerler verilerek sayısallaştırılmıştır.

Üçlü jüri tarafından bilgi toplama araçları ile elde edilen verilerin analizi bilgisayar yardımı ile gerçekleştirilmiştir. Gözlem ve görüşmede elde edilen veriler frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlendikten sonra gerekli durumlarda t, X^2 ve Contincens'e (C) çözümlenmeleri yapılmıştır. Manidarlıkları ise, .01 - .05 düzeyinde çift yönlü olarak sınanmıştır.

Bu araştırma sonucunda, örnekleme oluşturan öğretmenlerle ilgili kişisel bilgiler, cinsiyete, çalıştıkları kurumlara, mezun oldukları okullara, meslekteki kıdemlerine ve hizmet-içi eğitim kurslarına katılıp katılmadıklarına göre belirlenmiştir.

Serbest zaman faaliyetleri eğitim programı ile ilgili bulgular, serbest zaman faaliyetleri eğitim programında yer alması gerekli olan amaçlar, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetlerine çocukları yönlendirmeleri, serbest zaman faaliyet programında yer alan çalışmaların ne olduğu, bu çalışmalarla ilgili öğretim-öğrenme süreçleri ile değerlendirme öğeleri ayrı ayrı başlıklar halinde düzenlenmiş ve ayrıntılı amaçlar da belirtildiği şekilde test edilmiştir. Örnekleme oluşturan okullarda gözlem ve görüşmeden elde edilen veriler arasında manidar fark bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre sonuçlar çıkarılmış, öneriler geliştirilmiştir.

B. Sonuçlar

Bu araştırma, kendi sınırlılıkları içinde belirlenen amaçları doğrultusunda, dördüncü bölümde yer alan tablolarda özetlenen bulguların ışığı altında ve ayrıntılı amaçlarda belirlenen sorunların sırasına göre, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan serbest zaman faaliyetleri eğitim programıyla ilgili sorunları belirlemeye çalışmış-

tır. Elde edilen sonuçlar, kişisel durumlarla ilgili ve serbest zaman faaliyetleri eğitim programına ilişkin bulgulara dayanılarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Öğretmenlerin kişisel durumlarına ve serbest zaman faaliyetleri eğitim programına ilişkin sonuçlar aşağıda ifade edilmeye çalışılmıştır.

1. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Sonuçlar

. Okulöncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin tamamının, kadın olduğu anlaşılmıştır.

. Öğretmenlerin çoğunluğunun, ilkokullara bağlı ana sınıflarında görev yapmakta oldukları görülmüştür.

. Öğretmenlerin çoğunluğu, Kız Meslek Liselerinde öğrenim görmüşlerdir.

. Öğretmenlerin çoğunluğu, 1-4 yıl arasında meslekî kıdeme sahiptirler. Bunlar da meslekte genç bir kadro oluşturmaktadırlar.

. Öğretmenlerin çoğunluğu, meslekleri ile ilgili hizmet-içi eğitim programlarına katılmışlardır.

. Öğretmenlerin çoğunluğu, meslekleri ile ilgili hizmet-içi eğitim programlarına bir defa katılmışlardır.

2. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programı İle İlgili Sonuçlar

a. Genel Nitelikli Sonuçlar

. Öğretmenlerin elinde serbest zaman faaliyetleri ile ilgili kendilerine rehberlik edecek nitelikte ulaşılabilecek amaçları, muhtevayı, başvurulacak öğrenme ve öğretme süreçlerini ve değerlendirmenin nasıl yapılacağını gösteren bir programın olmadığı görülmektedir. Bu da öğretmenlerin planlı öğretim konusunda farklı uygulamalar içinde olduklarını göstermektedir.

. Öğretmenler, serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir programın bütün boyutlarını kapsar nitelikte bir program hazırlanması gerektiği görüşündedirler.

. Öğretmenler, serbest zaman faaliyetleri programının hazırlanmasında en uygun yolun Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Üniversitelerde ilgili Fakülte ve Yüksek

okullar arasında işbirliğinin sağlanması görüşündedirler.

b. Amaçlarla İlgili Sonuçlar

. Öğretmenler, serbest zaman faaliyetleri programında amaçların açık ve net olarak belirtilmesi görüşündedirler.

. Öğretmenler, programda amaçların belirtilmesinin serbest zaman faaliyetlerinden sonra çocukların nelere ulaşacaklarını belirlemek açısından faydalı olacağı görüşündedirler.

. Öğretmenler, serbest zaman faaliyetlerine en çok çocukların fizikî, psiko-motor, zihnî, hissî ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmak için yer vermektedirler.

c. Öğretmenlerin Serbest Zaman Faaliyetlerine Hazırlığı ve Çocukları Yönlendirmeleri İle İlgili Sonuçlar

. Öğretmenlerin, serbest zaman faaliyetlerinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini yeterince sağlamadıkları anlaşılmaktadır. Çocukların köşelere ilgilerini çekmek ve onlara temizlik, düzen gibi iyi alışkanlıkları kazandırmak için, ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağlamak önemli olduğundan öğretmenlerin temizlik ve düzeni sağlayamamaları oldukça düşündürücüdür.

. Çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamaları için, öğretmenlerin yeterince fırsat vermedikleri görülmüştür. Çocukların istedikleri ilgi köşelerinde oynamalarına yeterince fırsat verilmemesi oyun odasında değişik ilgi köşelerinin bulunmamasından, bulunanların da oyun araç gereçleri açısından yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Ancak elde edilen bu bulgular, öğretmenlerin her çocuğun ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerinin farklı olduğunu da yeterince dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır.

. Öğretmenlerin, el işi faaliyetlerinden önce gerekli araç-gereçleri hazırlayarak rahat bir çalışma ortamını yeterince sağlayamadıkları görülmüştür. Bu da araç-gerecin önceden hazırlanmasının gerekliliğini öğretmenlerin benimsemedikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

. Öğretmenlerin, el işi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik kurallarına uygun çalışmalarını için, ge-

rekli tedbirleri yeterince almadıkları anlaşılmaktadır. Bu da lavaboların oyun odasından oldukça uzakta olması ve sayıca yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Ancak, öğretmenlerin de masalarda ıslak bir bez bulundurmaya, çalışmalar için formika masalar temin etmeye, formika masalar temin edilemiyorsa masaların üzerine muşamba yaymaya, çocukların önlük giymelerini sağlamaya yeterince özen göstermedikleri anlaşılmaktadır.

. Öğretmenlerin çoğunluğunun, çocukların istedikleri elişi faaliyetleri ile çalışmalarına fırsat vermeyip bütün çocukları aynı elişi faaliyetlerini sıra ile yapmaya zorladıkları ve gerekli rehberliği yeterince yapmadıkları anlaşılmaktadır.

. Elde edilen bulgular, elişi faaliyetlerinde öğretmenlerin üniteye yönelik çalışmalara yer vermek için, çaba sarfettiklerini ortaya koymaktadır.

d. Serbest Zaman Faaliyetleri Eğitim Programında Yer Alan Faaliyetler İle İlgili Sonuçlar

(1) Elişi Faaliyetleri İle İlgili Sonuçlar

(a) Yoğurma Maddeleri İle İlgili Sonuçlar.- Öğretmenlerin, elişi faaliyetlerinde yoğurma maddeleri ile çalışmalara yer vermek için çaba sarfettikleri görülmüştür. Ancak elişi faaliyetlerinde yoğurma maddeleri ile çalışmaya her gün yer verilmesi gerektiği düşünülürse bu oranın oldukça yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Yoğurma maddeleri ile çalışmalara yer vermeyen öğretmenler, neden olarak yoğurma maddelerini hazırlamak için, uygun yerlerinin, malzemelerinin ve zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir.

. Elde edilen bulgulardan çocuklara verilen yoğurma maddelerinin ellerine yapışmadan, rahatça çalışmalarına uygun kıvamda olduğu anlaşılmaktadır.

. Yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalarda öğretmenler, en çok pişirilmeden hazırlanan tuz seramiğine yer vermektedirler. Öğretmenler sıklıkla kullandıkları yoğurma maddesini hazırlaması kolay olduğu, çocukların daha çok hoşlandıkları, diğer yoğurma maddelerini hazırlamak için

gerekli malzemelerin bulunmadığından tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

. Elde edilen bulgulardan, çocukların yoğurma maddeleri ile yapılan çalışmalara yeterince istekle katılmadıkları anlaşılmaktadır. Bu da öğretmenlerin değişik yoğurma maddelerine yer vermeye, çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini, düşündüklerini yapmalarına, çalışmalarda artık materyaller ve araç-gereç kullanmaya, artık materyalleri üniteye uygun olarak seçmeye yeterince çaba sarfetmediklerinden kaynaklanabilir.

(b). Boya Çalışmaları İle İlgili Sonuçlar.- Öğretmenlerin elışı faaliyetlerinde her gün yer verilmesi gereken boya çalışmalarına yeterince yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Boyalar ile yapılan çalışmalara yer vermeyen öğretmenler neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının uygun olmadığını, boya hazırlamak için, uygun yer ve malzemenin temin edilemediğini belirtmişlerdir. Bu bulgular da, yeterli kelime hazinesine sahip olmayan çocukların sözlü anlatımdan çok resim yapma yolunu seçtiklerini, dil gibi resmin de bir anlatım aracı olduğunu öğretmenlerin yeterince dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır.

. Boya çalışmalarına yer veren öğretmenlerin birinci sırada pastel boyaya, ikinci sırada sulu boyaya yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenler, sıklıkla kullandıkları boya çeşidini hazır ve pratik olduğu, çalışmaların daha iyi sonuç verdiği, çocukların daha çok hoşlandığı ve onlara daha yararlı olduğuna inandıkları için tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

. Sulu boya çalışmalarında öğretmenlerin, değişik çalışmalara yer vermeye çaba sarfetmelerinin yanı sıra en çok baskı çalışmalarına yer verdikleri anlaşılmaktadır.

. Öğretmenlerin, boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer verdikleri halde renkleri tanıtıcı açıklamalara yeterince yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Boya çalışmaları çocuklara renkleri tanıtmak için, uygun bir fırsattır. Ancak elde edilen bulgular, öğretmenlerin bu fırsatı yeterince değerlendirmediklerini göstermektedir.

. Öğretmenlerin tamamına yakınının, boya çalışmalarında proje çalışmalarına yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Bu da bizi grup çalışmalarının, çocuklarda yardımlaşma, paylaşma gibi iyi alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olduğu ve güzel kompozisyonlar ortaya koymalarına fırsat sağladığı görüşünü öğretmenlerin yeterince dikkate almadıkları somucuna götürmektedir.

. Sulu boya çalışmalarında öğretmenler kalın uçlu fırçalar kullanmak için, çaba sarfetmektedirler.

. Boya çalışmalarında öğretmenlerin tamamına yakınının, çocukların resim sehpalarından, tamamının da duvarda resim yapmalarını sağlayan asılı tahtalardan yararlanmalarına ve yerde resim yapmalarına yeterince fırsat vermedikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgular da çocukların el, kol gibi organlarının büyük kaslarını çalıştırmak ihtiyacında olduklarını, ayakta ve zaman zaman da yerde çalışmaktan hoşlandıklarını öğretmenlerin yeterince dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır.

(c) Kağıt İşleri İle İlgili Sonuçlar.- Öğretmenlerin, elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmalara yer vermek için, çaba sarfettikleri görülmüştür. Ancak elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmaya her gün yer verilmesi gerektiği düşünülürse bu oranın oldukça yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynı-sını yapmalarını istediklerini, çalışmalarda çocukların ilâveler ve değişiklikler yapmalarına yeterince imkân vermediklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgulardan da kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler verilmesinin çocukların yaratıcı hayal güçlerini engelleyeceğini, çalışmalarını örneğe benzetemeyen çocukların üzüleceğini ve çalışmalara karşı ilgilerinin azalacağını öğretmenlerin gereğince dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.

. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda, öğretmenlerin renk, sayı, şekil, kısa-uzun, vb. kavramları kazandırıcı çalışma ve açıklamalara kâfi derecede yer vermedikleri

görülmektedir.

. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun kağıt işleri ile yapılan faaliyetlerde proje çalışmalarına yer vermediklerini ortaya koymaktadır.

. Öğretmenlerin, kağıt işlerinde kullanılan makasların ucunun küt ve iyi kesen nitelikte olmasını dikkate aldıkları görülmektedir.

. Kağıt işleri ile çalışmalarda öğretmenlerin değişik tekniklere yer vermek için, çaba göstermelerinin yanı sıra en çok kağıdı kesme tekniğine yer verdikleri anlaşılmaktadır.

. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda eski mecmua, gazete, sigara, şeker ve çikolata kağıtlarını yeterince değerlendirmeyip en çok elışı kağıdı kullandıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca öğretmenlerin, çalışmalarda hazır yapıştırıcı kullandıkları dikkat çekmektedir. Bu bulgular da bizi öğretmenlerin ekonomiklik ilkesine yeterince uymadıkları sonucuna götürmektedir.

(d) Artık Materyaller İle Yapılan Çalışmalar İle İlgili Sonuçlar.- Öğretmenlerin, elışı faaliyetlerinde artık materyaller ile çalışmalara yeterince yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Artık materyallerle yapılan çalışmalara yer vermeyen öğretmenler neden olarak, artık materyalleri çocukların kullanabilecekleri şekle getirmek için, gerekli zamanlarının ve artık materyalleri muhafaza edecek imkânlarının olmadığını, çocukların ve velilerin de artık materyalleri toplamada yardımcı olmadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulardan artık materyaller ile yapılan çalışmaların çocukların yaratıcı hayal güçlerini, elbecerilerini ve çeşitli materyalleri bir araya getirerek yeni bir eser ortaya koymalarına imkân sağlamadaki önemini öğretmenlerin yeterince dikkate almadıkları anlaşılmaktadır.

. Öğretmenlerin yarısının, artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istedikleri görülmektedir. Artık materyaller

ile yapılan çalışmalarda çocukların istekle katılmamaları da öğretmenlerin çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istemelerinden kaynaklanabilir.

. Öğretmenlerin tamamına yakınının, artık materyallerle yapılan çalışmalarda proje çalışmalarına yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Bu da bizi proje çalışmaları için, uygun olan artık materyal çalışmalarının gereği değerlendirilemediği sonucuna götürmektedir.

(2) İlgi Köşeleri İle İlgili Sonuçlar

(a) Kitap Köşesi İle İlgili Sonuçlar.- Okulöncesi eğitim kurumlarında, her oyun odasında yer verilmesi gerekli olan kitap köşesine çok az yer verildiği görülmüştür. Oyun odasında kitap köşesine yer vermeyen öğretmenler neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, kitap köşesi düzenlemek için, gerekli araç-gereçlerin ve zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular, çocukların kitabın sayfalarını çevirmekten, resimlerine bakmaktan, gördüklerini anlatmaktan hoşlandıklarını ve yeni bilgiler kazanmalarını sağlayarak geleceğe hazırlamak için, kitapların önemli olduğunu öğretmenlerin gereğince kavrayamamış olduklarını ortaya koymaktadır.

. Öğretmenlerin, kitap köşesinin aydınlık, sessiz, diğer köşelerden ayrı ve trafiğin yoğun olmadığı bir yerde düzenlemeye ve kitap köşesindeki kitapları çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara koymaya çaba sarfettikleri anlaşılmaktadır.

. Kitap köşesinde öğretmenlerin değişik boyutlarda kitaplar buldurmaya çaba sarfettikleri, ancak köşede sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitapların da bulunduğu görülmüştür.

. Kitap köşesinde çocukların rahatça kitap bakabilmeleri için, küçük bir masa ve sandalyelerin bulundurulmadığı gibi çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölümün de düzenlenmediği anlaşılmaktadır.

(b) Evcilik Köşesi İle İlgili Sonuçlar.- Elde edilen bulgular, öğretmenlerin oyun odasında evcilik köşesine yer vermek için çaba sarfettiklerini ortaya koymaktadır. Oyun odasında evcilik köşesine yer vermeyen öğretmenler de neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu ve evcilik köşesi için, gerekli araç-gereçlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

. Elde edilen bulgulardan, evcilik köşelerinden çoğunluğunun etrafının dolaplarla, ya da paravana ile çevrilmediği anlaşılmaktadır. Bu da bizi, çocukların kendilerini rahat hissederek içlerinden geldiği gibi, hareket etmelerini engelleyeceği düşüncesini öğretmenlerin yeterince dikkate almadıkları sonucuna götürmektedir.

. Evcilik köşesindeki oyuncak ve oyun araç-gereçlerinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu da köşenin çocuklara beklenen yararları sağlayabilmesi için, araç-gereçlerin önemini öğretmenlerin yeterince kavrayamamış olduklarını ortaya koymaktadır.

(c) Blok Köşesi İle İlgili Sonuçlar.- Elde edilen bulgulardan, oyun odalarının çoğunluğunda blok köşesine yer verilmediği anlaşılmaktadır. Oyun odasında blok köşesine yer vermeyen öğretmenler de neden olarak, oyun odalarının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu ve blok köşesi için, gerekli araç-gereçlerinin olmadığını belirtmişlerdir.

. Öğretmenlerin oyun odasında blok köşesini diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynayabilmelerine imkân sağlayan bir yerde düzenlemeye, blokları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirmeye, köşede değişik boyutlarda ve şekillerde vernik ya da yağlı boya ile boyanmış bloklar bulundurmaya çaba sarfettikleri görülmüştür.

. Blok köşelerinde, oyunu tamamlayan oyuncak ve oyun araç-gereçlerine yeterince yer verilmediği anlaşılmaktadır.

(d) Masa Oyuncakları Köşesi İle İlgili Sonuçlar.-

Öğretmenlerin oyun odalarında masa oyuncakları köşesine yer vermek için, çaba sarfettikleri görülmüştür. Oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer vermeyen öğretmenler neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, masa oyuncakları köşesi için, gerekli masa, sandalye ve rafların bulunmadığını belirtmişlerdir.

. Masa oyuncakları köşesinde oyuncakların çocukların boylarına uygun raflara konulmadığı ve rafların yakınında da masa ve sandalyelerin bulundurulmadığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgular da, çocukların oyuncakları rahatlıkla alıp koymalarına ve raflarla masalar arasında gereksiz geliş gidişleri önlemek için, öğretmenlerin yeterince tedbir almadıklarını ortaya koymaktadır.

. Masa oyuncakları köşesinde bulunan oyuncakların tamamının hazır olarak alındığı, ancak öğretmenlerin değişik oyuncaklara yer vermek için, çaba sarfettikleri anlaşılmaktadır.

(e) Fen ve Tabiat Köşesi İle İlgili Sonuçlar.-

Öğretmenlerin oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer vermek için, çaba sarfettikleri görülmektedir. Ancak fen ve tabiat köşesinin çocukların deney yaparak öğrenmelerine, merak duygularının artmasına, sorularına kendilerinin cevap arayıp bulmalarına ve bazı kavramları geliştirmelerine imkân sağlaması nedeniyle her oyun odasında bir fen ve tabiat köşesinin bulunması gerektiği düşünülürse yer verme oranının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Fen ve tabiat köşesine yer vermeyen öğretmenler neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, fen ve tabiat köşesinde gerekli araç-gereçlerin bulunmadığını ve köşeyi düzenlemek için zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir.

. Öğretmenlerin, fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve çocukların rahat çalışmalarına uygun bir yerde düzenlemedikleri görülmüştür.

. Öğretmenlerin tamamının, fen ve tabiat köşesinde hayvan beslemeye, çoğunluğunun da çimlendirmeye ve bitki yetiştirmeye yer vermedikleri dikkat çekmektedir.

. Elde edilen bulgulardan, fen ve tabiat köşesindeki oyun araç ve gereçlerinin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

(f) Kukla Köşesi İle İlgili Sonuçlar.- Öğretmenlerin çoğunluğunun, oyun odasında kukla köşesine yer vermedikleri görülmektedir. Oyun odasında kukla köşesine yer vermeyen öğretmenler neden olarak, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, kukla köşesi için, gerekli rafın, kukla sahnesinin ve kuklaların bulunmadığını belirtmişlerdir.

. Öğretmenlerin, kukla köşesinde kukla sahnesine yer vermedikleri gibi, çocukları kukla oynatabilmeleri için de gerekli düzenlemeyi yapmadıkları görülmüştür.

. Öğretmenlerin, kukla köşesinde kuklaları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirmedikleri dikkat çekmektedir.

. Elde edilen bulgular, kukla köşesinde değişik kukla çeşitlerine yeterince yer verilmediğini ortaya koymakla birlikte, kukla köşesinde öğretmenlerin ve çocukların hazırlamış olduğu kuklalara da rastlanmamıştır. Bu bulgular da bizi, kukla köşesini çocuklar için, ilginç hale getirmede öğretmenlerin titiz davranmadıkları sonucuna götürmektedir.

(g) Müzik Köşesi İle İlgili Sonuçlar.- Elde edilen bulgulardan öğretmenlerin tamamının, oyun odasında müzik köşesine yer vermedikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenler oyun odasında müzik köşesine yer vermemeye neden olarak müzik köşesi için, gerekli araç-gereçlerin bulunmadığını, oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olduğunu, müzik köşesini gereksiz bulduklarını ve müzik köşesi düzenleyebilmek için, gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

e. Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi İle İlgili Sonuçlar

. Öğretmenlerin, serbest zaman faaliyetleri içinde çocukların yapmış oldukları çalışmalarını değerlendirmek

için, gerçeğe dayalı övgülerde yeterince bulunmadıkları görülmüştür. Gerçeğe dayalı övgüler çocukların kendilerine olan güven duygularını artıracak gibi daha sonra yapacakları çalışmalar için de onları güdüleyerek daha istekli hale getirecektir.

. Öğretmenlerin, çocukların çalışmalarını günü gününe sergilemede gereği kadar titiz davranmadıkları anlaşılmaktadır. Bu da bizi öğretmenlerin, çocukların yapmış oldukları çalışmalara gereken önemi vermedikleri sonucuna götürür.

. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşturmadıkları ya da hikâyeler anlattırmadıkları anlaşılmaktadır.

. Öğretmenlerin çoğunluğunun, serbest zaman faaliyetlerinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları yeterince ödmedikleri görülmüştür. Bu bulgular da çocukların, takdir edilmekten hoşlandıklarını ve takdirin beğenilen davranışın tekrar edilme sıklığını artırdığını, öğretmenlerin yeterince dikkate almadıklarını ortaya koymaktadır.

. Öğretmenlerin, serbest zaman faaliyetlerinde çalışmalara katılmayan, başkalarının çalışmalarını engelleyen, oyunlarını bozan çocuklara ceza verdikleri anlaşılmaktadır.

C. Öneriler

Araştırma bulguları ve elde edilen sonuçların ışığı altında denilebilir ki, okulöncesi eğitim kurumlarının amaçlarına ulaşması her şeyden önce çocukların ihtiyaçlarına, gelişim özelliklerine, yaşlarına, çevre şartlarına ve toplumun beklentilerine uygun olarak hazırlanacak bir programa ve bu programın geliştirilmesine bağlıdır.

Yukarıda belirtilen genel düşüncenin ışığı altında okulöncesi eğitim kurumları programında yer alan serbest zaman faaliyet programına yönelik olarak aşağıdaki öneriler belirtilebilir.

i. Serbest zaman faaliyetleri eğitim programının uygulanacağı okul ya da sınıftaki çocukların gelişim özel-

liklerinin ve bu özelliklere bağlı temel ihtiyaçların ne-
ler olduğu bilimsel yollarla uzman kişilerce tesbit edil-
melidir.

ii. Okulöncesi eğitim programının ve bu program
içinde yer alan serbest zaman faaliyet eğitim programının
bilimsel olarak hazırlanması, izlenmesi, değerlendirilmesi
ve geliştirilmesi konusunda akademik anlamda görev yapabi-
lecek çalışma grupları oluşturulmalıdır. Bu alışma grup-
ları üniversiteler bünyesinde Milli Eğitim Gençlik ve Spor
Bakanlığı temsilcileri ile fakülte ve yüksekokulların tem-
silcilerinden daimi olarak oluşturulmalıdır.

iii. Okulöncesi eğitim programı ve bu program i-
inde yer alan serbest zaman faaliyetleri eğitim programını
hazırlamak için, oluşturulacak çalışma grupları, eğitim
programının bütün boyutlarını kapsayacak nitelikte çerçeve
program hazırlanmalıdır. Bu çerçeve programda da varılacak
amaçlar, muhteva, başvurulacak öğretme ve öğrenme süreçle-
ri ile değerlendirme ölçütlerine yer verilmelidir. Böylece
program uygulamalarında dağınıklıktan ve farklı uygulama-
lardan kurtulmak mümkün olacaktır. Hazırlanacak çerçeve
programında özellikle amaçlara ve hedef davranışlara açık-
a yer verilmesi, öğretmenlerin serbest zaman faaliyetleri
sonucunda çocukların nelere ulaşacaklarını bileceklerinden
alışmalara daha çok önem vermeleri sağlanacaktır.

iv. Serbest zaman faaliyetleri eğitim programını
destekleyici ve açıklayıcı öğretmen rehber kitabı hazır-
lanmalıdır.

v. Öğretmenlerin serbest zaman faaliyetleri alış-
maları ile ilgili olan bilgilerinin gelişimine yardımcı
kaynak kitaplar tanıtılmalı ve temini kolaylaştırılmalıdır.

vi. Öğretmenler, serbest zaman faaliyetleri eğitim
programı konusundaki gelişmelerden sürekli haberdar edil-
melidir.

vii. Okulöncesi eğitim kurumlarında görev alan öğ-
retmenler için, düzenlenecek hizmet-içi eğitim programla-
rında serbest zaman faaliyetleri eğitim programına da den-
geli bir şekilde ağırlık verilmelidir.

viii. Çağdaş eğitim teknolojisi ve anlayışına uygun öğretme-öğrenme ortamı oluşturacak araç-gereçler sağlanmalı ve bu konuda okulöncesi eğitim kurumları bağlı buldukları bakanlıkça maddî olarak desteklenmelidir.

iv. Serbest zaman faaliyetleri ile ilgili çalışmalar düzenlenirken çevre imkânlarından ve araç-gereçlerden faydalanılmalıdır. Bunun için okul ile aile arasında etkili bir işbirliği sağlanmalıdır.

x. Serbest zaman faaliyetleri eğitim programının amacına ulaşması ve çocuklara beklenen faydaları sağlaması için, öğretmenlerin bütün gücünü ve yaratıcılığını kullanmaları gerekmektedir.

xi. Serbest zaman faaliyetleri için, gerekli olan oyun araç ve gereçleri öğretmenler tarafından da hazırlanmalıdır.

xii. Oyun odalarının fizikî şartları serbest zaman faaliyetlerini gerçekleştirmek için, uygun hale getirilmelidir.

xiii. Okulöncesi eğitim kurumlarında, bu alanda yüksek öğrenim görmüş öğretmenler görevlendirilmelidir.

xiv. Konya İli okulöncesi eğitim kurumları serbest zaman faaliyetleri eğitim programının değerlendirilmesini amaçlayan öncü niteliğindeki bu çalışmanın bulgularının aynı konuda yapılacak başka araştırmalarla sınanması tavsiye edilir.

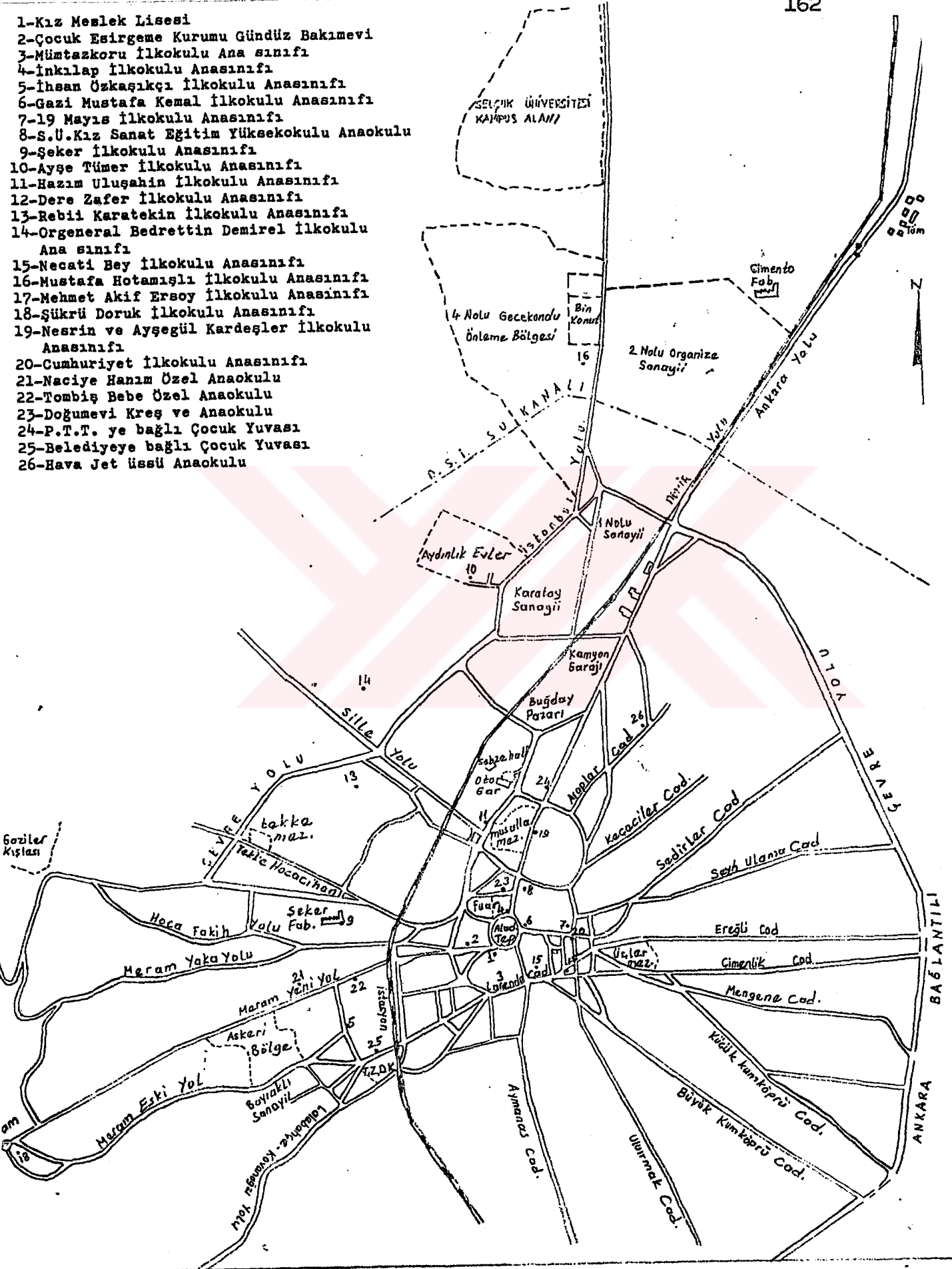
EKLER

EK	Sayfa
A. KONYA İL MERKEZİNDEKİ OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ KROKİ ÜZERİNDEKİ DAĞILIMI.....	162
B. KONYA İL MERKEZİNDE BULUNAN OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ SAYISAL DURUMU	163
C. ÖRNEKLEME GİREN OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI VE ÖĞRETMENLERİN SAYISAL DURUMU	164
D. İZİN YAZILARI	165
E. GÖZLEM FORMLARI	174
F. GÖRÜŞME FORMU	191

KONYA İL MERKEZİNDEKİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ KROKİ ÜZERİNDEKİ DAĞILIMI

162

- 1-Kız Melek Lisesi
- 2-Çocuk Esirgeme Kurumu Gündüz Bakımevi
- 3-Mümtazkoru İlkokulu Ana sınıfı
- 4-İnkılap İlkokulu Anasınıfı
- 5-İhsan Özkaşıkçı İlkokulu Anasınıfı
- 6-Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Anasınıfı
- 7-19 Mayıs İlkokulu Anasınıfı
- 8-S.Ü.Kız Sanat Eğitim Yüksekokulu Anaokulu
- 9-Şeker İlkokulu Anasınıfı
- 10-Ayşe Tümer İlkokulu Anasınıfı
- 11-Hazım Uluşahin İlkokulu Anasınıfı
- 12-Dere Zafer İlkokulu Anasınıfı
- 13-Rebi Karatekin İlkokulu Anasınıfı
- 14-Orgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu Ana sınıfı
- 15-Necati Bey İlkokulu Anasınıfı
- 16-Mustafa Hotamışlı İlkokulu Anasınıfı
- 17-Mehmet Akif Ersoy İlkokulu Anasınıfı
- 18-Şükrü Doruk İlkokulu Anasınıfı
- 19-Nesrin ve Ayşegül Kardeşler İlkokulu Anasınıfı
- 20-Cumhuriyet İlkokulu Anasınıfı
- 21-Naciye Hanım Özel Anaokulu
- 22-Tombiş Bebe Özel Anaokulu
- 23-Doğumevi Kres ve Anaokulu
- 24-P.T.T. ye bağlı Çocuk Yuvası
- 25-Belediyeye bağlı Çocuk Yuvası
- 26-Hava Jet üssü Anaokulu

EK B

KONYA İL MERKEZİNDE BULUNAN OKULÖNCESİ EĞİTİM
KURUMLARININ SAYISAL DURUMU

BAĞLI OLDUĞU KURUMLAR	NO	OKULLAR	Sınıf Sayısı	Öğr. Sayı
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı İlk- okullarına Bağlı Anasınıfları	1	Ayşe Tüner İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	2	Hazım Uluşahin İlk- okulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	3	Zafer-Dere İlkokulu Anasınıfı	- Öğle 1	- 1
	4	İnkılâp İlkokulu Anasınıfı	Sabah 2 Öğle 2	6
	5	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Anasınıfı	Sabah 3 Öğle 3	6
	6	Mümtaz Kuru İlkoku- lu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	7	İhsan Özkasıkçı İlk- okulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	8	Şeker İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	9	Rebi Karatekin İlk- okulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	10	19 Mayıs İlkokulu Anasınıfı	Sabah 2 Öğle 1	4
	11	Orgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	12	Necati Bey İlkokulu Anasınıfı	- Öğle 1	- 1
	13	Mustafa Hotamışlı İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	4
	14	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	15	Şükrü Doruk İlkoku- lu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	16	Nesrin-Ayşegül Kar- deşler İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	17	Cumhuriyet İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
Özel Anaokulları	18	Naciye Hanım Anaoku- lu	1	3
	19	Tombis Bebe Anaokulu	2	3
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kız Sanat Eğitim Yüksek Okulu'na Bağlı Uygula- ma Anaokulu	20	Uygulama Anaokulu	3	3
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı Kız Meslek Lise- si Uygulama Anaokulu	21	Uygulama Anaokulu	2	6
Sağlık ve Sosyal Yar- dım Bakanlığı'na Bağ- lı Okulöncesi Eğitim Kurumları	22	Gündüz Bakımevi ve Kresi	3	3
	23	Doğumevi	1	3
Çalışma Bakanlığı'na Bağlı Okulöncesi Eğitim Kurumları	24	PTT'ye Bağlı Ço- cuk Yuvası	2	3
	25	Belediye'ye Bağ- lı Çocuk Yuvası	1	1
	26	İlava Jet Üssü Anaokulu		
Toplam			56	74

EK C

ÖRNEKLEME GİREN OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI VE
ÖĞRETMENLERİN SAYISAL DURUMU

BAĞLI OLDUĞU KURUMLAR	NO	OKULLAR	Sınıf Sayısı	Öğrt. Sayısı
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı İlkokullarına Bağlı Anasınıfları	1	İhsan Özkaşıkçı İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	2	İnkılâp İlkokulu Anasınıfı	Sabah 2 Öğle 2	6
	3	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Anasınıfı	Sabah 3 Öğle 3	6
	4	19 Mayıs İlkokulu Anasınıfı	Sabah 2 Öğle 1	4
	5	Cumhuriyet İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	6	Aysegül-Nesrin Kardeşler İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	2
	7	Şeker İlkokulu Anasınıfı	Sabah 1 Öğle 1	3
	8	Zafer-Dere İlkokulu Anasınıfı	- Öğle 1	1
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na Bağlı Okulöncesi Eğitim Kurumları	9	Çocuk Esirgeme Kurumu Gündüz Bakımevi ve Kresisi	1	3
Çalışma Bakanlığı'na Bağlı Okulöncesi Eğitim Kurumları	10	PTT'ye Bağlı Çocuk Yuvası	1	3
	11	Belediye'ye Bağlı Çocuk Yuvası	1	1
Özel Anaokulları	12	Tombiş Bebe Anaokulu	1	3
	13	Naciye Hanım Anaokulu	1	3
Toplam			27	40

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

KONYA

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden Servet Şen, Sonra Sanatçılar ve Sosyal Çağdaşlar tezi ile ilgili olarak aşağıda belirtilen okul öncesi eğitim kurumlarında gözlem, görüşme yapmaları ve anket uygulamaları gerekmektedir. Bu konuda ilgili kurumlarla ilişki kurularak gereken yardımı yapılmasını saygularıyla arz ederim.

09.12.1987

Dahur

Yrd. Doç. Dr. Sadıkaş BÜYÜKBAŞI

Ayşe Tümer İlkokulu
Hazım Uluşahin İlkokulu
Dere Zafer İlkokulu
İnkılâp İlkokulu
Gazi Mustafa Kemal İlkokulu
Müntaz Kuru İlkokulu
İhsan Özkaşıkçı İlkokulu
Şeker İlkokulu
Rebi Karatekin İlkokulu
On Dokuz Mayıs İlkokulu
Orgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu
Necati Bey İlkokulu
Mustafa Hotamışlı İlkokulu
Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
Şükrü Doruk İlkokulu
Nesrin ve Aysegül Kardeşler İlkokulu
Cumhuriyet İlkokulu
Naciye Hanım Özel Anaokulu
Tombiş Bebe Özel Anaokulu

Kız Sanat Eğitim Yüksekokulu Uygulama Anasokulu

Kız Meslek Lisesi Uygulama Anasokulu

Gündüz Bakımevi ve Kneşi

Doğum Evi

P.T.T. ye bağılı Çocuk Yuvası

Belediyeye bağılı Çocuk Yuvası

[Handwritten signature]

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

167

Konya, 10/12/1987

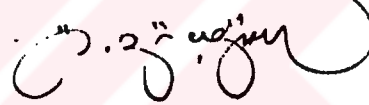
EK D- devam

BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

KONYA

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerimizden Servet Şen, Semra Cantekinler ve Aysel Çağdaş'ın Yard.Doç.Dr.S.Savaş Büyükkaragöz'ün danışmanlığında yürüttükleri tez ile ilgili olarak, Başkanlığınıza bağlı aşağıda isimleri belirtilen okul öncesi Eğitim Kurumlarında anket uygulaması gerekmektedir.

Bu konuda kendilerine gereken yardım yapılması için ilgili okullar nezdinde emir ve müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Doç.Dr.Önder Göçgün

MÜDÜR

Belediye Kireşi

Konya, 10/12/1987

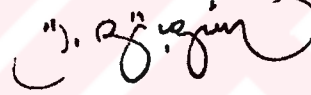
EK D- devam

MİLLİ EĞİTİM GENCLİK ve SPOR MÜDÜRLÜĞÜNE
KONYA

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans

Programı öğrencilerimizden Servet Şen, Semra Cantekinler ve Aysel Çağdaş'ın
Yard.Doç.Dr.S.Şavaş Büyükkaragöz'ün danışmanlığında yürüttükleri tez ile il-
gili olarak, müdürlüğünüz e bağlı aşağıda isimleri belirtilen okul öncesi
Eğitim Kurumlarında anket uygulaması gerekmektedir.

Bu konuda kendilerine gereken yardımın yapılması için
ilgili okullar nezdinde emir ve müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Doç.Dr.Önder Göçgün

MÜDÜR

- Ayşe Tümer İlkokulu
- Hazım Uluşahin İlkokulu
- Dere Zafer İlkokulu
- İnkilap İlkokulu
- Gazi Mustafa Kemal İlkokulu
- Mümtaz Kuru İlkokulu
- İnsan Özkaşıkçı İlkokulu
- Şeker İlkokulu
- Rebi Karatekin İlkokulu
- Ondokuz Mayıs İlkokulu
- Orgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu
- Necati Bey İlkokulu
- Mustafa Hotamışlı İlkokulu
- Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
- Şükrü Doruk İlkokulu
- Nesrin ve Aysegül Kardeşler İlkokulu
- Cumhuriyet İlkokulu
- Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

169

Konya, 10/12/1987

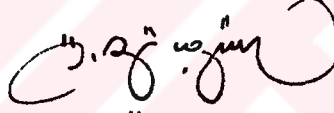
EK D- devam

P.T.T.BAŞ MÜDÜRLÜĞÜNE

KONYA

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencilerimizden Servet Şen, Semra Cantekinler ve Aysel Çağdaş'ın ard.Doç.Dr.S.Savaş Büyükkaragöz'ün danışmanlığında yürüttükleri tez ile ilgili olarak, Müdürlüğüne e bağlı aşağıda isimleri belirtilen okul öncesi eğitim kurumlarında anket uygulaması gerekmektedir.

Bu konuda kendilerine gereken yardımın yapılması için ilgili okullar nezlinde emir ve müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Doç.Dr.Önder Göçgün

MÜDÜR

P.T.T. Çocuk Yuvası

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

170

Konya, 24 / 12 / 7
...../...../198...

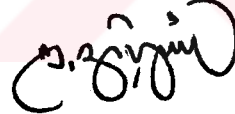
ayı : 50/ 0909
onu :

EK D- devam

Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne
Konya

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Servet Şen, Semra Cantekinler ve Aysel Çağdaş'ın, Yard.Doç. Dr.S.Savaş Büyükkaragöz'ün danışmanlığında yürüttükleri tez ile ilgili olarak Müdürlüğüne bağlı Tombiş Bebe Kreş ve Anaokulunda anket uygulamaları gerekmektedir.

Bu konuda kendilerine gereken yardım yapılması için ilgililer nezârinde emir ve müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

DOÇ.DR.ÖNDER GÖÇGÜN

MÜDÜR

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

171

EK D- devam

Konya, 10/12/1987

GÜNDÜZ BAKIM EVİ VE KİREŞİ MÜDÜRLÜĞÜNE

KONYA

Enstitümüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerimizden Servet Şen, Semra Cantekinler ve Aysel Çağdaş'ın Yard.Doç.Dr.S.Savaş Büyükkaragöz'ün danışmanlığında yürüttükleri tez ile ilgili olarak, müdürlüğünüze e bağlı aşağıda isimleri belirtilen okul öncesi Eğitim Kurumlarında anket uygulaması gerekmektedir.

Bu konuda kendilerine, gereken yardımın yapılması için ilgili okullar nezlinde emir ve müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Doç.Dr.Önder Göçgün

MÜDÜR

Gündüz Bakım Evi Kireşi

T.C
KONYA İLİ
MİLLİ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR MÜDÜRLÜĞÜ

JSE: Eğ.Öğ.Hiz.Şb.
AYI: (4)020/56094
ONU: Anket.

KONYA:23.12.1987

VALİLİK MAKAMINA
KONYA

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri
nabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Servet Şen, Semra
antekinler ve Aysel Çağdaş'ın Yard.Doç.Dr.S.Savaş Büyükkaragöz'ün
anışmanlığında aşağıda isimleri yazılı okullarda anket uygulaması yap-
ak istediklerine dair Enstitü Müdürlüğü'nün yazısı ilişikte sunulmuştur.

Adı geçen öğrencilerin söz konusu okullarda anket uygulaması yap-
aları Dairemizce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

O L U R
23.12.1987

Recep MELİT
Milli Eğitim Gençlik ve
Spor Müdürü

H.Yılmaz ÖZEN
Vali Yardımcısı

ANKET YAPILACAK OKULLAR :

Şen Tümer İlkokulu
Azım Uluşahin İlkokulu
Ere Zafer İlkokulu
Nisilap İlkokulu
Ezi Mustafa Kemal İlkokulu
Üntaz Kora İlkokulu
Hsan Ozkaşıkçı İlkokulu
Eker İlkokulu
Ebii Karatekin İlkokulu
Ndzkuz Mayıs İlkokulu
Rgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu
Ecati Bey İlkokulu
Ustafa Hotamışlı İlkokulu
Ehmet Akif Ersoy İlkokulu
Ökrü Doruk İlkokulu
Esrin ve Ayşegül Kardeşler İlkokulu
Anhuriyet İlkokulu
12.Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu

D/X
AA/
G/

T.C

KONYA İLİ

MİLLÎ EĞİTİM GENÇLİK VE SPOR MÜDÜRLÜĞÜ

İBE: Eğ.Öğ.Hiz.Şb.

KONYA:23.12.1987

TELEFON: (4) 020/56093 SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

TANIM: Anket.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tarih: 10.12.1987-0893 sayılı yazınız.

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri
Fakültesi Eğitim Bilimleri Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Servet Şen, Semra
Karatekinler, Aysel Çağdaş'ın okulunuzda anket uygulaması yapmalarının
görmeye göre Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

İDARE ADINA

Ahmet GÜNAYDIN
Müdür Yardımcısı

Sayı: 1 adet Valilik Onayı.

EĞİTİM :

- .Ayşe Tümer İlkokulu
- .Hazım Uluğahin İlkokulu
- .Dere Zafer İlkokulu
- .İnkılap İlkokulu
- .Gazi Mustafa Kemal İlkokulu
- .Mümtaz Kuru İlkokulu
- .İhsan Özkaşıkçı İlkokulu
- .Şeker İlkokulu
- .Rabii Karatekin İlkokulu
- .Ondokuz Mayıs İlkokulu
- .Orgeneral Bedrettin Demirel İlkokulu
- .Necati Bey İlkokulu
- .Mustafa Hotamışlı İlkokulu
- .Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
- .Şükrü Doruk İlkokulu
- .Nesrin ve Ayşegül Kardeşler İlkokulu
- .Cumhuriyet İlkokulu
- .Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu

EK E

GÖZLEM FORMLARI

ÖĞRETMENİN SERBEST ZAMAN FAALİYETİ İÇİN HAZIRLIĞI
VE ÇOCUKLARI YÖNLENDİRMESİ

	Evet	Kısmen	Hayır
1. Öğretmen serbest zaman faaliyeti- yetinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağlıyor mu?			
2. Öğretmen çocukların istedikleri ilgi köşesinde oynamalarına fır- sat veriyor mu?			
3. Öğretmen serbest zaman faaliye- tinden önce elişçi çalışmaları için gerekli malzemeyi, araç- gereci hazırlıyor ve rahat ça- lışma ortamını sağlıyor mu?			
4. Öğretmen elişçi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik kurallarına uygun çalışmaları için gerekli tedbirleri alıyor mu?			
5. Öğretmen çocukların istedikleri elişçi faaliyetleri ile çalışma- larına fırsat veriyor mu?			
6. Öğretmen bütün çocukları aynı elişçi faaliyetlerini sıra ile yapmaya zorluyor mu?			
7. Öğretmen elişçi faaliyetlerinde üniteye yönelik çalışmalara yer veriyor mu?			

	Evet	Kısmen	Hayır
8. Elişi faaliyetinde öğretmen isteyen çocuklara gerekli rehberliği yapıyor mu?			

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ EĞİTİM PROGRAMINDA
YER ALAN FAALİYETLER

ELİŞİ FAALİYETLERİ

YOĞURMA MADDELERİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Elişi faaliyetlerinde yoğurma maddesi ile çalışmaya yer veriliyor mu?			
2. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân veriliyor mu?			
3. Çocuklar yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?			
4. Yoğurma maddesinin kıvamı ele yapışmadan rahatça çalışmalarına uygun mu?			
5. Yoğurma maddesi ile çalışma kil ile mi yapılıyor?			
6. Yoğurma maddesi ile çalışma pişirilmemiş tuz seramiği ile mi yapılıyor?			
7. Yoğurma maddesi ile çalışma pişirilmiş tuz seramiği ile mi yapılıyor?			
8. Yoğurma maddesi ile çalışma kağıt hamuru ile mi yapılıyor?			

	Evet	Kısmen	Hayır
9. Yoğurma maddesi ile çalışma ta- laş hamuru ile mi yapılıyor?			
10. Yoğurma maddesi ile çalışma plastilin ile mi yapılıyor?			
11. Yoğurma maddesi ile çalışma macun ile mi yapılıyor?			
12. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda kibrit çöpleri, kürdanlar, nohut, fasulye ta- neleri, fındık, fıstık kabuk- ları, deniz kabukları, çeşitli hayvan tüyleri, cam kağıdı, kurutulmuş çiçek, ağaç kabuk- ları vb. artık materyallerden yararlanılıyor mu?			
13. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda, 25-30 cm. bo- yunda oklava, merdane, kutu kapakları, plastik pasta ka- lıpları, makaralar, yassı tahta parçaları vb. araç ge- reçlerden faydalanılıyor mu?			
14. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda, çocuklara ve- rilen artık materyaller üni- teye uygun olarak seçiliyor mu? (Örnek: Kümes hayvanları ünitesinde kümes hayvanlarının tüyelerine, deniz ünitesinde de- niz kabuklarına yer verilmesi gibi)			

BOYA ÇALIŞMALARI	Evet	Kısmen	Hayır
1. Elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer veriliyor mu?			
2. Boyalar ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân veriliyor mu?			
3. Çocuklar boyalar ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?			
4. Boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer veriliyor mu?			
5. Boya çalışmalarında öğretmen renkleri tanıtıcı konuşmalara ya da açıklamalara yer veriyor mu?			
6. Boya çalışmalarında proje (grup) çalışmalarına yer veriliyor mu?			
7. Boya çalışmaları kuru boya ile mi yapılıyor?			
8. Boya çalışmaları pastel boya ile mi yapılıyor?			
9. Boya çalışmaları mum boya ile mi yapılıyor?			
10. Boya çalışmaları tebeşir boya ile mi yapılıyor?			
11. Boya çalışmaları parmak boya ile mi yapılıyor?			
12. Boya çalışmaları sulu boya ile mi yapılıyor?			

	Evet	Kısmen	Hayır
13. Sulu boya çalışmalarında hazır sulu boya mı kullanılıyor?			
14. Sulu boya çalışmalarında baskı tekniğine mi yer veriliyor?			
15. Sulu boya çalışmalarında püs-kürtme tekniğine mi yer veriliyor?			
16. Sulu boya çalışmalarında sihirli boya tekniğine mi yer veriliyor?			
17. Sulu boya çalışmalarında şeker boyası tekniğine mi yer veriliyor?			
18. Sulu boya ile resim yapmaya mı yer veriliyor?			
19. Sulu boya çalışmalarında şekil çıkartma tekniğine mi yer veriliyor?			
20. Sulu boya çalışmalarında kalın uçlu fırçalar mı kullanılıyor?			
21. Sulu boya çalışmalarında resim sehpaları mı kullanılıyor?			
22. Boya çalışmalarında duvarda resim yapmayı sağlayan asılı tahtalardan yararlanılıyor mu?			
23. Boya çalışmalarında çocukların yerde resim yapmalarına fırsat veriliyor mu?			

KAĞIT İŞLERİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmaya yer veriliyor mu?			
2. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmaları mı isteniyor?			
3. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuğun ilaveler ve değişiklikler yapmasına imkân veriliyor mu?			
4. Çocuklar kağıt işleri ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?			
5. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda öğretmen renk, şekil, kısa-uzun vb. kavramları kazandırıcı çalışmalara ve konuşmalara yer veriyor mu?			
6. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda proje (grup) çalışmalarına yer veriliyor mu?			
7. Kağıt işlerinde kullanılan makasların ucu küt ve iyi kesen nitelikte olması dikkate alınıyor mu?			
8. Kağıt işlerinde kullanılan yapıştırıcıyı öğretmen kendisi mi hazırlıyor?			

	Evet	Kısmen	Hayır
9. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar kağıdı yırtma tekniği ile mi yapılıyor?			
10. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar kağıdı kesme tekniği ile mi yapılıyor?			
11. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar kağıdı katlama tekniği ile mi yapılıyor?			
12. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalar kağıdı yuvarlama tekniği ile mi yapılıyor?			

13. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki kağıt çeşitlerinden hangisi kullanılıyor? Hangisi kullanılıyorsa (X) işareti koyunuz.

() Patron kağıdı	() Yıldızlı kağıt
() Fon kağıdı	() Karton
() Elişi kağıdı	() Mukavva
() Mecmua kağıdı	() Başka
() Gazete kağıdı	

ARTIK MATERYALLERLE ÇALIŞMA	Evet	Kısmen	Hayır
1. Elişi faaliyetlerinde artık materyallerle çalışmaya yer veriliyor mu?			
2. Artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmaları mı isteniyor?			
3. Çocuklar artık materyaller ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?			
4. Artık materyaller ile yapılan çalışmalarda proje (grup) çalışmalarına yer veriliyor mu?			

ILGI KÖŞELERİ

KİTAP KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında kitap köşesine yer verilmiş mi?			
2. Kitap köşesi oyun odasının sessiz, aydınlık, diğer köşelerden ayrı ve trafiğin yoğun olmadığı (geliş-gidişlerin az olduğu) bir yerde düzenlenmiş mi?			
3. Kitap köşesinde kitaplar çocukların boylarına uygun yükseklikte raflara mı konmuş?			
4. Kitap köşesinde değişik boyutlarda kitaplar bulunuyor mu?			
5. Kitap köşesinde sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitaplar bulunuyor mu?			
6. Kitap köşesinde çocukların rahatça kitap bakabilmeleri için küçük bir masa ve sandalyeler bulunuyor mu?			
7. Kitap köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olması dikkate alınmış mı?			
8. Kitap köşesinde çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölüm düzenlenmiş mi? (Kilim ve minderlerin bulunduğu bir bölüm)			

EVCILİK KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında evcilik köşesine yer verilmiş mi?			
2. Evcilik köşesinin etrafı bir paravana ya da dolaplarla çevrilererek çocukların kendilerini rahat hissederek içlerinden geldiği gibi hareket etmeleri dikkate alınmış mı?			

3. Evcilik köşesinde aşağıdaki oyuncak ve oyun araç-gereçlerinden hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

☐ Dolaplar	☐ Ütü
☐ Sandalyeler	☐ Ütü masası
☐ Bebekler	☐ Temizlik araçları (süpürge, faraş)
☐ Bebekler için çeşitli giysiler	☐ Çamaşır ipi, mandal
☐ Bebek arabaları	☐ Dolgu oyuncaklar
☐ Yatak	☐ Fasulye torbaları
☐ Yorgan	☐ Başka
☐ Yastık	
☐ Mutfak malzemeleri (küçük tabak, tencere, fincan vb.)	
☐ Ayna	

4. Evcilik köşesinde aşağıdaki yetişkinlere ait giyecek ve eşyalardan hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

☐ Kısa topuklu bayan ayakkabıları	☐ Çeşitli şapkalar (subay, polis, ahçı, hemşire vb.)
☐ Etekler	☐ Önlükler
☐ Elbiseler	☐ Başka.....
☐ Kemerler	
☐ Çantalar	
☐ Süs eşyaları (kolye, bilezik vb.)	

BLOK KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında blok köşesine yer verilmiş mi?			
2. Blok köşesi diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynayabilmelerine imkân sağlayan bir yerde düzenlenmiş mi?			
3. Blok köşesinde değişik boyutlarda ve şekillerde bloklara yer verilmiş mi?			
4. Blok köşesinde bloklar çocukların boylarına uygun raflara yerleştirilmiş mi?			
5. Bloklar temizliğin kolay olması ve üst üste konduğunda kaymaması için ince bir kat mat vernik ya da mat yağlı boya ile boyanmış mı?			

6. Blok köşesinde oyunu tamamlayan aşağıdaki oyuncak ve oyun araç-gereçlerinden hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.
- () Tahta taşıt araçları (otomobil, tren, kamyon)
- () Trafik işaretleri
- () Tahta hayvanlar
- () Bebekler
- () Evcilik köşesindeki giyim aksesuarları (çanta, şapka vb.)
- () Başka

MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer verilmiş mi?			
2. Masa oyuncakları köşesinde oyuncaklar çocukların boylarına uygun raflarda mı bulunuyor?			
3. Masa oyuncakları köşesinde gereksiz geliş gidişleri önlemek ve çocukların rahat oynayabilmeleri için rafların yakınına masa ve sandalyeler konulmuş mu?			
4. Masa oyuncakları köşesinde bulunan masa ve sandalyeler diğerlerinden farklı olarak seçilmiş mi? (Diğer masalar dikdörtgen ise bu köşedekinin yuvarlak olması, sandalyelerin üzerine minder konulması gibi)			
5. Masa oyuncakları köşesinde bulunan oyuncaklar öğretmen tarafından mı hazırlanmış?			

6. Masa oyuncakları köşesinde aşağıdaki oyuncaklardan hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

- () Plastik legolar () Resimli küpler
 () Bul yapılar () Başka
- () Bilmeceleler
 () Geçmeli plastik ve tahta oyuncaklar
 () Plastik küçük bloklar
 () Parça bütün oyuncaklar
 () Eşleştirmeli oyuncaklar
 () İnşaat oyunları

FEN VE TABİAT KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer verilmiş mi?			
2. Fen ve tabiat köşesi aydınlık, güneş gören ve çocukların rahat çalışmalarına uygun bir yerde düzenlenmiş mi?			
3. Fen ve tabiat köşesinde çimlendirme ve bitki yetiştirmeye yer verilmiş mi?			
4. Fen ve tabiat köşesinde kuş, balık, tavşan vb. hayvanları beslemeye yer verilmiş mi?			

5. Fen ve tabiat köşesinde aşağıdaki araç-gereçlerden hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

☐ Miknatıs	☐ El feneri
☐ Büyüteç	☐ Mikroskop
☐ Cetvel	☐ Değişik özelliklere sahip taşlar
☐ Termometre	☐ Bitkileri tanıtıcı resimler ya da albümler
☐ Saat	☐ Hayvanları tanıtıcı resimler ya da albümler
☐ Pusula	☐ Koleksiyonlar
☐ Ölçü aleti	☐ Başka
☐ Ayna	
☐ Dünya küresi	
☐ Resimli kitaplar	
☐ Tohumlar	

KUKLA KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında kukla köşesine yer verilmiş mi?			
2. Kukla köşesinde kukla sahnesine ya da çocukların kukla oynatabilecekleri gerekli düzenlemeye yer veriliyor mu? (İki pencere ya da kapı çerçevesinin iki tarafına örtü geçirilerek, masanın ön tarafını bir örtü ile kapatarak)			
3. Kukla köşesinde kuklalar çocukların boylarına uygun raflara konulmuş mu?			
4. Kukla köşesinde öğretmen tarafından hazırlanan kuklalara yer verilmiş mi?			
5. Kukla köşesinde çocuklar tarafından hazırlanan kuklalara yer verilmiş mi?			

6. Kukla köşesinde aşağıdaki kukla çeşitlerinden hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

- () El kuklası
- () Parmak kuklası
- () Yüzük kuklası
- () İpli kukla
- () Gölge kuklası
- () Çomak kuklası
- () Başka

MÜZİK KÖŞESİ	Evet	Kısmen	Hayır
1. Oyun odasında müzik köşesine yer verilmiş mi?			
2. Müzik köşesinde ritm araçları çocukların boylarına uygun raflara yerleştirilmiş mi?			
3. Müzik köşesinde teyp'e yer verilmiş mi?			
4. Müzik köşesinde radyo'ya yer verilmiş mi?			
5. Müzik köşesinde pikap'a yer verilmiş mi?			
6. Müzik köşesinde öğretmenin hazırlamış olduğu ritm araçlarına yer verilmiş mi?			

7. Müzik köşesinde aşağıdaki ritm araçlarından hangilerine yer verilmiştir? Hangilerine yer verilmiş ise (X) işareti koyunuz.

- () Ritm sopaları
- () Marakas
- () Tef
- () Zil
- () Davul
- () Tahta çalparan
- () Çan
- () Trampet
- () Kaval
- () Başka

SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

	Evēt	Kısmen	Hayır
1. Serbest zaman faaliyeti içinde öğretmen çocukların yapmış olduğu çalışmalarda başarılarına destek olacak gerçeğe dayalı övgülerde bulunuyor mu?			
2. Öğretmen çocukların çalışmalarını günü gününe sergiliyor mu?			
3. Öğretmen çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşturuyor ya da hikâye anlattırıyor mu?			
4. Öğretmen serbest zaman faaliyetinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övüyor mu?			
5. Öğretmen serbest zaman faaliyetinde çalışmalara katılmayan, başkalarının çalışmalarını engelleyen, oyunlarını bozan çocuklara ceza veriyor mu?			

EK F

GÖRÜŞME FORMU

1. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz.

 Kadın Erkek

2. Öğretmeni bulduğunuz kurum.

 İlkokula bağlı anasınıfı Üniversiteye bağlı anaokulu Özel anaokulu Kız Meslek Lisesine bağlı anaokulu Resmî kuruluşlara bağlı anaokulu

3. En son mezun olduğunuz okul.

 Genel lise Öğretmen Lisesi Kız Meslek Lisesi İmam-Hatip Lisesi Ticaret Lisesi Yüksekokul İki yıllık ön lisans okulu

4. Meslekteki kıdeminiz.

 1-4 yıl 5-9 yıl 10-14 yıl 15-19 yıl 20-24 yıl 25-30 yıl 30 yılın üstünde

5. Mesleğinizle ilgili hizmet-içi eğitim programlarına katıldınız mı?

 Evet Hayır

6. Şayet katılmışsanız katıldığınız program sayısı.

.....

2. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ EĞİTİM PROGRAMI

a. GENEL NİTELİKLİ SORULAR

1. Serbest zaman faaliyetleri ile ilgili amaç, muhteva, yöntem ve değerlendirme boyutlarını kapsayan bir program var mıdır?

- () Evet
() Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, serbest zaman faaliyetleri ile ilgili bir program gerekli midir?

- () Evet
() Hayır

3. Sizce serbest zaman faaliyetleri ile ilgili programın hazırlanmasında en uygun yol aşağıdakilerden hangisidir?

- () Her okulda öğretmenler bir araya gelerek bir program hazırlamalıdır.
() Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca bir program hazırlanmalıdır.
() Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Üniversitelerde ilgili Fakülte ve Yüksekokulların işbirliği ile bir program hazırlanmalıdır.

b. AMAÇLARLA İLGİLİ SORULAR

1. Serbest zaman faaliyetleri çalışma programında amaçların açık ve net olarak belirtilmesinin gereğine inanıyor musunuz?

- () Evet
() Kısmen
() Hayır

2. Cevabınız "Evet" ise, amaçların açık ve net olarak bilinmesinin sizce en önemli faydası nedir?

- () Serbest zaman faaliyetlerinin planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde yol göstericidir.
() Çocukların serbest zaman faaliyetlerinden sonra neye ulaşacaklarını belirler.

- () Serbest zaman faaliyetlerinde yapılacak çalışmaların belirlenmesinde rehberlik eder.
- () Okulöncesi eğitim kurumlarında Türkiye genelinde amaç birliği sağlanır.

3. Bir günlük plan içinde serbest zaman faaliyetlerine en çok aşağıdaki amaçlardan hangisini gerçekleştirmek için yer veriyorsunuz?

- () Çocukların fizikî, psiko-motor, zihni, hissî ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmak.
- () Yaratıcı hayal güçlerini geliştirmek
- () Yardımlaşma, paylaşma, temizlik, düzen, işbirliği içinde çalışma vb. iyi alışkanlıkları kazandırmak
- () Duygusal doyuma ulaşmalarını ve sıkıntılardan kurtulmalarını sağlamak
- () Gelecek için gerekli bilgi ve becereleri kazandırmak
- () Sanata karşı ilgilerini artırmak ve bu alandaki yeteneklerini ortaya koymalarını sağlamak
- () Kendilerini ifade etmelerine ve problemlerini ortaya koymalarına fırsat vermek
- () Renk, sayı, şekil, uzun - kısa, az - çok vb. kavramları kazanmalarını sağlamak
- () Bir ürün ortaya koymalarına ve boş zamanlarını değerlendirmelerine imkân vermek
- () Başka.....

c. ÖĞRETMENİN SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNE HAZIRLIĞI
VE ÇOCUKLARI YÖNLENDİRMESİ

1. Serbest zaman faaliyetlerinden önce ilgi köşelerinin temizlik ve düzenini sağlıyor musunuz?

- () Evet
- () Kısmen
- () Hayır

2. Çocukların istedikleri ilgi köşesinde oynamalarına fırsat veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

3. Serbest zaman faaliyetinden önce elişi çalışmaları için gerekli malzemeyi, araç-gereci hazırlıyor ve rahat çalışma ortamını sağlıyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

4. Elişi çalışmalarında çocukların rahat ve temizlik kurallarına uygun çalışmaları için gerekli tedbirleri alıyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

5. Çocukların istedikleri elişi faaliyetleri ile çalışmalarına fırsat veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

6. Bütün çocukları aynı elişi faaliyetlerini yapmaya zorluyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

7. Cevabınız "Evet" ise, çocukları aynı elişi faaliyetlerine yönlendirmenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- Tek elişi faaliyetine yer verilmesi
- Çocukları kontrol etmenin daha kolay olması
- Tek öğretmen olduğundan birden fazla elişi faaliyetini hazırlamak için gerekli zamanın olmaması
- Bir günde birden fazla elişi faaliyetine yer vermenin gerekli olduğunun bilinmemesi

- () Bir günde birden fazla elişi faaliyetine yer verilmesinin gereksiz bulunması
- () Elişi faaliyetleri için gerekli malzemenin olmaması
- () Sınıfın fizikî şartlarının birden fazla elişi çalışmalarını gerçekleştirmeye müsait olmaması
- () Başka

8. Elişi faaliyetlerinde üniteye yönelik çalışmalara yer veriyor musunuz?

- () Evet
- () Kısmen
- () Hayır

9. Serbest zaman faaliyetinde çocuklara gerekli rehberliği yapıyor musunuz?

- () Evet
- () Kısmen
- () Hayır

10. Cevabınız "Evet" ise, serbest zaman faaliyetinde çocuklara gerekli rehberliği yapmak için aşağıdakilerden en çok hangisini dikkate alıyorsunuz?

- () Birden fazla elişi faaliyeti ile ilgi ve yeteneklerine uygun seçim yapmalarını sağlıyorum.
- () Değişik elişi faaliyetlerine yer veriyorum.
- () Elişi faaliyetlerinde kullanılacak araç-gereci tanıtıyor ve nasıl kullanılacağını açıklıyorum.
- () Çocuklarla konuşarak onları istekli hale getiriyor ve gerekli düzeltmeler için açıklamalar yapıyorum.
- () Çocuklara örnek veriyorum.
- () İyi çalışma yapanlarınıki yapmayanlara örnek gösteriyorum.
- () Çalışmaları yapamayanlarınıki kendim yapıyorum.
- () Çocukların değişik buluşlar ortaya koymalarına fırsat veriyorum.
- () Çocukların yakınlarında bulunarak onlara güven telkin ediyorum.
- () Başka

d. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİ EĞİTİM PROGRAMINDA
YER ALAN ÇALIŞMALAR

ELİŞİ FAALİYETLERİ

YOĞURMA MADDELERİ

1. Elişi faaliyetlerinde yoğurma maddesi ile çalışmaya yer veriyor musunuz?

- () Evet
() Kısmen
() Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, elişi faaliyetlerinde yoğurma maddesi ile çalışmaya yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Yoğurma maddesi hazırlayacak zamanın olmaması
() Yoğurma maddesini hazırlayacak yer ve malzemenin olmaması
() Yoğurma maddesinin nasıl hazırlanacağını bilinmemesi
() Elişi çalışmalarında yoğurma maddesine yer verileceğinin bilinmemesi
() Yoğurma maddesi ile çalışmanın gereksiz bulunması
() Yoğurma maddesi ile çalışmaya oyun odasının şartlarının uygun olmaması
() Yoğurma maddesi ile çalışmaya çocukların isteksiz olması
() Başka

3. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân veriyor musunuz?

- () Evet
() Kısmen
() Hayır

4. Çocuklar yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?

- () Evet

() Kısmen

() Hayır

5. Yoğurma maddesinin kıvamının çocukların eline yapışmadan rahatça çalışmalarına uygun olmasını dikkate alıyormusunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

6. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki yoğurma maddelerinden en çok hangisini kullanıyorsunuz?

() Kil

() Pişirilmemiş tuz seramiği

() Pişirilmiş tuz seramiği

() Kağıt hamuru

() Talaş hamuru

() Plastilin

() Macun

() Başka

7. Yukarıda belirttiğiniz yoğurma maddesine en çok yer vermenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

() Hazırlanmasının kolay olması

() Çalışmalarda daha iyi sonuç vermesi

() Çocukların daha çok hoşlanması

() Diğerlerinin hazırlanışının bilinmemesi

() Diğerlerini hazırlamak için gerekli araç-gereçlerin olmaması

() Başka

8. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda kibrit çöpleri, kurdanlar, nohut, fasulye taneleri, fındık, fıstık kabukları, deniz kabukları, çeşitli hayvan tüyleri, cam kağıdı, kurutulmuş çiçek, ağaç kabukları vb. artık materyallerden yararlanılıyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

9. Yoğurma maddesi ile yapılan çalışmalarda 25-30 cm boyunda oklava, merdane, kutu kapakları, plastik pasta kalıpları, makaralar, yassı tahta parçaları vb. araç-gereçlerden faydalanıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

10. Yoğurma maddesi ile çalışmalarda çocuklara verdiğiniz artık materyalleri üniteye uygun olarak seçiyor musunuz? (Meselâ: Kümes hayvanları ünitesinde kümes hayvanlarının tüylerine, deniz ünitesinde deniz kabuklarına yer verilmesi gibi).

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

BOYA ÇALIŞMALARI

1. Elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, elişi faaliyetlerinde boya çalışmalarına yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Boya hazırlayacak zamanın olmaması
 () Boya hazırlayacak yer ve malzemenin olmaması
 () Boyanın nasıl hazırlanacağını bilinememesi
 () Boya çalışmalarının gereksiz bulunması
 () Boya çalışmalarına oyun odasının fizikî şartlarının uygun olmaması
 () Boya çalışmalarına çocukların isteksiz olması
 () Başka

3. Boyalar ile yapılan çalışmalarda çocukları serbest çalışmaya yönlendirerek gördüklerini ve düşündüklerini yapmalarına imkân veriyor musunuz?

- () Evet

() Kısmen

() Hayır

4. Çocuklar boyalar ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

5. Boya çalışmalarında canlı ve değişik renklere yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

6. Boya çalışmalarında renkleri tanıtıcı konuşmalara ya da açıklamalara yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

7. Boya çalışmalarında proje (grup) çalışmalarına yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

8. Boya çalışmalarında aşağıdaki boya çeşitlerinden en çok hangisine yer veriyorsunuz?

() Kuru boya

() Pastel boya

() Mum boya

() Tebeşir boyası

() Parmak boyası

() Sulu boya

9. Yukarıda belirttiğiniz boya çeşidine en çok yer vermenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

() Hazır ve pratik olması

() Hazırlamasının kolay olması

() Çalışmalarda daha iyi sonuç vermesi

() Çocukların daha çok hoşlanması

() Diğerlerinin hazırlanışının bilinmemesi

- () Diğerlerini hazırlamak için gerekli araç-gereçlerin olmaması
 () Çocuklar için daha yararlı olduğuna inanılması
 () Başka

10. Sulu boya çalışmalarında hazır sulu boya mı kullanıyorsunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

11. Sulu boya çalışmalarında aşağıdaki tekniklerden en çok hangisine yer veriyorsunuz?

- () Baskı
 () Püskürtme
 () Sihirli boya
 () Şeker boyası
 () Şekil çıkarma
 () Başka

12. Sulu boya çalışmalarında kalın uçlu fırçalar kullanılıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

13. Sulu boya çalışmalarında resim sehпalarını kullanıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

14. Boya çalışmalarında duvarda resim yapmayı sağlayan asılı tahtalardan yararlanıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

15. Boya çalışmalarında çocukların yerde resim yapmalarına fırsat veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

KAĞIT İŞLERİ

1. Elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmaya yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, elişi faaliyetlerinde kağıt işleri ile çalışmaya yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Kağıt işleri için gerekli araç-gerecin olmaması
 () Kağıt işleri ile yapılan çalışmaların etrafı çok kirletmesi
 () Çocukların ilgi duymaması
 () Kağıt işlerinde çocukları yönlendirmede başarı sağlanamaması
 () Kağıt işleri ile yapılacak çalışmaların bilinmemesi
 () Kağıt işleri ile yapılan çalışmaların gereksiz bulunması
 () Başka

3. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnek vererek aynısını yapmalarını istiyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda çocukların ilaveler ve değişiklikler yapmalarına imkân veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Çocuklar kağıt işleri ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

6. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda renk, şekil, kısa-uzun vb. kavramları kazandırıcı çalışma ve konuşmalara yer veriyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

7. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda proje (grup) çalışmalarına yer veriyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

8. Kağıt işlerinde kullanılan makasların ucu küt ve iyi kesen nitelikte olmasını dikkate alıyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

9. Kağıt işlerinde kullanılan yapıştırıcıyı kendiniz mi hazırlıyorsunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

10. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki tekniklerden en çok hangisini kullanıyor sunuz?

- Kağıdı yırtma
 Kağıdı kesme
 Kağıdı katlama
 Kağıdı yuvarlama

11. Kağıt işleri ile yapılan çalışmalarda aşağıdaki kağıt çeşitlerinden en çok hangisini kullanıyorsunuz?

- Gazete kağıdı
 Patron kağıdı
 Fon kağıdı
 Elişi kağıdı
 Mecmua kağıdı
 Yıldızlı kağıt
 Karton
 Mukavva
 Başka

ARTIK MATERYALLERLE ÇALIŞMA

1. Elişi faaliyetlerinde artık materyallerle çalışmaya yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, elişi faaliyetlerinde artık materyallerle çalışmaya yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Artık materyallerin temin edilememesi
 () Hangi artık materyallerin kullanılacağına bilinmemesi
 () Çocukların ilgi duymaması
 () Artık materyalleri çocukların kullanabileceği şekle getirmek için gerekli zamanın olmaması
 () Artık materyalleri muhafaza edecek imkânın olmaması
 () Çocukların ve velilerin artık materyal toplama da yardımcı olmamaları
 () Artık materyallerle çalışmanın gereksiz bulunması
 () Başka

3. Artık materyaller ile yapılan çalışmalarda çocuklara örnekler vererek aynısını yapmalarını istiyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Çocuklar artık materyaller ile yapılan çalışmalara istekle katılıyorlar mı?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Artık materyaller ile yapılan çalışmalarda proje (grup) çalışmalarına yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

İLGİ KÖŞELERİ

KİTAP KÖŞESİ

1. Oyun odasında kitap köşesine yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında kitap köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 () Kitap köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmaması
 () Çocukların ilgisini çekmemesi
 () Kitap köşesi düzenlemek için zamanın olmaması
 () Kitap köşesinin gereksiz bulunması
 () Kitap köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması
 () Başka

3. Kitap köşesinin oyun odasının sessiz, aydınlık, diğer köşelerden ayrı ve trafiğin yoğun olmadığı (geliş-gidişlerin az olduğu) bir yerde olmasını dikkate alıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Kitap köşesinde kitapları çocukların boylarına uygun yükseklikte rafları mı koyuyorsunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Kitap köşesinde değişik boyutlarda kitap bulunduyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

6. Kitap köşesinde sayfaları kopmuş, dağılmış, yırtılmış kitaplar bulunduruyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

7. Kitap köşesinde çocukların rahatça kitap bakabilmeleri için küçük bir masa ve sandalyeler bulunduruyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

8. Kitap köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olmasını dikkate alıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

9. Kitap köşesinde çocukların dilediklerinde yere oturarak kitap bakabilecekleri bir bölüm düzenliyor musunuz? (Kilim ve minderlerin bulunduğu bir bölüm).

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

EVCİLİK KÖŞESİ

1. Oyun odasında evcilik köşesine yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında evcilik köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 () Evcilik köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmaması
 () Çocukların ilgisini çekmemesi
 () Evcilik köşesi düzenlemek için zamanın olmaması
 () Evcilik köşesinin gereksiz bulunması

() Evcilik köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması

() Başka

3. Evcilik köşesinin etrafını bir paravan ya da dolaplarla çevirerek çocukların kendilerini rahat hissederek içlerinden geldiği gibi hareket etmelerini dikkate alıyormusunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

4. Evcilik köşesinde aşağıdaki oyuncak ve oyun araç gereçlerinden hangilerine yer veriyorsunuz?

() Dolaplar

() Ütü

() Sandalyeler

() Ütü masası

() Bebekler

() Temizlik araçları

() Bebekler için

(Süpürge, faraş)

çeşitli giysiler

() Çamaşır ipi, mandal

() Bebek arabaları

() Dolgu oyuncaklar

() Yatak

() Fasulye torbaları

() Yorgan

() Ayna

() Yastık

() Başka (belirtiniz)....

() Mutfak malzemeleri

.....

(küçük tabak, ten-

.....

cere, fincan vb.)

5. Evcilik köşesinde aşağıdaki yetişkinlere ait giyecek ve eşyalardan hangilerine yer veriyorsunuz?

() Kısa topuklu bayan ayakkabıları

() Etekler

() Elbiseler

() Kemerler

() Çantalar

() Çeşitli şapkalar

() Önlükler

() Süs eşyaları (kolye, bilezik vb.)

() Başka (belirtiniz)

.....

BLOK KÖŞESİ

1. Oyun odasında blok köşesine yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında blok köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 () Blok köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmaması.
 () Çocukların ilgisini çekmemesi
 () Blok köşesinin gereksiz bulunması
 () Blok köşesinde çocukların kazalarla karşılaşacağı korkusu
 () Blok köşesinin daha çok kontrol ve rehberlik istemesi
 () Başka (belirtiniz)

3. Blok köşesini diğer köşeleri ses açısından rahatsız etmeyen ve çocukların genişçe bir alanda oynayabilmelerine imkân sağlayan bir yerde düzenlenmesini dikkate alıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Blok köşesinde değişik boyutlarda ve şekillerde bloklara yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Blok köşesinde blokları çocukların boylarına uygun raflara yerleştiriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

6. Bloklar temizliğin kolay olması ve üst üste konduğunda kaymaması için ince bir kat mat vernik ya da mat yağlı boya ile mi boyanmıştır?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

7. Blok köşesinde oyunu tamamlayan aşağıdaki oyuncak ve oyun araç-gereçlerinden hangilerine yer veriyorsunuz?

- () Tahta taşıt araçları (otomobil, tren, kamyon)
 () Trafik işaretleri
 () Tahta hayvanlar
 () Bebekler
 () Evcilik köşesindeki giyim aksesuarları (çanta, şapka vb.)
 () Başka (belirtiniz)

MASA OYUNCAKLARI KÖŞESİ

1. Oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında masa oyuncakları köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 () Masa oyuncakları köşesi için gerekli masa, sandalye ve rafların bulunmaması
 () Masa oyuncaklarının bulunmaması
 () Masa oyuncakları köşesinin gereksiz bulunması
 () Çocukların ilgisini çekmemesi
 () Masa oyuncakları köşesinde çocuklara rehberlik edecek zamanın olmaması
 () Masa oyuncakları köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması
 () Başka (belirtiniz)

3. Masa oyuncakları köşesinde oyuncakları çocukların boylarına uygun raflara koyuyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Masa oyuncakları köşesinde gereksiz geliş-gidişleri önlemek ve çocukların rahat oynayabilmeleri için rafların yakınına masa ve sandalyeler koyuyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Masa oyuncakları köşesinde bulunan masa ve sandalyelerin diğerlerinden farklı olmasını dikkate alıyor musunuz? (diğer masalar dikdörtgen ise, bu köşedeki masanın yuvarlak olması, sandalyelerin üzerine minder konulması gibi).

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

6. Masa oyuncakları köşesinde bulunan oyuncakları siz mi hazırlıyorsunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

7. Masa oyuncakları köşesinde aşağıdaki oyuncaklardan hangilerine yer veriyorsunuz?

- () Plastik legolar
 () Bilmeceler
 () Geçmeli plastik ve tahta oyuncaklar
 () Plastik küçük bloklar
 () İnşaat oyunları
 () Parça-bütün ilişkili oyuncaklar
 () Eşleştirmeli oyuncaklar
 () Resimli küpler
 () Başka (belirtiniz).....

FEN VE TABİAT KÖŞESİ

1. Oyun odasında Fen ve tabiat köşesine yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında fen ve tabiat köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- () Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 () Fen ve tabiat köşesi için gerekli araç-gereçlerin olmaması
 () Çocukların ilgisini çekmemesi
 () Fen ve tabiat köşesinin gereksiz bulunması
 () Fen ve tabiat köşesi düzenlemek için zamanın olmaması
 () Fen ve tabiat köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması
 () Fen ve tabiat köşesinde çocuklara rehberlik edecek zamanın olmaması
 () Başka

3. Fen ve tabiat köşesini aydınlık, güneş gören ve çocukların rahatça çalışmalarına uygun bir yerde düzenlemeyi dikkate alıyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

4. Fen ve tabiat köşesinde çimlendirme ve bitki yetiştirmeye yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

5. Fen ve tabiat köşesinde kuş, balık, tavşan vb. hayvanları beslemeye yer veriyor musunuz?

- () Evet
 () Kısmen
 () Hayır

6. Fen ve tabiat köşesinde aşağıdaki araç-gereçlerden hangilerine yer veriyorsunuz?

☐ Büyüteç	☐ Mikroskop
☐ mıknatıs	☐ Değişik özelliklere sahip taşlar
☐ Cetvel	☐ Bitkileri tanıtıcı resimler ya da albüm
☐ Termometre	☐ Saat
☐ Pusula	☐ Ölçü aleti
☐ Hayvanları tanıtıcı resimler ya da albümler	☐ Ayna
☐ Koleksiyonlar	☐ Resimli kitaplar
☐ Dünya küresi	☐ El feneri
☐ Tohumlar	☐ Başka (belirtiniz)...

KUKLA KÖŞESİ

1. Oyun odasında kukla köşesine yer veriyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında kukla köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

- Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması
 Kukla köşesi için gerekli raf, kukla sahnesi ve kuklaların bulunmaması
 Çocukların ilgisini çekmemesi
 Kukla köşesinin gereksiz bulunması
 Kukla köşesi düzenlemek için zamanın olmaması
 Kukla köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması
 Başka

3. Kukla köşesinde kukla sahnesine ya da çocukların kukla oynatabilmeleri için gerekli düzenlemeye yer veriyor musunuz? (İki pencere ya da kapı çerçevesinin iki tarafına örtü geçirilerek, masanın ön tarafına bir örtü örtterek).

- Evet

() Kısmen

() Hayır

4. Kukla köşesinde kuklaları çocukların boylarına uygun raflara koyuyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

5. Kukla köşesinde kendiniz tarafından hazırlanan kuklalara yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

6. Kukla köşesinde çocuklar tarafından hazırlanan kuklalara yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

7. Kukla köşesinde aşağıdaki kukla çeşitlerinden hangilerine yer veriyorsunuz?

() El kuklası

() Parmak kuklası

() Yüzük kuklası

() İpli kukla

() Gölge kuklası

() Çomak kuklası

() Başka (belirtiniz)

MÜZİK KÖŞESİ

1. Oyun odasında müzik köşesine yer veriyor musunuz?

() Evet

() Kısmen

() Hayır

2. Cevabınız "Hayır" ise, oyun odasında müzik köşesine yer vermemenizin en önemli sebebi sizce aşağıdakilerden hangisidir?

() Oyun odasının fizikî şartlarının yetersiz olması

() Müzik köşesi için gerekli araç-gereçlerin bulunmaması

- Çocukların ilgisini çekmemesi
- Müzik köşesinin gereksiz bulunması
- Müzik köşesi düzenlemek için gerekli zamanın olmaması
- Müzik köşesi düzenleyebilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olunmaması
- Başka

3. Müzik köşesinde ritm araçlarını çocukların boylarına uygun raflara koymayı dikkate alıyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

4. Müzik köşesinde teyp'e yer veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

5. Müzik köşesinde radyoya yer veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

6. Müzik köşesinde pikapa yer veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

7. Müzik köşesinde kendinizin hazırlamış olduğu ritm araçlarına yer veriyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

8. Müzik köşesinde aşağıdaki ritm araçlarından hangilerine yer veriyorsunuz?

☐ Ritm sopaları	☐ Tahta çalparan
☐ Marakas	☐ Çan
☐ Tef	☐ Trampet
☐ Zil	☐ Kaval
☐ Davul	☐ Başka (belirtiniz) ...

e. SERBEST ZAMAN FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Serbest zaman faaliyeti içinde çocukların yapmış olduğu çalışmalarda başarılarına destek olacak gerçeğe dayalı övgülerde bulunuyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

2. Çocukların çalışmalarını günü gününe sergiliyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

3. Çocukları yapmış oldukları çalışmalar hakkında konuşuyor ya da hikâye anlattırıyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

4. Serbest zaman faaliyetinin sonunda sınıfın düzenlenmesine katkıda bulunan çocukları övüyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

5. Serbest zaman faaliyetinde çalışmalara katılmayan, başkalarının çalışmalarını engelleyen, oyunlarını bozan çocuklara ceza veriyor musunuz?

- Evet
 Kısmen
 Hayır

KAYNAKLAR

- Akarsu, Füsün. "Okulöncesi Eğitim İle Temel Eğitim Arasındaki İlişki," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983. ss. 45-66.
- Akhun, İlhan. Hipotez Testi İle İlgili Bir Araştırma. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları, 1982.
- Alpay, Meral. "Okulöncesi Dönemde Edebiyatın İşlevi," Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1985. ss. 71-77.
- _____. "Çocuk ve Kütüphanesi (Okulöncesi Dönem)," Ya-Pa Okulöncesi Eğitim Semineri I. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1984. ss. 43-47.
- Arı (Başaran), Meziyet. "Çocukta Grafik Faaliyetlerinin Gelişimi," Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1986. ss. 187-191.
- Arıcı, Hüsnü. İstatistik Yöntemler ve Uygulamalar. Beşinci Baskı. Ankara: Meteksan Yayınları, 1984.
- Askling, Berit. "İsveç'te Okulöncesi Öğretmenlerinin Eğitimi: Mevcut Yapı ve Bazı Gelişme Eğilimleri," Çeviren: Tanju Gürkan. A.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları, 12, 1-4, 1979 ss.61-69.
- Avcı, Nurcan. "Anaokulu-Anasınıfı Öğretmenlerinin Program Konusundaki Bilgi Yeterlilikleri ve Hizmet-İçi Eğitim Kurslarının Okulöncesi Eğitimi ve Program Bilgilerine Katkıları," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1987.
- Aydın, Gül. "Çocuğun Kişilik Gelişiminde Öğretmenin Rolü," Çağdas Eğitim. Ankara: Rehber Yayınevi, 12: 9 Ocak 1988 ss. 15-17.
- Başaran, İbrahim Ethem. Eğitim Psikolojisi. İkinci Baskı. Ankara: 1971.
- Başbay, Sevgi Nigâr. "Çocuk Eğitiminde Çocuk Hikâyelerinin Yeri ve Önemi," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1986.
- Belik, Şima. "Okulöncesi Kurumlarının Özellikleri, Nitelikleri ve Program," Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1985. ss. 159-162.
- _____. "Okulöncesi Eğitiminde Okul ve Çevre İlişkileri," Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1986. s. 209.

- Berktin, Cezmi Tahir. Okulöncesi Eğitim ve Çocuklarımız. İkinci Baskı. Ankara: Türkiye İşBankası Kültür Yayınları, 1972.
- Binbaşoğlu, Cavit. Gelişim Psikolojisi. Dördüncü Baskı. Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi, 1978.
- Birsun, Mevlide. "Okulöncesi Eğitimde Resim ve Yaratıcılık," Ya-Pa Okulöncesi Eğitim Semineri I. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1984. ss. 48-52.
- _____. "Okulöncesi Döneminde Resimin İşlevi," Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1985. ss. 78-82.
- Büyükkaragöz, S.Savaş. "Eğitim Fakülteleri Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar," Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- Cizre, Cahide. "Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Durumu ve Sorunları," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983. ss. 252-258.
- Crame, J.F. ve G.S.Browne. Çağdas Eğitim Milli Eğitim Sistemleri Üzerinde Mukayeseli Bir İnceleme. Çeviren: Ferhan Oğuzkan. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 1982.
- Demiral, Özgör. Okulöncesi Çocuklar İçin Eğitici Oyuncak Yapımı. İstanbul: Esin Yayınevi, 1987.
- _____. "Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Durumu ve Sorunları," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983. ss. 259-274.
- _____. "Okulöncesi Dönem Öğretmenin Yetiştirilmesi," Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri II-III. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1985. s. 17-21.
- _____. "Okulöncesi Döneminde Fen ve Doğa Çalışmaları," Ya-Pa 4.Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1985. ss. 165-168.
- Dodson, Fitzhugh. Çocuk Yasken Eğilir. Doğumdan Altı Yaşına Kadar Çocuk Bakımı ve Eğitimi. Çeviren: Seçkin Cılızoğlu. İstanbul: 1976.
- Doğan, Hıfısı. Analiz ve Program Hazırlama. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1982.
- Düzce, Nermin. "Ankara'da Ana Babaların Okulöncesi Eğitiminden Beklentileri," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1981.
- Educattion in the Kindergarten Foster and Headley's "The kindergarten Teachers," (y.y.).
- "Eğitim Reformu Gecikmez," Tercüman Gazetesi. 24 Temmuz 1988.
- Elaine, Kişisel ve Serap Maktav Yıldırım. Bilissel Etkinlikler. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 1983.

- Erkunt, Nimet. Okulöncesi Eğitimi İle İlgili Uygulamalı Çalışmalar. İkinci Baskı. İstanbul: Enis Yayınevi, 1986.
- Ersoy, Osman. "Okulöncesi Dönemde Kitabın Önemi," Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1986. ss. 81-84.
- Ertürk, Selahattin. Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: 1972.
- Fişek, Güler Okman ve Zafer Sükan. Çocuğunuz ve Siz. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 1983.
- Glass, Gene V. and Kenneth D. Hopkins. Statistical Methods In Education. 2 nd.ed. Englewood Cliffs New Jersey: Prentice Hall. inc, 1984.
- Günce, Gülseren. Çocukta Zihin Gelişimi, Piaget Kuramına Toplu Bir Bakış. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 1973.
- Gürkan, Tanju. "Anasınıfı Öğretmenlerinin Okulöncesi Eğitimi İlişkin Sorunları," A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. 10, 1-2, 1978. ss. 95-114.
- _____. "Anasınıflarında Araç-Gereç Eksikliğinin Giderilmesi," A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. 12, 1-4, 1979. ss. 71-83.
- _____. "Türkiye'de Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi," Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1981.
- _____. "Okulöncesi Eğitimde Kıyaslamalı Bir İnceleme (Türkiye-Romanya-Yuğoslavya-Arnavutluk)," A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 1, 1982. ss. 105-116.
- _____. "Neden Okulöncesi Eğitim?," A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 15, 2, 1982. ss. 215-219.
- _____. "Öğretmen Tutumlarının Okulöncesi Çocukları Üzerindeki Etkileri," Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları, 1986. ss. 124-135.
- Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Uygulama Anaokulu Okumaya Hazırlık Projesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1982.
- Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Uygulama Anaokulu Dergisi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 4 Kasım 1982.
- Hamilton, Jane V. and Donald A. Gordon. "Okulöncesinde Öğretmen-Öğrenci Etkileşimi ve Çocuğun Verilen Görevi Yerine Getirmedeki İsrarı," Çeviren: Tanju Gürkan. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 19, 1-2, 1986. ss. 73-77.
- Hızal, Alişan. "Eğitim Teknolojisinden Yararlanmak, Eğitim Teknolojisi midir?," A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 16, 1, 1983. s. 278-281.

- _____. "Eğitsel Araç Olarak Televizyon," Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi. Ankara: 27, 320, 1979. ss.8-10.
- _____. "Eğitim Teknolojisi Uygulama Yöntemi: Bilgisayarla Kendi Kendine Öğrenme," A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Ankara: 17, 1-2, 1985. ss. 390-391.
- _____. Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçleri "Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım". A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1983.
- Johnston, John M. "Problems Of Prekindergarten Teachers A.Basis For Reexamining Teacher Education Practices," (y.y.), 1984, ss. 33-37.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem. İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş. Üçüncü Baskı. İstanbul: 1979.
- Kantarcioglu, Selçuk. Anaokulunda Eğitim. İkinci Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları, 1984.
- _____. Anaokullarında Çocuk Faaliyetleri. Ankara: Gül Yayınevi, 1983.
- _____. Anaokulu Eğitim Yöntemleri. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi, 1975.
- _____. Çocuk Etkinlikleri. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi, 1975.
- Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. Ankara: Rehber Yayınevi, 1977.
- Karakurt, Emine. "Çocukta Yaratıcılık," Çağdaş Eğitim Dergisi. Ankara: 12, 119. Şubat, 1987. ss. 39-41.
- Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İkinci Baskı. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık, 1984.
- _____. Araştırmada Rapor Hazırlama. Dördüncü Baskı. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık, 1984.
- Kısakürek, Mehmet Ali. "Çocuk ve Eğitsel Uğraşlar," A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 1980. ss. 54-58.
- Kepceoğlu, Muharrem. "Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları Üzerinde Bir Değerlendirme," Edebiyat Fakültesi Dergisi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2, 1, 1984.
- _____. Psikoloji Danışma ve Rehberlik. Ankara: Gül Yayınevi, 1985.
- Lauwerys, A. Joseph, Fatma Varış ve Kenneth Neff. Mukayeseli Eğitim. İkinci Baskı. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 1979.
- Levent, Ethem. "Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Durumu ve Sorunları," Okulöncesi Eğitim ve Sorunları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983. ss. 240-252.
- Lin, Nan. Foundations Of Social Research. Mc Graw Hill, 1976.